

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglas: po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 24.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Opravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 499

Podružnici: Maribor, Barbarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem črt. svadbo: Ljubljana
št. 11.430. — Praha št. 78.180.
Wien, Nr. 105.841.

Četrti atentat na Mussolinija

Mussolini zopet nepoškodovan. — Dozdevni atentator linčan.

Po ogromni fašistovski-militaristični proslavi v Bologni je baje 15letni sin tamošnjega tiskar-
narja Zambonija streljal na Mussolinija. — Po zadnjih verzijah je bil atentat organiziran ter je
pravi atentator ušel. — Izgredi v Rimu in drugod.

Ljubljana, 2. novembra.

Ze četrtič je bil tekom dvanajstih
mesecev izvršen atentat na Mussolinija.
Vse štirikrat se je diktator Italije rešil
smrti.

Prvi atentat sta zasnovala bivši soci-
jalistični poslanec Zaniboni in bivši ge-
neral Capello. Izvršiti bi se moral 4. no-
vembra lanskega leta, ko je Italija
praznovala sedmo obletnico «magne».
Do tega pa ni prišlo, ker je bila zarota
pravočasno odkrita. Zarotnika še danes
čakata v ječi na sodbo.

Drugi poizkus se je izvršil letos
spomladi, dne 7. aprila, na predvečer
Mussolinijevega pohoda v Tripolitanijo.
Atentatorica, umobolna Irkinja Gibson,
tudi še čaka sodbe.

Bomba tretjega atentatorja, italijan-
skega anarhista Dina Lucettija, je pre-
teklega septembra ubila sedem ljudi.
Mussolini pa je ostal nedotaknjen. Tudi
Lucettijev proces se še ni pričel.

Najnovejši atentat pa se je izvršil ne-
posredno po praznovanju četrte oblet-
nice fašistovske revolucije. Kroglja je
tudi sedaj izgredila cilj. Mussolinija je
rešil red sv. Mavricija, ki ga je nosil pri-
petega na prsih. Mladoletni atentator,
tiskarjev sin Anteo Zamboni pa ne
čaka več na sodno razpravo. Fašisti so
mu razsodili na lico mesta. Šestnajst
let je bilo mlademu Zamboniju, štirinajst
smrtnih zabadijev je bilo njegovo
plačilo in še mrtvega so tako razmesa-
rili, da ga lastni oči ni spoznal po
obrazu, marveč po obleki. Sedaj, ko ne
more več govoriti, se pojavlja celo
dvom, da bi on bil pravi storilec.

Malo pozna zgodovina primerov, da
bi se v tako kratkem času tolikokrat iz-
prožilo smrtonosno orožje proti kake-
mu vladarju ali diktatorju. Se manj pa
je primerov, da bi kar štiri atentati
zaporedoma izgrešili cilj. Mussolini ima
gotovo redko srečo. V to svojo zvezdo
veruje po bolonjski čudežni rešitvi sam
«duce» tako trdno, da je brzojavil iz
Forlija vodji bolonjskih fašistov, poslan-
cu Arpinatiju: «Nič se mi ne more zgo-
diti, dokler ne bo dovršena moja nala-
ga!» Razumljiv je bil za vzklik človeka, ki
se ga je že četrtič v enem letu dotaknila
smrt, ne da bi ga pokosila. S človeškega
in demokratičnega stališča je želeli, da
Mussolinija ne bi izdalo zaupanje v
telesno neranljivost. Ni pa zadostna mi-
stična vera v nadnaravno varstvo in v
zgodovinsko poslanstvo, ki se mora
izpolniti do konca. Tako vero so imeli
že drugi, pa se ni izkazala zanesljiva.

Atentate in zarote poznajo vsi časi
človeške zgodovine. Niso torej nenava-
den pojav. Da pa morjna roka v tako
kratkih mesecih tolikrat streže po živ-
ljenju vrhovnemu predstavniku kakega
režima, kakor se to godi v Italiji, je go-
tovo nekaj izrednega in znak posebnega
notranjega stanja dotične dežele. V ure-
jenih razmerah, kjer vlada demokracija
in blagostanje, kjer je ljudstvo zado-
voljno, kjer vladajoči režim ne temelji
na sili, so politični atentati prava red-
kost, Mussoliniju in fašističnemu režimu
je sicer treba priznati, da je rešil Italijo
boljševizma. Tudi se ne dajo zanikati
mnogoteri njegovi uspehi na gospodar-
skem polju. Toda te rezultate je dosegel
fašizem s potoki prelite krvi in z nez-
nosnim omejevanjem osebne in poli-
tične svobode in poniževanjem člo-
veškega dostojanstva, kakršno je v po-
polemni nasprotju s tradicijo ita-
lijskega naroda zadnjih pokolenj. Diktatu-
ra sile tudi v preteklih časih ni bila baš
najzanesljivejša vladavina. Odkar pa se
že najširše, najgloblje nlasti narodov
začenjajo zavedati človeških pravic
in dostojanstva, je vlada pesti še manj trd-
na. Nasilje rodi odpor. Če je zatrta
svobodna beseda, če se parlament iz-
prevrže v karikaturu ali pa se sploh
odpravi, se s tem zapre ventil zakonite
kritike. Posledica je profinastije v obliki
revolucije, kjer je podan teren za to, v
obliki atentatov, kjer revolucija še ni
dozorela. Tega temeljnega nauka zgo-
dovine fašizem, kot se zdi, še ne pojmu-
je. Namesto da bi moderiral režim
in s tem v kali onemogočil ponovitev
krvavih dogodkov zadnje dobe, se zna-
ša poleg storilcev in njihovih pomaga-
čev tudi nad popolnoma nedolžnimi.
Duševne očete atentatov ne išče samo
med političnimi nasprotniki doma, mar-
več tudi v inozemstvu; med lastnimi
emigranti, med socialisti, demokrati,
med internacionalnimi finančnimi po-
tentati in celo med demokratičnimi
evropskimi državami. Pravega duhov-
nega krivca pa ne išče. In vendar bi ga
bilo lahko najti, če bi se današnji režim
v Italiji ogledal v zrcalu.

Kakor vsi atentati, zaslužijo tudi atenta-
ti proti Mussoliniju vso obsodbo tako
s človeškega kot z demokratičnega sta-

Proslava v Bologni

«Gozd fašistovskih bajonetov»

I. Milan, 1. novembra.

Velikanska množica fašistov se je zbrala
v nedeljo v Bologni, da pozdravi svojega
voditelja. Višek dneva je bila manifestacija
pred Litorijalom, ki je bil pri tej priliki
oficijelno otvorjen. Poslopje je eno največ-
jih svoje vrste v Evropi in je pripravljeno
za vse panoge sporta in ima ogromen ba-
sen. Prostrata je v njem za 30.000 oseb, v
skrajni sili pa tudi do 50.000. Palača je v
glavnem fašistovski dom.

Ze zgodaj dopoldne so se jele zbirati mno-
žice v Litorijalu v parterju se je zbrala
milica z oddelki vojske, mornarice in zrač-
nih čet. Za Mussolinija in spremstvo je bila
narejena posebna tribuna. Ob 9.40 je prišel
v areno ministrski predsednik Mussolini na
ponosnem arabu. Množica, ki so jo cenili
nad 25.000 samo miličnikov in vojakov, je
navdušeno ploskala svojemu voditelju, ki
je nosil uniformo častnega korporala, naj-
višje italijansko vojaško odlikovanje. Na
čepici je imel Mussolini zlatega rimskega
orla, na prsih pa veliki križec Annunziati-
nega reda ter druga odlikovanja.

Ko se je navdušenje poleglo, je Mussoli-
ni pregledal miličnike in vojske, nakar je
stopil na tribuno in imel kratek nagovor,
v katerem je med drugim dejal, da je bila
njegova želja, da bi se sklepna proslava
četrte obletnice fašistovskega pohoda na
Rim vršila v Bologni. Proslavljal je potem
bolonjske fašiste, ki so z Leandrom Arpi-
natijem na čelu ustvarili ta ogromni Lito-
rijal, simbol fašizma in oboroženega ita-
lijskega naroda. Predsednik vlade je nato
rekel, da je fašizem postal civilna vera
vseh Italijanov, ki so vredni tega imena.
«Črnosrajčniki», je zaključil Mussolini,
«dvignite puške», in ko se je to zgodilo,
«ves svet naj vidi ta goz! bajonetov in čuti
utrip odločnega in nepremagljivega srca!»

Po teh besedah so fašisti znova jeli upri-
zarjati manifestacije Mussoliniju. Potem
je ministrski predsednik izročil čeli vrsti
oficirjem in vojakom razna odlikovanja. Med
odlikovanci sta tudi generalni tajnik fašis-
tovski stranke Turati in državni podtajnik
Suardo.

Nato se je formalno ogromen spreved po
mestu, na čelu Mussolini na konju, obdan
od svojega generalnega štaba, ministrov in
poslancev sledile so mu nepregledne mno-
žice miličnikov in vojske. V bližini Litorija-
la se je Mussolini s spremstvom ustavil,
nakar so vsi fašisti defilirali mimo njega
dobri dve uri. Kmalu po 12. je predsednik
vlade zapustil svoje mesto in se vrnil v pre-
slekturo, kjer je sprejel razne deputacije.

Mussolini svira na vijolino, atentator pripravljiva revolver

Ob 13. je šel Mussolini s spremstvom v
avtomobil v fašistovski dom. Tu mu je
poslanec Arpinati v imenu fašistov poklonil
vijolino, na kateri je ministrski predsednik
tako poskušal nekaj melodij. Po kosilu v
fašistovskem domu se je Mussolini nekaj
časa zadržal med narodom na dvorišču, na-
kar je posetil kaj vojašnic prvi vrsti
miličnikov.

Okrog 16. se je peljal Mussolini v višjo
gimnazijo, kjer se je udeležil seje ita-
lijskega društva za napredek znanosti. Na-
zvraž je bil tudi kardinal Nasalli Rocca.

Atentat Mussolini «neranljiv»

Po 17. uri se je odpeljal Mussolini iz
višje gimnazije proti kolodvoru. V av-
tomobilu ministrskega predsednika je
bil tudi bolonjski župan Puppini. Mus-
solinija je spremlilo na kolodvor vo-
jaštvo. Spreved je otvoril bataljon al-
pinskega polka, zaključila pa ga je sku-
pina orožnikov na konjih. Ko je avtomobil
ministrskega predsednika, ki ga je spremljala
še posebna varnostna garda, ob 17.40 hotel zaviti iz ulice Rizzoli v
ulico Indipendenza, se je naenkrat za-
slišal zamolkel pok, kakor če bi počila
prevmatika na kolesu. Med navdušenim
ploskanjem in vzklikanjem tisočglave
množice so čuli pok le najbližje stoječi.
Kmalu pa se je izvedelo, da je bil iz-
vršen na Mussolinija atentat.

Ministrski predsednik Mussolini je bil
tudi pri tem četrtem atentatu nezadet.
Krogla se je namreč odbila od velikega
križca Mavricijevega reda, ki ga je nosil
Mussolini na prsih. Projekt iz re-
volverja je nekoliko zvil zlati red in
nekoliko preluknjal uniformo v višini
pljuč, nakar je prodril rokvav sukne, ki
jo je imel na sebi župan Puppini. Mus-
solini je ostal ves čas miren.

Atentator je mladenič kakih 15 do 16
let, oblečen v črno obleko in skoraj
črno srajco, ki je na prvi pogled izgle-
dala kakor fašistovska. Stal je za vo-

lišča. S političnega stališča pa jih je
treba pravilno oceniti. Politični morilni
strelji v Italiji še niso revolucija. So pa
nedvomen dokaz notranjega vrenja in
svarilno grmenje pred širšim, strašnej-
šim izbruhom narodnega nezadovolj-
stva nad režimom nasilja in teptanja
temeljnih človeških pravic.

jaškim kordonom ob križišču ulic Riz-
zoli in Indipendenza, kjer se je razgo-
varjal z nekim častnikom milice. Po
izpovedi očividcev je stal atentator ves
čas za vojaškim kordonom in imel stal-
no eno roko v žepu. Ko se je peljal mi-
mo avtomobil z ministrskim predse-
dnikom, se je pognal mladenič s silo skozi
vojaški kordon, dvignil revolver in
ustrelil proti Mussoliniju. Ko je padel
strel, se je prijel Mussolini za vrat, po-
tem pa je takoj dal ustaviti avtomobil
in glasno rekel množici, da ga niso
zadeli. Avtomobil je potem nadaljeval
proti kolodvoru, množica pa, ki je v
trenutku izvedela za ponesrečeni atenta-
t, je sipala cvetje na Mussolinija z
balkonov in oken.

Kakor da se ni nič zgodilo...

Na kolodvoru je korakal Mussolini
mimo častne čete, nakar se je razgo-
varjal z nekaterimi častniki fašistovske
milice. Nagovoril jih je s par besedami
in izrazil svoje trdno prepričanje v bo-
dočnost fašizma. Ponesrečenega atenta-
ta ni omenil niti z besedico. Trdnih
korakov je potem stopil ministrski pre-
sednik v posebni vlak, kjer sta ga ča-
kala soproga Rahela in hčerka Edda, ki
še nista ničesar vedeli o atentatu. Ob
vzklikanju množic in vzklikih godb se je
odpeljal Mussolini v Forli. Pred svojim
odhodom je še ministrski predsednik
naročil poslancu Grandiju, Balbu in Ar-
pinatiju, naj z vsemi silami delajo na to,
da se v Bologni in drugod ne kaj red
in mir. Voditelji fašistov so takoj nato
v avtomobilih šli po mestu in ponovili
fašistom dobljen nalog Mussolinija.
Zvečer je bilo mesto razsvetljeno in živ-
ljenje je šlo svoj tok.

Linčanje atentatorja

Ko je napadalec oddal strel na Mus-
solinija, so se vrgli nanj karabinierji,
ki so tvorili kordon. Še hitrejši pa so bili
fašisti, ki so ga hoteli iztrgati iz rok
vojakov. Karabinierji so napeli vse sile,
da bi odvledli napadaleca, a niso mogli.
Fašisti so iztrgali atentatorja iz rok vo-
jakov in ga kratkoma linčali. Napada-
lec je bil zadavljen in je dobil 14 globo-
kih ran z bodalom. Na cestl je truplo
ležalo približno pol ure, dokler ga niso
orožniki odnesli na policijo. Fašisti so
ga s puškinimi kopiti po glavi in hodlji
po njej, tako da je bila glava le še kopa
krvavega mesa. Pri mrliču niso našli
nobenega dokumenta, iz katerega bi se
dala doznati njegova identiteta. Le v
gumbnici je imel napadalec znak no-
gometnega kluba Emilia v Bologni. V
žepu je imel atentator časopis, na ka-
terem so bila začrtana predavanja na
bolognski univerzi.

Dozdevni atentator

Atentator na Mussolinija se piše Anteo
Zamboni, je 16 let star in doma iz Bolo-
gne. Identifikacija se je izvršila prav
slučajno. Atentatorjev oče, dobro situ-
irani lastnik tiskarne v Bologni Momolo
Zamboni, je slišal, kaj se je dogodilo.
Po opisu napadaleca ga je začelo skrbeti,
ali ni atentator doma njegov sin, ki ga
že več dni ni bilo domov. To se doma-
čin sicer ni zdelo nič čudno, ker je sin
večkrat po par dni izostal z doma. Oče
je v svojo grozo moral ugotoviti, da je
mrtvega na kvesturi res njegov sin. To
se je zgodilo ponoči okrog pol ene.

Policija je takoj poklicala k sebi vsa
družina Zambonijev. Bil je to oče Mo-
molo, mati, starejši brat Vico, ki dela
v očetovi tiskarni in teta Virginija.
Mlajši brat je pri vojaki. Vsa Zamboni-
jeva družina je bila aretirana. Kasneje
je bil aretiran še napadalec stric, trgo-
vec Sisto.

Atentat je bil organiziran

Kakor se zagotavlja, je policija pred
prihodom Mussolinija v Bologno zaple-
nila mnogo letakov, na katerih je bilo
tiskano, da duce ne bo zapustil Bolo-
gne živ. Nadalje je policija še pred sloves-
nostjo v Bologni dala zapreti okrog
2000 osumljencev. Iz tega se da skle-
pati, da ni delal Zamboni sam. Sumnjič-
no namreč še eno gospo, ki je malo pred
licem mesta prodrla vojaški kordon in
šla preko ceste, vsled česar je moral
Mussolinijev avtomobil voziti na kri-
tičnem mestu bolj počasi. Policija
domneva, da je ta gospa zapletena v
atentat. Doslej je še niso mogli dobiti.

Pravi atentator ušel?

Razširjajo se vesti, da Zamboni, ki
ga je pobesnela fašistovska milica za-
klala, niti ni bil atentator na Mussolinija.
Zatrjujejo namreč, da vsa družina Zam-
bonijeva nikakor ni sovražna fašistom.
Mladi Zamboni je še pred par meseci
(Nadaljevanje poročila na 2. strani.)

Pogajanja in konference v Beogradu

Uzunović in Pašić. — Iskanje kompromisa. — Razne verzije o
Pašićevih zahtevah. — Interesantne izjave o razvoju dogodkov.
Kaj je s klerikalci? — Razgovori Pribičevića s Trifkovićem in
Ninčičem.

Beograd, 2. novembra, p. Največjo
pozornost je vzbudila v nedeljo dolga
konferenca min. predsednika Uzunovića
s Pašićem. Razgovoru je nekaj časa
prisostvoval tudi Aca Stanojević. Raz-
širile so se vesti, da je Pašić zahteval
demisijo vlade, druga verzija zopet
pravi, da hoče Pašić takojšnjo rekon-
strukcijo vlade, iz katere naj bi izpadli
nekateri njemu nasprotni ministri, pred-
vsem gg. Maksimović, Srškić in Triu-
nović. Stvarnost teh informacij se ne da
kontrolirati. Sigurno je le to, da se išče
kompromisna formula, s pomočjo katere
bi se dalo izbežti nadaljnim kritičnim
konfliktom v radikalskem klubu, ki bi
mogli postati usodopolni za existenco
vlade. Izgleda, da se Pašić na eni strani
še ne čuti dovolj jakega za odločno
ofenzivo, na drugi strani pa zopet ne
mara priznati stanja, ki ga je strankar-
sko-politično ustvaril g. Uzunović. Zato
tudi po vseh znakih sodeč, do kompro-
misa med obema prvakoma ni prišlo.

G. Uzunović je zvečer bil v dvornu,
kjer se je dolgo razgovarjal z ministrom
dvora Jankovičem, kateremu je dal po-
litično poročilo za kralja, ki se je večeraj
mudil še v Skoplju. Nato je poklical k
sebi ministra Trifunovića in Maksimo-
vića, s katerima je dolgo konferiral.
Mnogo se je komentiral tudi obisk
Svetozarja Pribičevića pri predsedniku
skupščine Trifkoviću. Gre za odgovor
vlade na interpelacijo posl. Budisavljevi-
ća radi kršenja imunitete posl. Božovi-
ća s strani ministra zunanjih del. Gos-
pod Pribičević je v imenu kluba SDS
zahteval, da pride ta interpelacija takoj
na dnevni red. Danes je g. Pribičević
obiskal zunanje ministra Ninčiča, s
katerim je konferiral dve uri. Dr. Nin-
čič je izjavil novinarjem, da je razprav-
ljal z g. Pribičevićem o nekaterih zu-
nanje-političnih zadevah. «Prijetelja sva
in se večkrat sestaneva», je dejal doktor
Ninčič. «Govorila sva tudi o inter-
pelaciji dr. Budisavljevića glede kršitve
imunitete poslanca Gligorija Božovića,
kar naj reši skupščina.» Podobne izjave
je podal novinarjem tudi g. Pribičević.
Popoldne je bil ministrski predsed-

nik Uzunović na dvornem maršalatu,
kjer je ostal eno uro. Po povratku z
dvora je izjavil novinarjem, da je raz-
pravljal z maršalom dvora Jankovičem
o prenosu smrtnih ostankov vojvode
Putnika in drugih za državo zaslužnih
mož v domovino.

Pri Pašiću je bilo danes zelo živahno.
Med drugimi sta ga poselila poslanik
v Rimu Balugdić in podpredsednik ra-
dikalskega kluba Ilija Mihajlović, ki je
bil poprej pri predsedniku vlade Uzuno-
viću. Po eni verziji je Mihajlovićev
obisk pri Uzunoviću in Pašiću v zvezi
s sklicanjem seje radikalskega kluba,
po drugi verziji pa s poskusom, da se
čimprej zopet doseže soglasnost med
posameznimi skupinami radikalskega
kluba.

Današnja «Pravda» objavlja razgovor
z uglednim prijateljem Pašića, ki je iz-
javil naslednje: «Položaj je jasen. Pašić
je se popolnoma seznanil z razmerami
ter dolže naše zadržanje. Tako ne more
iti dalje niti s stališča državnih niti s
stališča strankarskih interesov. Pašić
je vse čimprej v naši stranki obvestil
o tem in sedaj bomo videli, kaj bo.» Na
vprašanje, ali je Pašić zahteval Uzuno-
vićevo ostavko, je dejal: «Ne vem, kaj
mi je rekel. Toda tudi Uzunovića je ob-
vestil o svojem stališču in to bi bila
vsekakor posledica.» Nadalje navaja
«Pravda», da je njenemu sodružniku iz-
javil neki član vlade: «Laž je, da je
Pašić zahteval ostavko vlade. O drugih
odnosih ne morem govoriti.» Na vpra-
šanje, ali so razgovori z dr. Korošcem
prekinjeni, je odgovoril: «Da, vse to ni bi-
lo resno. V tej smeri se ne bo več de-
lalo.» Na vprašanje, da bi se imela vlad-
na koalicija razširiti po predlogu, ki ga
je Uzunović predložil kralju, je odgovoril:
«Vsekakor. Vendar se bodo pred
tem uredili drugi odnosi. Morebiti se
bodo vršili razgovori z demokrati.»
Končno poroča «Pravda», da je položaj
vlade na prelomu. Ali bodo poslušali
Pašića, ali pa se bo moralo iti v volitve.
«Pravdi» se zdi, da bi v tem slučaju
dobil Uzunović voljno vlado.

Narodna skupščina zopet brez dela

Računati je s ponovno odgoditvijo. — Nesoglasja med vladnimi
strankami onemogočajo vsako resno delo. — Politična situacija
nerazčističena. — Povratek kralja v Topolo.

Beograd, 2. novembra p. Po ponovnem
odmuru nadaljuje Narodna skupščina jutri
svoje seje. Edino delo, ki jo čaka obstoja
projekta malega zakona o naknadnih kreti-
tih za proračunsko leto 1926-27. Gre tu
v glavnem za dopolnilo nekaterih nezadostnih
kreditov iz rednega budžeta za ministristvo
prometa, predvsem za železničarske delav-
ce. Tekom preteklih pet dni odmora ni vlad-
na večina ničesar pripravila za plenum Na-
rodne skupščine razen predloga za spre-
membo čl. 205 zakona o prometnem osebju,
s katerim se ukinja stalnost prometnega
osebja še za nadaljnja tri leta. Verjetno je,
da bo ta zakonski načrt postavljen na dnevni
red skupščine pojutrišnjem. Mogoče pride
na dnevni red tudi znana interpelacija dr.
Srdjana Budisavljevića o postopanju mi-
nistra zunanjih del povodom intervencije posl.
Božovića v zadevi albanskega poslanika
Cena bega. Doslej vse kaže, da bo takoj
Narodna skupščina ponovno odgodena. Na
agrarnem zakonu, ki je pred skupščinskim
odborom se sploh ne dela, ker je predse-
dnik odbora radikal g. Mirko Komnenović
odločno proti samemu zakonskemu načrtu.
Nesoglasja v vladni večini onemogočajo
vsako resno parlamentarno delo.

Položaj v vladi je še vedno nejasen. Vse
nade se polagajo na prihod kralja. Izgleda,
da je radi motne politične situacije kralj re-
skrajšal svoje potovanje po Južni Srbiji.
Danes se je vrnil v Topolo. Vlada misli, da

prispe kralj še tekom tega tedna v Beograd
Sestanki, ki jih je imel g. Uzunović z g. Pa-
šićem izgleda, da niso v ničemer razčisti-
li situacije. Nasprotno trdijo pašičevci in pravi
tako iz vrst same vlade, da je položaj vrlo
težak radi nezaupanja večine radikalskega
kluba.

V vladi se nadaljujejo interministerjalne
konference. Minister financ je izjavil vsa-
mu dopisniku, da je sedaj celotni budžet iz-
delan. Budžet znaša nekaj preko 11 milijard
dinarjev. Točna številka še ni ugotovljena
in jo bo določil ministrski svet. Minister dr.
Perić je tudi izjavil, da pričnejo jutri popo-
dne posvetovanja vladne večine o možnosti
kompromisa pri zakonu o izenačenju nepo-
srednih davkov.

Predsednik vlade g. Uzunović je izjavil va
semu dopisniku, da ni ničesar novega. Na
vprašanje, kdaj pride kralj je g. Uzunović
odvrnil: Vi pričakujete, da pade vlada, ko
se vrne kralj. Saj tudi pisate tako? Vaš do-
pisnik mu je odgovoril: G. predsednik, s si-
gnurno strani dobivamo informacije, da je pri
čakovani krize vlade v najkrajšem času. G.
Uzunović se je nasmešnil in odšel v svoj
avto.

Današnji dan ne beleži nikakega važnej-
šega političnega dogodka. Bilo je par ob-
skov v Pašićevem stanovanju. Delovni ni
nikak skupščinski odbor. Edino na večer so
malo oživel skupščinski prostori, ko so se
pričeli vračati narodni poslanci iz province,

Novi koraki za rešitev rudarske stavke

London, 2. novembra. (lo.) Včeraj je ru-
darska organizacija pooblastila z večino glas-
ov svoje zastopnike, da prično pogajanja z
lastniki na podlagi krajevnih dogovorov za
konec stavke. Prisotna sta bila pri sestanku
tudi poslanca Spencer in Varley. Danes bo
izvrševalni odbor rudarske federacije skle-
pal, ali naj se predložijo mirovne poudbe
vrhovnemu svetu delavskih organizacij, ki
naj pooblasti izvrševalni odbor rudarske
zveze za nadaljne korake na potu k rešitvi
rudarske krize. Vprašanje bojkota dovolja
tujega premoga pride v razpravo na skup-
nem sestanku zastopnikov izvrševalnega od-
bora in zastopnikov zvez transportnih delav-
cev.

London, 2. novembra. s. Izvrševalni od-
bor rudarjev je dobil ček na en milijon rub-
ljev za stavkajoče rudarje. Ček je poslala
boljševiška stranka v Rusiji.

London, 2. novembra. s. Bivši državni
kancler sir Robert Horne cenil škodo, ki je
nastala vsled rudarske stavke za narodno
gospodarstvo na 4 milijone funtov šterlin-
gov.

Pred radikalno spremembo sovjetske politike?

London, 2. novembra. r. «Chicago Tribu-
ne» piše, da je ruska vlada sklenila radikal-
no spremembo svoje politike. Predvsem
hoče preprečiti nadaljnje vmešavanje tretje
internacionalne v notranje zadeve drugih držav
in ustaviti komunistično propagando po
svetu. Prva posledica tega sklepa naj bi bil
razpust propagandnih oddelkov. Rusija hoče
tudi poskušati doseči priznanje onih držav,
ki tega doslej še niso storile in skleniti v
njimi pogodbe. Sovjetska vlada misli nada-
tje izdelati nov program za ureditev svojih
dolgov in namerava pozvati vse svoje upni-
ke na kongres na Dunaju, na katerem naj
bi se uredilo vprašanje ruskih dolgov. Pari-
ški poslanik Rakovski je baje že dobil pri-
voljenje Francije za tak načrt mednarodne
konference. Rusija je pod vplivom Mussoli-
nija ponudila Češkoslovaški varnostni pakt.
Ako Češkoslovaška sprejme to ponudbo, ste-
ri Rusija isto s Poljsko.

Darujte za dijaške kuhinje

zaprtil za sprejem v fašistovski na-
raščaj. Iz raznih okoliščin sklepajo in ta
domneva se vedno bolj utrjuje, da je pri
kratkotrajni borbi za atentatorja, pri kateri
sta bila dva fašista ranjena z bodali, od
svojih tovarišev, pravi napadalec ušel
in da je postal mladi Zamboni nedolžna
žrtev napada na Mussolinija. Da je bila
vsa Zambonijeva rodbina v Bologni
aretirana, smatrajo kot razumljivo, ker
mladi Zamboni nikakor ni mogel storiti
svojega čina iz lastnega nagiba, ako je
sploh pravi napadalec. Kakor pravi
«Agenzia Stefani», doslej še ni z uradne
strani zanesljive potrditve, da bi bil
mladi napadalec na Mussolinija res
identičen z Antonom Zambonijem.

Fašistovske puške zatemnujejo solnce!

Mussolini je dospel v Forli po 19. uri in
je takoj stopil z Rimom v brzajavno zvezo.
Iz dalje stroga navodila, da se prepreči sleh-
erna demonstracija. Kralj mu je v imenu
svoje rodbine poslal brzajavno čestitko. Ko
je ministrski predsednik stopil s kolodvoru
mu je prebivalstvo, ki je med tem že izve-
delo, da je Mussolini zopet ušel atentatu,
prirejalo navdušene ovacije.

Mussolini je poslal iz Forlija poslancu
Arpinatiju v Bologno brzajavko, v kateri
izraža svoje veselje nad nedeljsko nepozab-
no manifestacijo fašizma. Mussolini pravi
v tej brzajavki, da so bolognanski in padovan-
ski fašisti v resnici nosilci vsega italijan-
skega fašizma. Prizora v Litoriju ne bo
mogel pozabiti nikdar. V zgodovini Italije
nenda ni bilo še nikdar močnejše zveze
med vlado in narodom. *Doslej še ni bilo
teko stranske revije oboroženega naroda.
Brez pretiravanja se more reči, da je gozd
pušk zatemnil solnce.* Zločinska epizoda
zadnjih trenutkov v Bologni ni mogla mo-
titi tega veličastnega dne. Mussolini pošilja
Arpinatiju trak Mavricijevega reda, ki ga
je podrla napadalčeva krogla, s prošnjo,
naj ga hrani med fašistovskimi spomini v
Bologni. Mussolini je v brzajavki dodal:
«Nič se mi ne more zgoditi, dokler ne izvršim
svoje naloge.»

Odmev atentata v Rimu. - Smrt- na kazen za atentatorje na Mus- solinija!

Rim, 2. novembra. d. Vest o ponesreče-
nem atentatu na Mussolinija, se je bliskoma
razširila po mestu in je izzvala veliko raz-
burjenje množice. Ljudje prvotno niso ve-
deli, za kaj gre, ko so se na vseh hišah po-
javile zastave. Kmalu pa je ljudstvo zve-
delo za atentat. Včerajšnji jutranjki in po-
srebne izdaje popoldanskih listov so podrobo
no razpravljali o dogodkih v Bologni. Me-
sto je bilo včeraj svečano razsvetljeno in
v vseh javnih lokalih so bile velike mani-
festacije. Prebivalstvo je hodilo po mestu in
vzklikalo Mussoliniju. Poslanstva drugih
držav so bila vojaški zastražena. V Rimu je
bila takoj mobilizirana legija milice. Diplo-
matski zbor je včeraj prišel v palačo Chigi
in izrazil svoje čestitke, da se je atentat
ponesrečil. Tudi papež je izrazil Mussolini-
ju svojo čestitko.

V pondeljek popoldne so se jele na pro-
stranem trgu Colonna zbirati fašistovske
množice. Okrog 19. ure so jih cenili nad
50.000. Ob navdušenih vzklikih Mussoliniju
in Italiji se je pojavil na terasi italijanske
novinarske zveze generalni tajnik fašistov-
ske stranke Turati, ki je nagovoril množi-
co. Okrog njega so stali poslanci, senatorji,
rimski guverner Cremonesi, generali, drž-
javni podtajnik itd. Turati je v svojem go-
voru dejal med drugim:

«Predvsem je naša dolžnost, da zadene-
mo krivca atentatov na Mussolinija. Toda
krivci niso samo oni, ki so izvršili atentate
na našega voditelja, ampak tudi oni, ki na
tistem in na skrivaj pripravljajo zaroto
proti nam. Skrajno ne moremo ločiti atentata
od atentata, ker dokazuje serija napadov,
da je tu veriga sodogovornosti in gnezd
od nasprotnikov v tu in inozemstvu, ki ga
je treba iztrebiti. V starih letih, odkar se
je začela naša revolucija, še vedno vidimo,

Po atentatu na Mussolinija

Vsi opozicijski in socialistični listi ustavljeni. — Fašistov-
ske varnostne odredbe. — Sklicanje fašistovskega velikega sve-
ta. — Ponovni izgredi. — Cer-kev in Mussolini. — Še ena taj-
na policija. — Fašistovske demonstracije proti Francozom.

Rim, 2. novembra. o. Z odlokom od 1. t.
m. je rimski prefekt radi četrttega atentata
na Mussolinija ustavil opozicijske liste
«Il Mondo», «Il Risorgimento», «Il Gazzet-
tino di Venezia» in «La Voce Repubblicana».
Tudi turška »Stampa» in »Corriere
di Torino» ne smeta več izhajati. Nadalje
so bili ustavljeni sledeči socialistični in ko-
munistični listi: »Avanti!», »Unita», »Il Quar-
tato», »Battaglia Sociale», »L'Or-
dine Nuovo» ter »Il Cittadino di Bresciana».
Rimski poročevalci komunističnih in soci-
jalističnih listov so bili izključeni iz sindi-
kata poročevalcev, ker jih smatralo za ne-
vredne, da bi še ostali v stanovski organi-
zaciji novinarjev.

V zvezi z atentatom se vršijo po vsej Ita-
liji obširne preiskave. Notranje ministrstvo
je odposlalo v posamezne pokrajine posebne
policijske komisije v svrhu ohranitve reda
ter v svrhu nadziranja posameznih
opozicijskih voditeljev ter opozicijskih
organizacij. V notranjem ministrstvu se
vršijo dolge konference med notranjim mi-
nistrskom Federzonijem ter glavnim fašistov-
skim tajnikom Turattijem v svrhu proučeva-
nja notranjega položaja v državi. Da se
ohrani red in mir, je ostal v Bologni držav-
ni podtajnik za notranje zadeve Teruzzi. Danes
pa je dospel v Rim, kjer je poročal, da v
Bologni ni prišlo kljub največjemu ogorčenju
do nikakih incidentov. Veliki fašistov-
ski svet bo 5. t. m. ponovno razpravljal
o ukrepih za zaščito fašistovskega režima
in življenja Mussolinija. Fašistovski
voditelji nameravajo za vsako ceno onemo-
goteči nadaljnje atentate na Mussolinija.

Rim, 2. novembra. o. Iz vseh krajev Ita-
lije prihajajo vesti o izgredih, ki jih upri-
zarjajo fašisti radi atentata na Mussolinija.
Kakor poroča »Tribuna», sta hoteli dve skup-
nini fašistov napasti stanovanje znanega so-
cialističnega poslancev Franceca Rossija. Toda
njegovo hišo je stražil del orožnikov in
finančnih stražnikov, ki so oddali na izgre-
dnike salvo iz pušk. Na mestu sta bila ubita

Benito Mussolini

da naša nespametna strpljivost ni rodila
zazeljenega sadu. Se vedno imamo pred se-
boj nasprotnike fašizma. In zato mora biti
naša trdna volja, da se določi smrtna kazen
za onega, ki je izvršil atentat, pa tudi za
onega, ki ga je nagovoril k činu. Naš vodi-
telj je hotel, da se takoj po njegovem po-
vratku v Rim skliče k seji veliki svet, naj-
višji organ revolucije. V velikem svetu bo
zahtevala stranka v skladu z željo in za-
htevo vseh poštenih Italijanov, da se smrt
na kazen takoj izvrši nad Zanibonijem, Cas-
pellom in Lucettijem. Nam je vseeno, kak-
šna izjemna sodišča je treba ustanoviti ali
kakšne posebne zakone je treba sprejeti.
*Mi sprejemamo vse zakone in sodišča, čijih
obdoba naj se glasi na smrt.* V našem
skupnem interesu je, da si pogledamo do-
bro drug drugemu v oči in da poiščemo, ali
ni morda med nami samimi skrit naš so-
vražnik. Prišel je čas, da drug drugemu iz-
prašamo vest. Pričakovati moramo s popol-
nim mirom odločitve velikega sveta. Ves
fašizem v Italiji se mora zbrati okrog svo-
jih voditeljev in jim izraziti svojo trdno
voljo. Danes kot včeraj moramo biti trdno
odločeni, da v vsem poslušamo svojega vo-
ditelja. Zakaj z njegovim življenjem je v
ozki zvezi veličina, pravičnost in moč na-
šega naroda. Fašisti so burno poskali tem besed-
dam Turattija.

Pustošenja v Rimu in Milanu

Rim, 2. novembra. l. V nedeljo zvečer so
fašisti na vest o atentatu na Mussolinija v
Bologni obrnili svoj srd proti nasprotnikom
fašizma in navliali na uredništva in tiskarne
listov »Mondo», »Voce Republican» in
»Risorgimento» in jih opustošili. Udri so
tudi v stanovanje ravnatelja »Monda» in v
vodstva maksimalistične, unitarske in re-
publikanske stranke, razbili vse, kar jim je
prišlo pod roko in vrgli pohištvo na cesto.
V Milanu so razbili fašisti tiskarni listov
»Avanti» in »Unita» in prepleli nekaj ured-
nikov. Voditelji fašistov so izdali proglase,
ki prepovedujejo vsak izgred.

Papeževa čestitka Mussoliniju

Rim, 2. novembra. l. Vest, da se je izja-
vil napad na Mussolinija, je napravila glob-
kok vtis tudi na papeža. Ko je prečital brz-
ajavko, ki mu jo je izročil kardinal Gas-
parri, je papež vzkliknil: «To je novo po-
trdilo, da živa Mussolini božjo zaščito.»
Vendar pa bi se moral bolje čuvati pred
hudodelskimi elementi.

Okolnosti, da je papež Pij XI. poslal mi-
nistrskemu predsedniku Mussoliniju diplo-
matskim potom čestitke, pripisujejo poli-
tični krogi veliko važnost. To je namreč
prvič, da je tudi Vatikan direktno sporočil
agenciji Stefani podobno vest.

Železničarje.

Rim, 2. novembra. k. «Lavoro d'Italia»
javlja iz Nice, da so tam odkrili zaroto ita-
lijanskih emigrantov proti Mussoliniju. Dva
zarotnika, ki sta se že pripravljala za po-
vratek v Italijo, sta bila aretirana. Meja je
zelo strogo zastražena.

Milan, 2. novembra. s. Kakor poroča «Po-
polo d'Italia», so na padovanskem vseučili-
šču prisilili protifašistovske profesorje, ki
so se izjavili solidarne s pisateljem Bene-
detto Crocem ter z zgodovinarjem Salve-
minijem, da so podali ostavko. Da se izve-
do politično čiščenje v mestu, so se zopet
osnovale fašistovske akcijske skupine, ki so
zasedle znano kavarno Petrocchi sredi me-
sta, kjer se baje zbirajo protozidarji in
antifašisti. V Varesiu so aretirali 39 oseb.

Volitve v Zedinjenh državah

Danes, dne 2. novembra, se vrše sko-
ro neopaženo za Evropo volitve za kon-
gres severno - ameriških Zedinjenih
držav. Evropa ima trenutno polno lastnih
vprašanj, ki v prvi vrsti zanimajo
javno mnenje. Poleg tega se v splošnem
ne pričakuje od izida ameriških volit-
ev bistvene izpremembe, kj bi vplivale
na zunanje politično smer Zedinjenih
držav. Vse drugačno zanimanje nego
volitve v kongres bi seveda zbudila
predsedniška volitev. Vendar pa bodo
današnje volitve nekaj uvod za pre-
sedniško volilno kampanjo in bodo po-
kazale, v koliko si je opomogla demo-
kratska stranka od dni Wilsonovega
ponižanja in kakšni so njeni izgledi za
bližnjo bodočnost.

Danes je poklicana milijonska arma-
da severno-ameriških volilcev, da si
izbere novo reprezentančno (poslansko)
zbornico in eno tretjino članov gornjega
doma (senata). Dosedanja poslanska
zbornica datira iz leta 1924. in šteje 235
republikancev, pristaše predsednika
Coolidgea, proti 183 demokratov, 5
radikalcev, 2 socialistov in 10 republi-
kanskim disidentom (Lafollettevega ko-
va). Pri poslednjih volitvah, ki so se si-
cer vršile še v dobi republikanskega
naraščanja, a se je antidemokratska
burja še precej polegla, so pridobili re-
publikanci 25 mandatov. Danes pričakuje-
jo po lastni prognozi, da izgube 5
poslancev in si tako še vedno obdrže
absolutno večino 25 mandatov v repre-
zentančni zbornici. Zlasti si upajo pri-
svojiti oba socialistična sedeža, to tem
prej, ker je sedanjí socialistični poslanec
v Newyorku itak že predsedal v
njihov taboru. Ravno tako upajo potolči
radikalce v Minnesoti in demokrate v
Kaliforniji. Slabše pa so šance republi-
kancev v iztočnih državah, Pensylvaniji,
New-Jerseyju in Newyorku. Tu so proti
njim zlasti nasprotniki sedanjega «su-
hega» režima in pa številni pristaše
Evropi bolj prijazne politike. V sploš-
nem pa ni pričakovati bistvene izpre-
membe v strankarski sestavi spodnje
zbornice.

Malo drugačen je položaj v senatu.
Tam rabijo demokrati samo 8 novih
mandatov, da uničijo republikansko ve-
čino. In tak dogodek ni docela nemo-
goč. Ona tretjina senata namreč, ki se
ima danes namodestiti, je bila izvoljena
leta 1920., v dobi najhujše protidemo-
kratske gonje. Danes ni o tedanjih ani-
moznosti proti demokratom nobenega
govora več. Zato je malo verjetno, da
bi republikanci obdržali 2. novembra
1926. vse tiste senatske sedeže, ki so jih
z naskokom zavzeli v času svojega
največjega zmagoslavlja. Demokrati so
trdno prepričani, da ne izgube pri da-
našnjih volitvah niti ene dosedanje
pozicije. Če pa se jim posreči iznova si
priboriti vsaj 8 senatskih mandatov v
nekaterih svojih starih trdnjavah, ki so
leta 1920. podlegle republikanski po-
vodnji, bi republikanci izgubili doseda-
njo šibko večino v senatu.

Iz tega razloga so pristaše predse-
dnika Coolidgea v velikih skrbelih ter so
prav po ameriško mobilizirali vse
sile, da preprečijo svoj poraz, ki bi bil
slab znak za prihodnje volitve pred-
sednika Zedinjenih držav.

Kongresne volitve v Zedinjenih državah

Washington, 2. novembra. f. Na predve-
čer kongresnih volitev je izdal predsednik
Coolidge proglas na volitve, v katerem jih
poziva, naj ne izdajo suverene pravice sa-
mouprave a tem, da bi izostali od volilnih
žar. Coolidge je sam dal vzgled in se od-
povedal v svojo domovino Massachusetts, da od-
da glas za republikanskega kandidata, sena-
torja Butlerja.

Obšinske volitve v Angliji

Napredovanje delavske stranke
London, 2. novembra. (lo.) Zadnji rezul-
tati občinskih volitev izkazujejo, da je pri-
dobila delavska stranka 147 mandatov. Kon-
servativci so izgubili 70, liberalci 49 in ne-
odvisni 21 mandatov. V Londonu se ni vo-
lilo, ker se voli tu le vsako tretje leto, do-
čim so na delci volitve vsako leto za tret-
jino mandatov. Delavska stranka je z do-
seženimi uspehi izredno zadovoljna.

Izvoz našega premo- ga v Italijo

Beograd, 2. novembra n. Zaradi rudarske
stavke na Angleskem se je pojavilo v Italiji
občutno pomanjkanje premoza. Zato si je
začela Italija zadnje čase nabavljati ju-
goslovenski premoz, zlasti iz Trbovelj. Da bi
mogla naša država izkoristiti to ugodno
konjunkturo, je odredilo prometno minist-
stvo, naj stavi železniška uprava zadostno
množino vagonov na razpolago za prevoz
premoza v Italijo, čeprav so železnice zelo
zaposlene z jesenskim izvozom v inozem-
stvo. (Med tem pa, kakor čujemo, Italijanska
žel. uprava zadržuje sprejemanje jugoslo-
venskih vlakov na granici in vse naše že-
lezniške postaje so zastopane z natovorjeni-
mi vagoni, ki ne morejo naprej. Op. ured.)

Demokratski zbor v Mariboru

Maribor, 2. novembra.

Kljub krasnemu jesenskem dopol-
dnevju je v nedeljo dopoldne elita mari-
borskih političnih delavcev iz vseh slo-
jev napolnila lepo dvorano Grajskega
kina, da sliši govore poslanca dr. Pivka
in dr. Kramerja. Oba govornika sta s
toliko stvarnostjo, sine ira et studio,
razmotrivala naše ne baš razveseljive
politične prilike, da so poslušalci polni
dve uri z največjo pozornostjo in odo-
bravramjem sledili njunim izvajanjem.

Zbor je otvoril g. Ivan Kejžar, ki je
takoj nato dal besedo iskreno pozdravlje-
njemu narodnemu poslancu dr. Pivku.
Poročilo o političnem položaju je izpol-
nil poslanec dr. Pivko to pot predvsem
s karakteristiko mentalitete in metod
radikalne in radičevske stranke, kj sta
brez pozitivnega programa in še bolj
brez volje za zboljšanje težavnega go-
spodarskega položaja, pod katerim ječi
ljudstvo. Kot karakteristične pojave je
obravnaval g. poslanec tudi demoraliza-
cijo, ki jo hočejo širiti maloštevilni ra-
dikali v Sloveniji. Preganjanje uradni-
štva se nikjer ne izvaja na tako ostuden
način, kot dela to RR vlada. Z ogor-
čenjem so poslušali zborovalci poročilo
o postopanju vlade napram ravnatelju
Pircu in ostalim profesorjem na mari-
borskem moškem učiteljsku, odkoder
so radi dozevnega premalega spošto-
vanja izkazanega njegovemu zagrebške-
mu veličanstvu Stipici pregnali najbolj-
še moči, ne da bi črhnilo le besedo pro-
testa oni kričali, ki so imeli pod Pribi-
čevićem toliko govornitv o nasilju, ko je
bil samo premeščen profesor, kateri je
mesece in mesece po shodih in časopi-
ših grdil politiko svojega šefa prosvet-
nega ministra. Sedaj, ko je bilo radi ne-
dopustnih persekucij, neutemeljenih in
protipostavnih, učiteljske cele mesece
brez učnih moči, ko so vrgli ravnatelja
Pirca, izvrstnega pedagoga s komaj 22
službenimi leti na cesto, kričali molče.
Poslanec Pivko je ostro ožigosal, kako
sedaj na zavodu deluje nemoteno učitelj
Kutin, ki piše kot eksponent RR vlade
svojim kolegom demoralizujoča pisma,
naj zataje svoje prepričanje, izjavijo, da
so le v zmoti sledili demokratskim vo-
diteljem in sedaj po spoznanju vstopajo
v radikalno stranko, češ le na ta način
si lahko zasigurajo zaproseno službo.
Sicer vedno mirni poslanec dr. Pivko
se z zborovalci vred ni mogel vzdržati
krepkih besed.

Drugi govornik, dr. Kramer, ki so ga
zborovalci očividno z ozirom na sloves-
no javno napoved sedanjega radičevca
dr. Kukovca, da se ne bo smel nikdar
več pokazati v Mariboru, sprejeli z
ostentativno prisrčnim pozdravom, je v
obširni z mnogimi karakterističnimi pri-
meri spopolnjeni sliki predočil krizo sta-
rih političnih programov, politične mo-
rale in parlamentarizma v naši državi.
Tu so glavni izvori neznosnemu stanju,
ki nam ne da naprej ter onemogočuje
vsako resno delo za konsolidacijo pri-
lik. S posebno pozornostjo so poslušalci
sledili zlasti govornikovim izvajanjem
glede problema izenačenja davkov ter
burno odobrvali, ko je govornik ob
posmatranju očividne nesposobnosti in
zle volje sedanje vladine večine za re-
šitev kompliciranega davčnega projekta
v Narodni skupščini postavil zahtevo,
naj se do končnega donošenja novega
zakona izenačijo davčna bremena s
sprejetjem samo enega paragrafa, ki bo
sedaj veljavni srbski davčni zakon raz-
širil na celo državo.

Oba govora sta žela burno odobra-
vanje.
Po kratkem poročilu oblastnega taj-
nika Špindlerja o programu mariborskih
demokratskih organizacij za zimsko de-
lovanje so zborovalci sprejeli soglasno
predložene resolucije o raznih lokalnih
težnjah in izrekli zapuščeno narodnima
poslancema dr. Pivku, dr. Žerjavu, klubu
in vodstvu SDS s šefom Svetozarju
Pribečevićem.

Lep zbor je bil ponoven dokaz, da se
v Mariboru kljub korupcijskim vabam
delaznemoznega režima ves pošten na-
preden svet tesno zbira okrog SDS in
njenih voditeljev.

Veliko razburjenje v Litiji

Radl napovedane obče eksekucije vsled za-
ostalih davkov

Litija, 2. novembra
Danes se nahaja vsa Litija v silnem raz-
burjenju in nemiru, ki ga je povzročila od-
rejena eksekutivna prodaja radi neplačanih
davkov zarubljenih predmetov. Prizadeži so
skoro vsi Litijanci brez razlike strank in go-
spodarske jakosti od poljedelcev, preko
obrtnikov do trgovcev. Davčna praksa, ki
je pritirala naše gospodarstvo že na ruo
propada, je dovolj poznana in ni potreba
še posebej omenjati, na kak način je prišlo
tako daleč, da bo pel jutri skoro pred sle-
hernjo litijsko hišo eksekutorjev boben. Ome-
nimo naj samo to, da so med prizadetimi
malimi obrtniki, katere tirja erar za plači-
lo 15.000 do 20.000 dinarjev davka in za-
ostankov. Kako izpadejo te javne dražbe,
je javno že znano. Dočim velja nekako za
sramoto, da bi se domačin poslužil prilike
se okoristiti z nesrečo sosedu, prihajajo na
dražbe razni ljudje, ki špekulirajo na smeš-
no nizke cene. Tako se je baš zgodilo tudi
že v Litiji, kjer si je nabavil nekdo stano-
vanjsko opravo, vredno 13.000 Din za 1000
Din, drugi kolo, vredno 3000 Din za 500 Din.
Da se potem splošno ogorčenje prenaša s
posameznika na celi stan, je sicer povsem
neupravičeno, toda dejstvo, ki ga nikakor
ne gre prežetiti.

Kako razpoloženje vlada med litijskimi
pridobitnimi krogi, ki so se obrnili tudi s
posebno brzajavko na gospoda delegata, se

ni težko predstavljati. Potrpežljivost dav-
koplačevalcev, ki so vedno redno plačevali
svoje obveznosti, dokler so mogli, je izči-
pana in dolžnost je, pravočasno opozoriti
merodajne faktorije na to okolnost.

Politične beležke

Velik zbor SDS v Babini gredi

Ob navzočnosti kakih 3000 zborovalcev so
v nedeljo govorili v Babini gredi poslanci
SDS gg. dr. Hinko Krizman, dr. Svetislav
Popović in Večeslav Vilder. Ze sam spre-
jem je zajamčeval lep uspeh zbora, ki se je
zares obnesel kot navdušena manifestacija
za stranko in njeno nacionalno politiko.
Zboru je prisostvovalo veliko število bivših
radičevcev, ki so s posebnim odobravanjem
spremljali izvajanja poslancev SDS. Vobče je
zbor v Babini gredi v najdostojnejši meri
dokazal, da prodira politika SDS nezdružo
tudi v vse one kraje, ki so do nedavna bili
čisto radičevske postojanke.

Uspeh dela vladne večine

«Reč» piše: «Gosp. Radič, drugi šef vlad-
ne večine, potuje po Bosni z namenom, ka-
kor sam pravi, da bi organiziral Hrvate. G.
Radič torej danes kot odgovorni vodja vlad-
ne koalicije izvaja svojo staro separatistično
politiko. Na svoje zborovanju v Jajcu, ki
so mu prisostvovali tudi radikali, kjer je to-
rej bila vladna koalicija kompletna, je go-
sp. Radič trdil ob splošnem odobravanju, da je
v Bosni uprava slabša kakor pod Avstrijo,
mnogo slabša. Če trdi to šef vladne večine,
ki že 16 mesecev vlada v tej državi in ki je
za upravo odgovorna, ne preostane drugo,
kakor da se ta trditve, ki je brez dvoma
tudi najdobrejša ocena dosedanjih re-
zultatov vladnega dela, vzame na znanje.»

Izpovedi gospe Milin

Težke obdolžitve v aferi Rade Pašića.

Beograd, 2. novembra. r. Dopoldne je imel
anketni odbor zanimivo sejo. Zasljučana je
bila ga. Milin, ki je izpovedala, da je bila
za življenje svojega moža, ravnatelja Sla-
venske banke, v dobrih zvezah z Radom
Pašićem. Po smrti njenega moža, jo je Rade
Pašić obvestil, da ji pripada kot delež pro-
vizije od tvornice v Adamovem en milijon
dinarjev. Nekaj kasneje jo je obvestil proku-
rist Vukotić, da ji pripada nekoliko več, ker
je banka prešla za Rada Pašića 6 milijonov
čeških kron in bi toj njen mož odn. ona
imela dobiti 1.200.000 Kč t. j. po takratnem
kurzu okoli dva in pol milijona dinarjev.
Rade Pašić ji je naprej ponudil 300.000 di-
narjev ter se je izgovarjal, da je moral ve-
lik del razdeliti kot provizijo ministrom,
katerih imena pa ga. Milinova ne ve. Tedaj
sta se zavzela zanjo Dragiša Stojadinović
in advokat Tartaglia. Z njujmo intervencij-
cijo se je pogodila z Radom Pašićem ter do-
bila 1 milijon dinarjev in sicer 600.000 Din
v gotovini, za 400.000 Din pa delnic Trbo-
veljske družbe. Ker je imel njen mož depo-
niranih v safeju Praške banke 1500 delnic
TPD, je zaposlila Rada Pašića, naj prenese
te delnice v Slovensko banko, Rade Pašić
je 1000 delnic deponiral, 500 pa jih pridržal
za neka jamstva. Ga. Milinova še do danes
ni urenila z Radom Pašićem zadeve, s tem
500 delnicami. Ga. Milinova trdi, da je šele
pod pritiskom Rade Pašića pristala na te
pogoje, ker ji je po advokatu grozil z izgo-
nom iz Beograda.

Izpovedba ge. Milinove se je stenografi-
rala. Ga. Milinova je tudi izpovedala, da je
pripravljena nanjo tudi prisesti. Danes do-
poldne je svojo izjavo podpisala. V izpovedi
ge. Milinove so kompromitirane nekatere
vplivne osebe, med njimi tudi Pašićeva hči,
neki advokati, izmed ministrov pa je narav-
nost obdolžila pok. Marka Glurčića, med
tem ko hvali bivšega finančnega ministra
Stojadinovića, ki da si je prizadeval, da bi
se njena zadeva z Radom Pašićem mirno
urenila. Ga. Milinova tudi trdi, da ima o
tej stvari vse potrebne dokumente.

V anketnem odboru so se prečitali razen
tega še nekateri drugi akti v tej aferi. An-
ketni odbor se ima baviti sedaj tudi z vpra-
šanjem svojega mandata, ki poteče sredi no-
vembra. Ker namerava vlada odgoditi seje
Narodne skupščine, se išče način, kako bi se
podjal mandat anketnega odbora, ako bo
to uspelo.

Nov udarec režimu RR invalidom

Beograd, 2. novembra p. Današnja »Po-
litika» poroča pod naslovom »Jedan nov
skandal. — Nema više invalida», da je ta-
validsko vprašanje rešeno z eno samo na-
redbo ministra financ. »Politika» piše, da
so pred tremi dnevi dobile finančne uprave
od ministrstva financ ukaz, s katerim se
ustavljajo invalidnima vsem invalidom, ki imajo
mesečno 92,50 Din plače ali penzije, a
onim, ki plačajo več kot 20 Din osebnega
davka, da se invalidnima zniža za polovico.
Radi te naredbe izgube invalidnima vsi in-
validi, ki imajo 92,50 Din in manj plače ali
pokojnine, oni, ki plačajo 20 Din letno oseb-
nega davka, pa dobe le polovico dosedanje
invalidnima. V Beogradu so radi naredbe
ministra financ izplačevali invalidom pri
blagajni finančne uprave samo pokojnino,
odgnili so jim pa invalidnima. Finančni mi-
nister je s svojo naredbo želel znižati in-
validov tako, da jih ne bo v bodoče ostalo
niti deset del onih, ki so do sedaj uživali
državno podporo. »Politika» dostavlja, da
ni nihče vodil računa o tem, da so z na-
redbo finančnega ministra pogaženi usre-
tni in pismeni zakoni državne in narodne
blagodarnosti, uničena mnoga sodna reše-
nja, ki so bila izdana na podlagi zakona.

Enoten zakon o mestnih hranilnicah

Beograd, 2. novembra n. V trgovinskem
ministrstvu se izdeluje enoten zakon o mest-
nih hranilnicah, ki naj bi veljal tudi za Srbi-
jo in Crnogoro, kjer doslej ni bilo takega
zakona. Hkrati se razmišlja tudi o ustano-
vitvi zveze vseh mestnih hranilnic v Jugo-
slaviji.

Danes: Nežna ljubav mladega vojaka in lepe mlade francoske devojke!

DANSE MACABRE

(THE BIG PARADE) V sled ogromne dolžine filma predstave ob: 4., 6., 8. in 9. Kino „Ljubljanski dvor“

Naši kraji in ljudje

Vseh svetih dan na božjih njivah

Ljubljana, 2. novembra Vsehi svetih dan. Minilo je zopet leto in iz božjih njiv, kjer snivajo večno spanje milijoni onih, ki so bili, je odjeknilo, da pojdemo počastiti njihov spomin. Ze tekom preteklega tedna so hiteli na obe ljubljanski pokopališči ljudje in se trudili, da dostojno okrase počivališča svojih dragih. Poruvan je bil plevel, grobovi so bili očiščeni, preurejeni ter okrašeni z raznobarnim jesenskim cvetjem. V tedeljo je bilo domovanje mrtvih popolnoma preurejeno in olepšano ter ožarjeno v tisočih spominih, ki so jih pustili nam živim. Ze v nedeljo je pomalo gori k Sv. Križu tisoče ljudi, ki so se ustavljali na grobovih, pomolili za hipec in kaula je marsikaka solza.

Na praznik pa se je Ljubljana praznila že dopoldne. Ljudje so v trumah hiteli na pokopališče. Višek poseta mrtvih je bil dosežen okrog 16. ure. Na pokopališče k Sv. Križu je vozilo iz mesta 6 avtomobilov, ki so bili zaposleni neprestano, vpreženi s prevazanjem so bili vsi avtotaksiji in izvoščki. Promet ni ponehal na živahnosti notri do večera. Pokopališče pri Sv. Križu je bilo kakor ogromen vrt, na katerem so cvetele in poganjale iz tal med pestrim cvetjem ognjene rože. Plamenčki so vztrepetavali, kovale so se iskric v zelenih lončkih, in od sveč se je širil opojen duh, med šetajočimi se množicami ljudi so vztrepetavale duše rajnikih ter se radovala nad pobožnostjo častilcev njihovega spomina. Duhovščina je ob 15. uri opravila pri velikem križu sredi pokopališča cerkvene obrede. Po molitvah se je med svečano tišino dvignila pesem devetdesetih pevcev združenih pevskih zborov pod vodstvom pevovodje g. Zorka Prelova. Pevci so zapeli Mendelssohnovo »Beati mortui«, nato Devovo »Vigred se povrne« in končno Pavčičevo žalostinko »Pomladi vse se veseli«.

Po ornost ljudstva se je nato prenesla na številne vojaške grobove nižje doli na pokopališču. Tudi ti grobovi so bili sicer skromno, a vendarle okrašeni in so na njih gorele številne sveče. Vojaške grobove je vzela v oskrbo šolska mladina ter jih pod nadzorstvom svojih učiteljev in učiteljic lepo preuredila. Vojaška godba je pod vodstvom kapelnika majorja dr. Čerina zaigrala tukaj tri žalostinke. Nato je med splošno tišino deklamirala mala deklica, učenka Cundrova v srce sezgalo »Atek se povrne«. Zatem je dvignil glas bivši vojni kurat g. Fran Bonač in ob spomeniku voj. žrtvam držal prekrasen patriotičen nagovor, ki so ga tisoči poslušalcev poslušali z globoko pobožnostjo. Po končanem cerkvenem obredu, ki so ga na vojaških grobovih opravili vojaški duhovniki, je pevski zbor združenih pevskih zborov zapel »Vigred se povrne« in »Oj Doberdoba«. Svečanosti prisostvovala vojaška četa je oddala med tem v zrak tri salve. Počastitvi vojaških grobov je prisostvoval tudi oficirski zbor z generalom Živkovičem na čelu.

Nad zemljo se je že davno razgrnil mrak, na pokopališču pa so se vedno še trle množice ljudi. Še vedno so prihajali gori z avtomobil ter peš. Zvečer je nudilo prostorno pokopališče krasno sliko. Celo jezero lučic je trepetalo nad grobovi in visoko gori pod nebom se je odražal svetel odsev. Tudi pokopališče pri Sv. Križu je bilo močno obiskano. Grobovi so bili povečini okrašeni in preurejeni, vendar je bilo tu opažati mnogo zapuščenih grobov...

Kakor že vsa povojna leta sem, se je Ljubljana tudi letos spomnila žrtev avstrijskih rabljev, ki so padle pred puškinih cevmi in spe nevzdržno spanje pod zelenimi rušami na Suhem batorju. Se vedno počiva tamkaj 20 žrtev. Na iniciativo bivših vojakov, razpuščene »Orjune« ter članov političnega in prosvetnega društva SDS za šentjakobski okraj so bili tudi ti grobovi okrašeni s cvetjem in so na njih gorele lučice. Ob 11. uri dopoldne se je vršila tamkaj cerkvena slovesnost, ki jo je opravil šentjakobski župnik g. Janko Barle. Slavnosti je prisostvovalo okrog 1000 ljudi, znak, da v ljudstvu ni zamrla ljubezen in svetel spomin na one, ki so jih avstrijski trinozi postavili pred puškino cev, ker niso mogli ljubiti mačehovske države. Šentjakobski pevci so zapeli na grobovih žalostinko »Vigred se povrne« in »Blagor mu«. Po molitvah je imel čustven govor g. Ivo Breščak, ki je napravil na vse močan utis.

Tudi pri Sv. Petru se je vršila v ponedeljek velika svečanost, ko so se šentpetrčani z vidnim znakom spomnili vseh padlih vojakov šentpetrske fars. Svečanosti je prisostvovalo čez 2000 ljudi. Po maši za dušniki, ki jo jebral domači župnik in med katero je svirala železničarska godba »Sloga«, je bil svečano položen v temeljni kamen spominski pergament z imeni padlih vojakov. Pevci so medtem zapeli žalostinko »Vigred se povrne« in »Oj Doberdoba«. Dvestolet padlih vojakov se je nato v prisotnosti odbora Zveze slov. vojakov s predsednikom g. majorjem Colaričem na čelu in odbora za postavitev spomenika spomnil predsednik g. Viktor Rohman, ki je sam izgubil na bojnih poljanah svojega sina. Trije izmed padlih so pustili svoje mlado življenje za domovino kot prostovoljci, dva v Dobružji in eden na slavnem Kajmakčalanu. Računski svetnik g. Jože Pirč je prečital nato spominsko listino in slavnost je zaključil z lepim govorom g. major Colarič

vzkliknivi h koncu: Slava jim! Spomenik padlim vojakom bo postavljen v mesecu maju prihodnjega leta poleg cerkve.

Na starem mestnem pokopališču

Maribor, 2. novembra Dasi na starem mestnem pokopališču že nekaj let ne pokopujejo več, ampak na Magdalenskem in mestnem na Pobrežju, vendar Mariborčani, zlasti starejši ne morejo pozabiti svojega starega idiličnega pokopališča in ga zlasti ob Vseh svetnikih na tisoče obiskujejo. Akoravno se od meseca do meseca vedno bolj vidi propadanje grobov, spomenikov, grobnic in ograje in čeravno mestni bogataši svoje pokopalnike polagoma selijo na novo pobreško groblje, vendar je še vedno privlačna sila za številne Mariborčane, ki ljubijo preteklost in poznajo tradicije.

Staro mestno pokopališče ima stoštiridesetletno zgodovino. Na njem so našli zadnji pokoj vsi meščani mestne in frančiškanske županije, odkar je bilo nekdanje pokopališče okrog stolnice leta 1783. opuščeno in leta 1809. zaprto tudi predmestno pokopališče sv. Ulrike blizu frančiškanske cerkve, na mestu, kjer stoji sedaj Turadova veletrgovina. Na njem se lahko študira zgodovina starejših mariborskih obitelji, v kuliker nagrobni spomeniki navajajo rojstni kraj. Kakor pri drugih velikih mestih, je tudi v Mariboru zelo nezapten del prebivalstva domačinov. Posamezne starejše, bogate familije, ki imajo svoje grobnice, so se razvile po priseljenih iz raznih nemških pokrajin, ogromna večina pa je priseljena iz bližnje slovenske okolice.

Zanimiv je na primer rodovnik na grobnici rodbine Girstmayerjev, ki so se pred 150 leti priselili iz Tirolskega, odkoder je bilo v tistih časih tudi procejsnje priseljevanje v zapadne dele Slovenskih gor. Dočim je ta absorbiral slovenski živelj, so rodbine v mestih ohranile svoj nemški značaj, kakor ravno zadnji tukajšnji potomce Girstmayerjev, »ljudski tribun« Franc, ki ga je kmalu po prevratu slučajno zadela krogla domov se vračajočega vojaka.

Tudi razne druge mariborske familije so se trudile videti Mariboru nemški značaj, ker so njih očetje, dedi ali pradedi došli iz nemških krajev in jih slovenska okolica v Mariboru radi nemškega mestnega miljeja, ki ga je podpiral celo vladni aparat, ni asimilirala, dasi so vsi starejši nemški Mariborčani govorili vsaj za silo tudi slovenski.

K temu nemškemu miljeju so spadali tudi nemški nagrobni spomeniki, katerih je po Hausmannovi knjigi »Südsteiermark« na mariborskih pokopališčih baje 20.000, dočim je slovenskih bilo ob prevratu samo 400.

Da, nemški nagrobni napis! Ali res pričate o nemštvu pokopalnikov?

Oglejmo si nekatere nagrobne napise na starem pokopališču! Niti veliki buditelj slovenskega ljudstva, škof. A. M. Slomšek nima slovenskega napisal! Niso mu ga upali narediti, ker so se bali nemškega pritiska, ki je preprečil tudi Slomškov spomenik na javnem trgu. Nemški napis ima tudi Slomškov zdravnik Središčan dr. Modrinjak, nemške nagrobne imajo razni čitalničarji, kakor dr. Johann Orosel, Simon Paul, Johann Majerger (profesor slovensčine!), skladatelj prof. Johann Miklosich (brat slavista Franca Miklošiča), M. Maritsch itd., ali pa n. pr. Središčan Franc Kočevar, »Ehrenbürger des Marktes Polstran«, razni slovenski profesorji, kakor »k. k. Schulrat« Lukas Lauter, Blasius Slavinetz in drugi. Duhovniki, tudi znani rodoljubi, imajo latinske napise in skupni nagrobni spomenik kanonikov, med njimi Franca Kosarja, Ignaca Orožna, dr. Mlakarja, Kostanjeveca in drugih je tudi latinski, dočim imajo posamezniki izmed njih še poseben nagroben spomenik v nemškem jeziku, kakor tudi šolske sestre.

Odkod vse to? Ne vsled narodne nezavednosti ali inlačnosti pokopalnikov, ampak vsled narodne indiferentnosti, neodločne vzgole in skoraj neumljivih »ozirav« njih ostalih, ki se niso upali postaviti slovenskega spomenika.

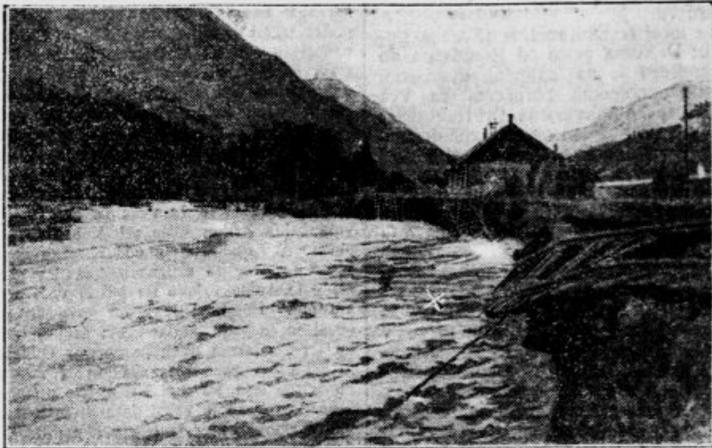
Toliko lepše se čitajo imena na tistih starejših slovenskih spomenikih, ki so še ohranjeni, ker pričajo o živi narodni zavednosti pokopalnikovih sorodnikov. So to nekateri znani starejši rodoljubi: Sernecl, Srebretič, Koprivnik, prof. Matek, davčni uradnik Wach in razni drugi nižji uradniki in prosti ljudje, ki so bili tako odločni, da so v hudih nemških časih svoje obitelji ohranili slovenske.

Vsem slovenskim spomenikom pa nekako načeluje visok kamen častikarja Antona Tomšiča s svobodnimiselnno zvezdo in pomolnim napisom: »Hrabremu bojevniku o svobodi in napredku slovenskega naroda postavili njegovi čestitelji 1875 let.« Nad štirideset let je bil ta ponosni spomenik simbol stremljenja naših ljudi v Mariboru, dokler se s prevratom 1918 niso uresničile sanje Tomšičeve.

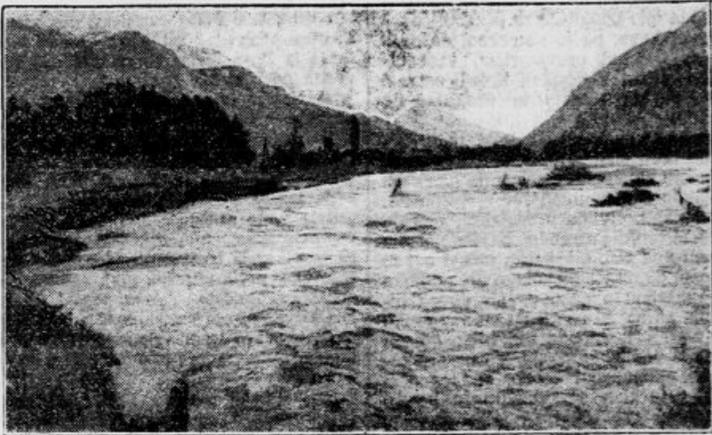
Snežni čevlji in galoše. Najboljše znamke — najnižja cena. Voika. Ljubljana nasproti Mestnemu domu. Zunanji odjemalci dobe brezplačno naš ilustrovani cenik.

Lepa proslava „28. oktobra“ v Mariboru

Maribor, 31. oktobra V polno natlačeni restavraciji Narodnega doma je večeraj mariborski Češki klub, zvesti tradicijam svojega sistematičnega delovanja, dostojno proslavil osmo obletnico českoslovaške osvoboditve, državni praznik »28. oktobra«.

Narasla Sava pri Hrušici na Gorenjskem. Tam, kjer je X, je stalo postajališče Hrušica, sedaj je pa tam glavna struga Save.

Pogled na poplavljen polje med Jesenicami in Hrušico

Z nedeljske slavnosti v Trbovljah

Pogled na 10.000 ljudi broječo množico na glavnem trgu v Trbovljah

V nedeljo se je vršilo v Trbovljah odkritje spomenika v svetovni vojni padlim vojakom. Slavnosti je prisostvovalo okoli 10 tisoč ljudi od blizu in daleč.

Sporod se je pričel z velikim sprevedom z delavsko godbo na čelu od rudniškega galskega doma na Vodah do kolodvora. Ko sta dospela ob 9. dopoldne oba pomnožena vlaka iz Ljubljane in Maribora, se je formiral po izvršenih pozdravih nov spreved, kateremu so se na Vodah pridružitve nove mase ljudstva.

Na poti od kolodvora do glavnega trga so bile vse hiše v zastavah z žalnimi fiori. Ponekod je bilo opažiti zgolj črne zastave, znak, da so iz teh hiš padli v vojni. Od Vod proti Trbovljam je korakal spreved z godbo na čelu in s centralnim odborom Zveze slov. vojakov iz Ljubljane med gostim

Intimno slavnost, zato pa tem globljo po vsebini, je otvoril predsednik urar g. Franjo Bureš, znan v mariborski oblasti kot češki svico-konzul. Pozdravil je zastopnika ČSR g. konzula dr. Resla, ki je zopet izkazal svojo posebno pozornost Mariboru z osebnim prihodom k slavnosti. Nadalje je predsednik Bureš pozdravil zastopnika velikega župana, srezkega poglavarja Ivo Poljanca, zastopnika JČL, podpredsednika dr. Avg. Reismana in številne odbornike, ki so se v častnem številu udeležili večera, kakor tudi Sokole z župnim starostom Julče Novakom. Skoro polnoštevilno zbrani češki rojaki so iskreno pozdravljali svoje prijatelje, nakar je orkester Češkega kluba v obli-

so zadovoljnost zaigral večji komad iz »Prodane neveste«. Sledil je stvarni govor klubovega podpredsednika svetnika Knopa o pomenu »28. oktobra«. Jednat govor zgodovinskih reminiscenc je bil prepleten z umestnimi analogijami iz našega osvobodilnega boja.

Imenom JČ lige je čestital Čehoslovakom k državnemu grazniku podpredsednik dr. A. Reisman, ki je omenjal kot najjasnejši simbol utrditve ČSR v mednarodnem svetu baš vstop sudetskih Nemcev in dostojno separatiščnih hlinkevcev v vlado. Govornik se je spominjal tudi čete čeških vojakov, ki so v prevratnih dneh vzdrževali red v bližini Maribora na postaji Pragersko in končno napil prezidentu Masaryku.

V skoro enournem govoru je končno orisal v zanimivih izjavah konzul dr. Resl razvoj revolucijskih dni pred 28. oktobrom 1918 v Pragi. Njegova simpatična podajanja so bila skrajno počuna in zanimiva tako za Slovence kot Čehoslovake, ki so ob koncu vsi hvaležno ploskali izvrstnemu govorniku. Češki orkester pa je nato marljivo igral in res prijateljsko-iskrena prosta zabava se je razvila čez polnoč.

V nedeljo popoldne je priredil Češki klub v Narodnem domu intimno slavo svojim malčkom z marijonetno predstavo.

Tragična smrt

Naši fantje na deželi očitno kljub počevanju in strogim kaznim se ne razločujejo, kaj je ponos in junastvo, kaj je posurovelost in podivjanost. Se vedno si domišljujejo nekateri, da so pravi junaki, ako surovo »aufbiksajo« in kakor obsemeni mahajo z nožiči. Koliko jih je, in večkrat najboljših, krepkih fantov, ki se pustijo zapeljati in po svoji neumnosti pridejo v večletne zapore, kjer se prepoznajo kesajo strašnim, nepremišljenih dejanj in obžaluje pohabljenje ali celo smrt, večkrat celo svojih prijateljev. Koliko žalosti prestanejo starši, ko vidijo, kako gonijo njih deca orožniki ali pa jih obkrojujejo v prezgodnji smrti.

Tak slučaj se je zgodil v nedeljo zvečer na Bohinjski Beli. Proti večeru so prišli na Belo fantje iz Mlinov pri Bledu. Domači fantje so jih jeli izzivati in ker ni hotel nihče odnehati, je prišlo do pretepa. Jeli so udrihati z noži in eden izmed najhujših pretepačev jo je smrtno izkupil. Na lcu mesta je oblezal mrtev Franc Simenc, p. d. Spančev iz Bohinjske Bele. Kdo mu je prizadel smrtni sunek, še ni znano, ker so jo pretepači, ko so videli žrtev, strahopetno odkurili.

Hudo je prizadet krivec, ki se gotovo zaveda strašnega čina in bo prej ali slej delal pokoro v ječi, še huje pa je očetu žrtve, ki je ugleden posestnik. Mož ima splošno nesrečo s svojimi otroci. Dva sina sta mu padla v vojni, eden mu je umrl pri vojakih in najmlajši 18-letnj France leži na mrtvaškem odru kot žrtev največje lahkomišelnosti.

Z nedeljske slavnosti v Trbovljah

špalirjem domačinov. Ob 10. dopoldne so se številne množice, katere so cenili na 10. do 12.000 ljudi, zvrstile na glavnem trgu, ki je bil natrpano poln. Mašo na prostem je bral vojni kurat Bonač ob asistenci dveh domačih gospodov.

Nato so se pričeli govoriti. Kot prvi je izpregovoril predsednik centralnega odbora ZSV major v p. g. Colarič. Dejal je, da se je sprožila ideja o spomeniku iz delavskih vrst, nakar je prešel k trpljenju naših fantov in moč na raznih bojiščih. Sledilo je petje združenih pevskih zborov pod vodstvom g. Oskarja Molla in za tem salva lovecv.

V imenu Udruženja rezervnih oficirjev je govoril g. Omerzu, nakar je bil spomenik odkrit. G. Vodušek je kot gerent trboveljske občine sprejel spomenik v varstvo

občine in v navdušenih besedah slavil pomem osvoboditve. Pomemben je bil trenutek, ko je narod klical »Slava« kralju Aleksandru in naši jugoslovenski armadi.

Združeni pevski zbori so nato zapeli »Oj Doberdoba«. Sledili so še govori vojnega kurata Bonača, ki je v temperamentnem govoru slavil pomen spomenika, g. Mihevc, ki je osvetlil vojno s socijalističnega stališča, g. Tomca od Udruž. vojnih invalidov in ostalih zastopnikov domačih društev in korporacij.

Popoldne se je vršilo na Glavnem trgu koncert delavske godbe in veliko slavnostno zborovanje ZSV. Ob istem času so predvajali bojno igro »Kalvarija« iz življenja med svetovno vojno. Pozno popoldne so se pričeli ljudje razhajati in odhajati z večernimi vlaki.

V razdejani Kokri in opustošeni gornji Savski dolini

Državna cesta od Preddvora do Jezerskega na dvanajstih krajih popolnoma porušena. - Nova struga Kokre. - Prebivalstvu grozi lakota. - V Zmencu pri Škofji Loki povodenj zahtevala tri človeške žrtve. - Ogromna škoda v vsem radovljiškem okraju.

Kranj, 1. novembra. V sled popolnega uničenja telefonske in brzojavne proge ni bilo do sobote popoldne nobenega glasu iz Kokre in Jezerskega. Šele soboto popoldne je prišel prvi lovec preko hribovja v Predvdor in na kratko javil, da je vse uničeno.

V nedeljo so odšli posamezniki z gospodom inž. Emmerjem od Preddvora v Kokro, da se sami prepričajo o obsegu katastrofe in v naglici ugotove nastalo situacijo. Ze od Kranja proti Predvdoru, kjer se struga Kokre razširi, se dobi utis, da so se dogajale v kokriški dolini strašne stvari. V vsej strugi Kokre proti Preddvoru se opažajo velike množine izruvanega drevja, hlodov, mostnih delov in tudi lišne opreme. Na brodu pod Visokim, kjer se struga razširi in Kokra dela velik lok, je nanesla voda ogromne množine odplavljenega materiala ter ga tam nagromadila v nerazrešljiv kaos. Če človek vidi te ostanke, ki jih je nametalo sem besno elementarno razdejavanje, si lahko predstavlja, kaj se je moralo goditi strašno petkovo noč v ozki kokriški dolini in kolika je škoda.

Od Kranja do Preddvora je vzela voda nekaj lesenih mostov in brvi. V Predvdoru samem je sicer ostal most, ki veže državno cesto z deželno cesto proti Trzicju, vendar je tako poškodovan, da ga more uporabiti le pešec. Preko tega mostu in potem po bližnjih pridemo do prvega mostu na državni cesti (Dornikov most), kjer se začne kokrška dolina. Kjer je bil most, je odprtina in niti znaka ni več o njem. Po cesti naprej proti Spodnji Kokri, kjer teče cesta visoko na Kokro, so v cesti same dolge razpoke na dveh mestih. Voda, drveča s hriba in talna voda, ki jo je tam dosti, izpodjeda ogrode ceste ter je nevarnost, da del ceste zdrči v dolino. Takoj za Spodnjo Kokro, par sto korakov od gostilne g. Jurija Pošnarja v smeri proti Jezerskemu, je cesta skoro do polovice širine utrgana v dolžini šestdeset metrov, par sto korakov naprej pred železnim mostom isto, vendar jo je ostalo še toliko, da se lahko pride do železnega mostu 16,6 km. Od železnega mostu dalje pa je prehod nemogoč, ker je odnešen ne samo leseni most pred Povšnarjevo žago, ampak tudi dober del ceste v dolžini 60 m in širini 110 m v soteski sami in to do žive skale. Da prideš naprej v dolino, se moraš pospeti desno nad železnim mostom po strmih bregu po improvizirani stezi na staro cesto, pri tem pa moraš paziti, da ne zdrkneš v divjo Kokro, ki drvi pod Bregom kakor pobesneta ter še v nedeljo vali ogromne mase vode in tudi še posamezno lesovje proti Spodnji Kokri. S stare ceste opaziš globoko pod seboj novo cesto, ki je na par mestih popolnoma pretrgana in od daleč Hainriharjevo žago, ki je ostala nepokvarjena. Državni betonski most (Leskovski most) pod Hainriharjevo žago pa je gladko odrezan. Od ogromne betonske mase ni niti malega sledu. Tukaj si človek lahko predstavlja silo, ki je delovala, da je mogla uničiti to solidno zgradbo in jo zmeti prav na drobne kose. Nad Hainriharjevo žago je struga dokaj široka in tako je razumljivo, da voda ni imela moči, da bi odnesla stari leseni državni most (Čelarjev most), ki je sicer poškodovan, vendar uporabljiv. Na brodu vrh mostu leži še deloma v valovih konj, ki ga je odnesla voda lesni industrijski družbi «Jezersko» v Kokri. Povsod na brodu pa vidiš sledovne razdejavanja.

Komaj streljaj od Hainriharjeve vile je prva žaga lesne industrijske družbe «Jezersko». Tam, kjer se je vila cesta pod steno, drvi danes Kokra. O cesti ni sledu, izgleda, kakor da bi Kokra že veke tekla po tej strugi. Da premagajo razdaljo do prve žage, moraš zopet v stene in Bog Ti pomagaj, da prideš zdrav zopet nazaj na cesto pri žagi.

Tu se Ti odpre slika neverjetnega razdejavanja. Pred komaj enim letom je tamkaj domača podjetnost ustvarila cvetočo lesno industrijo s tem, da je preuredila in na novo opremila oba industrijska objekta ter obrat na novo organizirala. Po mrtvili več let se je pričela nova podjetnost in novo življenje je vzkliklo v skoro zapuščenih dolini. Par sto delavcev je imelo tukaj stalen zaslužek, z odvajanjem gotovih produktov pa je služilo nebroj voznikov od Kokre do Kranja.

Usoda je prekrizala za enkrat podjetju in delavstvu vse račune. Akoravno so objekti skoro nepoškodovani, je obratovanje nemogoče, ker so podrti vsi mostovi v obratu samem, kakor tudi naprej po državni cesti proti glavnim gozdnim kompleksom in skoro vsa gozdna dovozna pota.

Problem pa je tudi nastal vsled tega, ker si je voda napravila novo strugo. Na fužinah tik pred svojočasno deželno mejo je voda podrla jez in napravila neverjeten učinek. Teče sedaj tam, kjer je bila preje trda cesta. Vode so prišle tako naglo, da so ljudje komaj rešili samj sebe in konje. Vse vozove, enega konja in tudi del hleva je odnesla voda. Škoda je velika tudi na okroglem lesu. Ves surovi les, pripravljen na žagah podjetja, so valovi odnesli proti Predvdoru in Kranju.

Tudi pri lepi lovski vili g. Dolenca je škoda velika. G. Dolencu, ki ima tam svojo lastno gozdno industrijo, pa je od-

neslo istotake velike množine okroglega lesa in drv ter izpodkopal temelje gospodarskega poslopja. Odnoslo mu je tudi cesto do vzpenjače in pobralo vse hlode z Resmanove (v obratu tvrdke Dolenc) žage, tako da je tudi ta obrat popolnoma nemogoč in je tudi tukaj približno par sto delavcev ob zaslužek.

Cesta od Fužin do Kanonirja je na več mestih pretrgana, odnešen je Bukovski most. Gostilna «Pri kanonirju» je deloma porušena, cesta naprej proti Jezerskem tudi na več mestih odnešena. Potok izpod Storčice je zagodil most «Pri kanonirju» in si je napravil novo strugo izpod mosta na ta način, da je pretrgal državno cesto v dolžini 60 metrov.

Če torej resumiramo, je situacija sledeča: Državna cesta od Preddvora do Jezerskega je na najmanj dvanajstih krajih popolnoma porušena, na več mestih težko pokvarjena. Pri Hainriharjevi vili, na Fužinah ob nekdanji deželni meji, «Pri kanonirju» in pod serpetinami nad kanonirjem je danes namesto ceste struga Kokre. Vsi mostovi na državni cesti do Jezerskega, razen štirih, so porušeni. **Dovoz in donos živil v Kokro in na Jezersko je nemogoč.** Zaloge živil so po ugotovitvi orožništva malenkostne in primanjkuje najnujnejše za danes, tako da je nevarnost, da ostane skoro pol-drugtisoč ljudi brez hrane in to že v par dneh. Preskrba preko železne kaplje je nemogoča, ker je na koroški strani katastrofa še hujša kakor pri nas. Včeraj so že prišli Korošci na Jezersko po živež, seveda zaman. Če se nemudoma ne napravijo provizorni prehodi na mestih, kjer teren ne dopušča prehoda po ovinkih, to je tik pred Fužinami in proti Kanonirju, obstaja nevarnost, da zavlada v Kokri prej kot v enem tednu lakota. Za dovoz živil do Povšne, ki naj bi bilo izhodišče za oskrbo Kokre in Jezerskega, pa je potrebno, da se s takojšnjo, četudi provizorično vzpostavitev mostu v Spodnji Kokri ustvari zveza na staro cesto in preko te do Povšne.

Kdor si je ogledal situacijo, ta je prišel do prepričanja, da v tem slučaju ni na mestu nobeno zavlačevanje z ozirom na zakon o računovodstvu, kreditih itd. Vse oblasti, civilne in vojaške, morajo takoj ukreniti potrebno, da naši ljudje ne umro od gladi. Vojaška oblast naj se naprosi, da da na razpolago brez odloga vsaj bataljon pionirjev. Gradbena direkcija pa naj gre vsaj za enkrat preko gotovih formalnosti ter brez odloga prične s pomožno akcijo. Tu ne gre samo za ekonomsko škodo, ki je neprecenljiva in ki je spravila ob kruh vso pokrajino, gre tukaj za golo življenje prebivalstva. Upajamo, da bodo šli merodajni faktorji, četudi preko paragrafov, takoj na delo.

Razen škode na državni cesti, ki se ceni na 4 do 5 milijonov dinarjev, je velika škoda tudi na zasebnih mostovih, katerih je odneslo 16 ter na jezovih, katerih je bilo odnešenih sedem. S tem je za enkrat nemogoče obratovanje na zasebnih žagah, ki nimajo možnosti dovoza in obratovanja. Škoda na zasebnih mostovih, potih in jezovih presega gotovo 3 milijone dinarjev.

Katastrofa v Kokri ima pa tudi druge težke materialne škode. Nbroj ljudi je prišlo ob zaslužek, tako se računa izpad na zaslužku voznin na približno 700.000 dinarjev mesečno. Če se torej ne vzpostavijo ceste in obrati, bo katastrofa na Jezerskem in Kokri imela težke socialne posledice, posebno sedaj v zimskem času.

Posebno požrtvovalno se je izkazalo orožništvo orožniških postaj Preddvor in Jezersko, ki so noč in dan v službi in to v najtežjem terenu in izvrševali vzorno svojo težko službo.

Tri človeške žrtve v Poljanski dolini

Poljanska dolina, 1. novembra. Po viharju noči od petka na soboto, sitnem bliskanju, grmenju in nalivu, je sledila drugi dan v Poljanski dolini zopet povodej. Sicer ni bila tako velika, kakor dne 27. septembra, vendar je do dobra poplavlja vsa dolina. Škoda ni mogla napraviti več kot prva, ker je že ta vse odnesla, razrušila in raztrgala. Le česar prva še ni odnesla, je sedanja za njo pospravila. Posebno je odnašala prst ob vodi, kjer je pričela prva povodenj tritati in že odnašati plodno zemljo ter s tem povzročila k stari še novo škodo. In kdor je že volkov toliko očelil morebiti nljivo ali travnik ali vrt od prejšnje povodnji eanešenega kamenja in druge navlake, mu je zopet nanesla. Seveda je odneslo tudi vse provizorične mostove v dolini razen enega čez Soro v Poljani. Valovi so pomedli tudi še ostale jeze. Tako je raztrgalo jez poljanskega župana Debeljaka na Visokem, kateremu je prva povodenj prizanesla.

Sedanja povodenj je zahtevala v dolini v Zmencu, dobre pol ure od Škofje Loke proti Poljanam, tudi tri človeške žrtve. Če in dva sina ter še nekdo, ki pa se je rešil, so šli v neki novo zgrajeni čoln, katerega so hoteli prečkati, da bi se prepeljali čez vodo. Zavozili so po narasli vodi v glavni tok in se prevrnili. Oče in oba njegova sina pravzaprav pastorka so utonili, četiri pa se je rešil. Trupla vseh treh so našli v ponedeljek na Godešču pod Škofjo Loko. Oba brata sta bila obleta. Očividno je eden hotel rešiti drugega, a sta se preveč oprljela in našla tako oba smrt v valovih.

Posledice ciklona v radovljiškem okraju

Mojstrana, 1. novembra. V Mojstrani je ležalo v četrtek, ko je pričelo lahko deževati, kakih 15 cm snega. Ves sneg pa se je staljal tekot par ur, poleg tega pa se je sprav mirni dež spremenil v hude nevihte z neprestanim grmenjem in treskanjem, kar se je prav redko pojavi v gorah — sredi jeseni.

Sredi popoldneva v petek je jel znatno naraščati potoček Bistrica, ki prihaja iz Vrat, teče skozi Mojstrano in se kraj vsaj izliva v Savo. V prvih večernih urah je pričel tritati bregove, med 11. in 12. uro ponoči je odnesel most pred hotelom Triglav, odplaval poleg stoječih vrt in porušil polovico ob vrhu stoleže hiše, vse last hotelirja Ivana Rabiča. Takoj nato je voda odtrgala velik del Sokolskega doma. Obupani domačini, poseben gasilci, so se trudili, a niso bili kos razdrtočemu elementu gorskega potoka. Medtem ko so reševali pod mostiščem, je že voda še huje uničevala kakih 200 m višje pri Ambrožičevem posestvu. Zajedla se je pod obrežne koše, ki so se drug za drugim pogrezali v skrajno bele, kalne valove ter pustili vodi prosto pot. Potok si je kopal novo strugo, ubral jo je proti Ambrožičevi žagi in mlinu ter jih tekot dveh ur porušil. Odnesele je kake 4 vagonne rezanega in 2 vagona okroglega lesa. Pa tudi hiši ni bilo prizaneseno. Potok se je nekaj časa divje zalehtal v zidovje, kjer je bila velika mizarska delavnica, prebil zid in odnesel vse, kar je bilo notri. Nad 150 izdelanih novih čebelnih panjev in nekaj mrtvaških rakev je trenutno plaval po Bistrici. Proti jutru je voda jela padati, toda trgala je zopet na drugih krajih, a najhujša nevarnost je bila le odstranjanje. Poleg omenjenih poslopj je Bistrica odplavila tudi hleva posestnikov Janša in Zime. Živino so rešili in tudi človeških žrtve ni bilo.

Na Hrulcih je jesenska povodenj 1. 1924 odtrgala polovico železniškega postajališkega poslopja in ker ni bilo kredita, so popravili le bolj provizorično, kar se je pa topot zelo maščevalo. Narasla Sava si je našla kmalu slabše, neodporno mesto in pričela svoje uničujoče delo. Zajedla se je v provizorično postavljeno obrežno zidovje, ga izpodkopala tekot noči od petka na soboto in v prvih jutranjih urah porušila postajališko poslopje. Tekot popoldneva je bila glavna struga tam, kjer je poprej stalo poslopje. Sava je odnesla kakih 1.500 kvadratnih metrov proge in postajališkega prostora.

Pa tudi kakih 500 m nad postajališčem je začela voda tritati progo. Promet se vrši samo s prestopanjem in bo gotovo dolgo trajalo, predno bo to popravljeno. Škodo cenijo nad milijon dinarjev. Na Jesenicah ni bilo posebne škode, le polje je Sava precej zasula in odnesla javorniški most.

Kje se je nahajal blejski most, se vidi danes le še samo po cesti in po obrežnem zidovju. Tako gladko ga je odneslo, da ni ostal niti tram niti deska. Kljuboval je do sobote večera; med 9. in pol 10. zvečer so pripravili deli podrtega mostu na Frtuni ob Radovni in porušili zvezo med Bledom in Lescanom.

Občina Lancovo sicer ni trpela dosti pri povodnji sami, pač pa bo občutila nje posledice kakor le malokateri kraj. Vsa velika lesna industrija omenjene občine je odrezana od železniške postaje in baš sedaj, ko so najbolj izvažali rezan in okrogel les. V noči od petka na soboto je narasla Sava odtrgala nad polovico savskega mostu, kakih 50 m, in tako uničila zvezo z Radovljico in železnico. Prej so imeli do postaje od lesnih skladišč dober četr ure, a sedaj bodo morali voziti skozi Kamno gorico na Podnart, ki je oddaljen nad 2 ur. Lancovčanj spadajo v farno Radovljico in imajo tam svoje pokopališče. Ko so šli na Vseh svetnikov dan na grobove svojih dragih, so rabili na pokopališče, od katerega so oddaljeni komaj 1 km zračne črte, dobre 3 ure. Morali so iti čez otoki most, ki se je kot edini v radovljiškem okraju, a tudi le komaj obdržal. Nekaj se jih je peljalo z Otočč z železnico v Radovljico. Delavci, ki so hodili v Radovljico na delo, so odrezani in brez kruha. Potrebno in zelo nujno je, da vsaj začasno popravijo most.

Učinki povodnji v Podnartu

V noči od petka na soboto narasla Sava se je razlila preko podnartskega polja, jela tritati velike plasti rodovitne zemlje in na drugih delih nanašati cele vagonne gramoz, ki je polje zasul popolnoma. Najhušje je trgala nad postajo, kjer so se pogrezali veliki delj polja in je Sava oddaljena le še kakih 20 korakov od proge. Bati se je, da pri večji povodnji voda pretrga železniško progo in ubere svojo pot skozi Podnart. Zato je zelo potrebno in skrajni čas, da železniška uprava postavi na omenjeni nevarni točki močan zid.

V veliki nevarnosti je bila žaga lesnega podjetja Pogačnik Pister; odrezana je bila skozi dva dni od ljudi in delavci so brez pomoči s strahom gledali na naraščajoče valove. Sava je odnesla na omenjeni žagi precej lesa in poškodovala stroje; točna škoda se še ne da ugotoviti. Največjo škodo pa bo skoraj gotovo imel v Podnartu lesni trgovec Rozman iz Zvrč. Sava mu je odnesla velike skladovnice desk, katere je imel naložene na levem savskem bregu. Veliki most so izpodrti delj radovljiškega mostu in le komaj se držl. Promet z vozovi je nemogoč, za pešče pa precej neva-

ren, ker drže most le še samo vijaki, ki lahko včas čas popuste. Najbolje bi bilo, da prehod sploh prepoveste, ker obstoja nevarnost, da se prelomi most pod težo potnikov in bo popravilo znatno otežkočeno.

Iz Krme in Kota pridrvelli ljudourniki so prenapolnili strugo Radovne. V vasi Gornja Radovna je voda zasula nad 10 jolov polja, kar je za naše gorske kraje, revne na rodovitni zemlji, gotovo že precej. Odnesele je razen enega mostu vsa prehodišča in uničila mlino in žago. Najbolj sta prizadeti vasi Grabče in Krnica. Odplavila je tudi mnogo obdelanega in okroglega lesa. V Vintgarju je voda poškodovala elektrarno in odnesla spodnji most.

Ogromna škoda na sadnem in gozdnem drevju

Vihar v noči od četrta na petek in v soboto popoldne je polomil mnogo sadnega drevja in prevrnil velikanske komplekse smrek. Na Jelovci je najhušje razdejano okoli Visokega vrha in sicer v državni gozdovih, cenijo, da leži podrtih in polomljenih nad 10.000 kubičnih metrov lesa.

Nič manjša škoda ni na Možakliji, na Pokluki pa pravijo, da je bilo še hušje. Prevrnjen les je zaprl vsa pota in ker je baš v času za odvajanje posekanega lesa, bodo radi tega tudi hudo prizadeli lesni trgovci in pa kmetije, ki žive danes od prevažanja. Posekani les bo ostal do prihodnje zime v gozdovih in izgubil na vrednosti.

Škoda, ki jo imajo v radovljiškem okraju prebivalci in pa država, je ogromna, neprecenljiva.

Uničeni gozdovi okrog Maribora

Okrog Maribora se je v noči od petka na soboto ciklon s tako silno zagnal v gozdove, da jih je naravnost pokosil pri tleh. Pogled na te gozde je uprav turoben. Nekekmetu v okolici mesta je uničilo poldrug hektar krasnega lesa. Gozd nad Studenci je

uničen, okrog 150 dreves leži na tleh. Gozdovi proti ptujškemu polju so vsevprek namoljeni Nad Tremi ribniki je uničen gozd barona Twickla in mestnega župnika, katerega je dobil mestni župnik letos v zamenjavo za posestvo na Kalvariji od trgovca Podliesnigga. Mestni župnik nima sedaj ne dragocene zemlje na Kalvariji in gozd mu je uničil vihar, predno je prvič lišje grabil. Usoda je včasih huda. Isti Podliesnigga pa je svoj čas po prevratu izgubil v Gradcu vsled padca avstrijske valute denar, katerega je tam naložil iz izkupička za prodano hišo v Askerčevi ulici. Sedaj je imel srebrnešo roko, ko je pravočasno zamenjal gozd za župnikovo posestvo in si tam postavil novo hišo.

Ormož, 1. novembra. V noči od 29. na 30. oktobra je razsajal tukaj in menda daleč na okoli silen vihar, ki ga ne pomnijo najstarejši ljudje. Najhušje je divjal od 20. do 23.30. Nato je sledila še kratka nevihta z močno ploho. Izruval in poškodoval je vihar mnogo dreves, streh, potri šipe na oknih itd. Škoda je precejšnja. Nekje v ljutomerskem srezu se je videl ob 22. velik ogenj.

Podsreda, 1. novembra. Orkan dne 30. oktobra nekaj minut pred 2. uro zjutraj je tudi v Podsredli, čeprav leži kraj sredi med gozdovi in v kotlini, lomil in podiral drevesa, razkrival kozoce in gospodarska poslopja. Zrušil je hlev posestnika Mihe Hostnika na Pokdeku.

Prevalje, 1. novembra

Meža se je zajezila na gornji strani, odnesla eno hišo z vsem inventarjem, dve drugi poslopji pa izpodkopala in napol prelila. Uničila je dalje dva velika jeza in en most ter mosta za ozkotirno železnico. Več živine je utonilo. Na spodnji strani Prevalje je voda poplavlja polja in travnike, v Guštanju porušila eno žago in eno bajto ter 3 mostove. Promet na cesti Poljane-Crna je radi poplav in plazov zaprt. Rudniška železnica je raztrgana. Mežica je pretrgala nasipe in ogroža barake rudarjev. Vsi mostovi čez Mežo so odnešeni. 17 rodbin je izgubilo ves inventar in so brez strehe. Človeških žrtve, kolikor je do sedaj znano, ni bilo.

Zakaj? Zakaj? Zakaj?

kupujejo danes gospodje in dame ter gospodinje manufakturno blago ter oblačilne potrebščine pri tvrdki **M. Ban** na Resljevi cesti?

Odgovor:

Ker je izbira blaga krasno sortirana. Ker so cene res nizke. Ker dobe zanesljivi blago na prikladna odplačila.

Popravkarska praksa

Nov doprinos k nemogoči ljubljanski judikaturi v zadevah popravka je včerajšnja sodna našega deželnega sodišča. Povsem postpranskega pomena je, da gre za popravek g. Jelčina ml. na neki Narodov članek z naslovom. G. Jelčin na hrbitih branjevecev in sejmarijeva. V članku o volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo je «Sl. Narod» izjavjal, da je nasprotna lista (Ogrin-Jelčin) skoraj klerikalna in da je na njej poleg večine klerikalnih kandidatov še nekaj drugih imen, kandidira pa g. J. v IV. kategoriji, ker ima le tu upanje na zmago, drugod pa ne. Grosist je, a je vendar takorekoč pobegnil v IV. kategorijo. Na ta izjavjanja, — kojih pravilnost so v polnem obsegu kmalu na to potrdile zbornične volitve — je g. J. poslal «Narodu» popravek, ki ga ta ni priobčil, na tozadevno tožbo je deželno sodišče sedaj spoznalo tožnega urednika krivim in ga obsodilo na 300 Din kazni in objavo popravka. Seveda je urednikov zastopnik prijavil pritožbo ničnosti.

Pred nedavnim je ista usoda doletela tudi našega odgovornega urednika, in smo takrat zapisali nekaj trd besed, katere danes ponavljamo. Ljubljanska popravkarska sodna praksa je nemogoča. Gre sicer tu samo za pravno naziranje, — razume se, da naša izvajanja nikdar ne bi hotela izreči nedovoljene kritike li da bi morda veljala kakšni oseb. Seveda pa, razumljivo, zastopamo tudi interes ne le novinarstva kot stanu, marveč in novinstva kot institucije.

Naša sodišča so ostala po večini ista, kakor nekoč, in ne znajo najti pravega razmerja do tiska, še celo pa ne čutijo, kako potrebno je skupno delovanje obeh teh institucij.

Res je v materiji popravek naš tiskovni zakon še bolj nesrečen, kot v drugih svojih oddelkih, a tako slab le ni, da bi judikatura ne bila našla še slabših možnosti. Čl. 26. dopušča le popravek, v katerem se «mnenje» označajo za neistinite, ali pa čestitice, ki niso navedene druge kot istinite. Ta določba je jasno mnogim, našim sodiščem ne. Tu se dopuščajo popravki o vsem mo gočem, vsaka presoja, mišljenje, prepričanje, mnenje se dopušča kot «činjenica». To je naziranje, ki je nevzdržno s pravnega, logičnega, jezikovnega, in z novinarskega stališča. Včerajšnji izrek ljubljanskega senata je sicer dosleden, to je treba priznati. Ko je enkrat izrečeno, da se dopusti popravek, v katerem gospod Pucelj izraža svoje «prepričanje» o bodoči zmagi ali porazu ene ali druge stranke, potem se mora dopustiti tudi Jelčinov popravek, da njegova kandidatura «pomeni, da ima zaupanje širokih mas». Omahljiva ali nezanesljiva ta judikatura torej ni, trditvijo se nadaljuje, novinarji pa naj gledajo, da si pomagajo kakor hočejo.

Če tu kasacija ne bo prinesla remedure, ki je neobhodno potrebna, bo prišla doba popravkov, napram kateri je Lampetova organizacija bila igračica. Sodišča bodo po tem vsaj videla, kaj se pravi, dovesti takšno judikaturu ad absurdum. K.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod - Ljubljana 2. novembra 1926

Višina barometra 308,2

Kraj	Cas	Sarom. Temper.		V. v. v. %	Smer vetra in brzina v m	Oblačnos. 0-10	Vrsta padavine	
		o	u				o	u
opazovanja								
Ljubljana (dvorec)	7.	765.4	10.0	92	SW 1.5	10	mežla	8.3
	8.	764.7	11.2	90	mirno	10	mežla	
	14.	764.1	13.7	83	NE 1	10		
Maribor	21.	763.4	12.4	80	mirno	6		
	8.	767.2	9.1	86	SE 3	10		
Zagreb	8.	766.2	11.0	80	SW 5	5		
Beograd	8.	765.5	11.0	59	mirno	0		
Sarajevo	8.	766.3	10.0	68	E 3	0		
Skopje	8.	767.9	8.0	79	mirno	2		
Dubrovnik	7.	764.0	20.0	56	SSE 1.5	2		
Split	7.	763.3	19.0	73	SE 3	7	morje lahko	
Prha	7.	769.5	3.0	-	SE 1.5	7		

Solnce vzhaja ob 6:39 zahaja ob 16:48 luna vzhaja ob 03:04 zahaja ob 15:53

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 14.3, najnižja 9.5 C.

Povprečni barometer je danes v Ljubljani višji za 3.1 mm kot včeraj. Dunajska vremenska napoved za sredo: Večinoma nejasno. deloma padavine. Tržaška vremenska napoved za sredo: Lahki, vzhodni vetrovi, nebo spremenljivo in oblačno, nekoliko dežje, temperatura od 16 do 23 stopinj, morje nekoliko razburkano.

Domače vesti

Prevoz posmrtnih ostankov zastužnih narodnih mož iz tujine v domovino. Kakor znano, se je po sklepu posebnega z zakonom predvidenega odbora organiziral prevoz v tujini za časa vojne umrlih zastužnih narodnih mož, da se jih pokopje v domači zemlji. Že v nedeljo se je imel v Beogradu vršiti slovesen pogreb slavnega vojskovođe srbske vojske vojvode Putnika, katerega truplo je dosedaj počivalo v Nizzi. Italijanske oblasti pa so transportu krste delale tolike težave, da se prevoz ni mogel pravočasno izvršiti ter so morali pogreb preložiti na prihodnje dni. Na potu v domovino se nahajajo tudi trupla bivšega predsednika srbske Narodne skupščine Andre Nikolića, ki je bil pokopan v Parizu, nadalje truplo zastuženega slovenskega rodoljuba Milne Vošnjaka, ki ga prepeljejo iz Nizze v Slovenijo. Te dni prispejo tudi krste s trupli bivših poslancev Milana Mostića, Davida Šimića, Gjordja Kurtevića, Bogdana Janovića in Pavla Bulića iz Nizze v Beograd, truplo poslanca Čede Uroševića iz Nizze v Varvarin in truplo posl. prote Milana Čurčića iz Rima v Užice. Prevoz trupel se vrši na državne stroške. Pogreb vojvode Putnika se bo vršil z največimi vojaškimi častmi in ob udeležbi kraljevi. Slovesen bo tudi pogreb bivšega predsednika srbske skupščine Andre Nikolića.

Pogreb Smilje Pribičeviće v Beogradu. V ponedeljek dopoldne se je vršil v Beogradu pogreb Smilje Pribičeviće, hčerke ministra n. r. g. Svetozarja Pribičevića, katere zemске ostanke so prepeljali v soboto iz Pariza v Beograd. Žalne obrede v soborni cerkvi je izvršil patrijarh Dimitrije ob asistenci več duhovnikov. Ko so odnesli krsto iz cerkve, se je poslovila neka učenka osmega razreda ženske gimnazije od pokojnice, ki je doživela maturo z odličnim uspehom, imenom literarnega društva »Osvit« s krasnim govorom, v katerem je prosila pokojnico kot tovarišico, ki naj bi služila vsem za vzgled. Žalnega spreveda so se udeležili med drugimi tudi: predsednik skupščine Marko Trifković, ministri dr. Ninčić in Trifunović, dalje poslanci in ministri n. r. Ljuba Davidović, Voja Marinković, Kosta Timotijević, Andra Stanić, M. Savić, Andrija Radović, veliko število narodnih poslancev iz vseh pokrajin, ravnotežili in profesorji vseh beogradskih gimnazij, dijaki in dijakinje višjih razredov druge ženske gimnazije in veliko število občinstva. Tovarišice pokojnice so nosile v sprevedu 30 vencev.

Likvidacija agrarnih direktij v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Sarajevu ter glavnih poverjeništev v Skoplju, Splitu in Cetinju z vsemi podrejenimi uradi bi se imela izvršiti do 31. oktobra t. l. S sklepom ministrskega sveta pa je likvidacija podaljšana do 31. oktobra 1927. V smislu omenjenega sklepa ostane torej do konca oktobra prihodnjega leta še v veljavi sodanja agrarna administracija.

Križa naših avtonomnih cest. Velesposlovanje gospod urednik! V stvarnem in in- struktivnem članku, ki ste ga s tem naslo- vom priložili v svojem cenjenem listu z dne 31. oktobra in ki zasluži polno pozornost vseh interesiranih faktorjev, čitam tudi sledeči stavek: »Toda... o tej zakonski dolžnosti (t. j. da država iz inkameriranih deželnih doklad prispeva k vzdrževanju avtonomnih cest) ni bilo mogoče pre- pričati merodajne beograjske kroge, čemur se pa ni baš čuditi že glede na dejstvo, da imamo v Sloveniji merodajne fiskalne kro- ge, ki so vsaj deloma istega mišljenja.« Koga mislite s temi »fiskalnimi krogi, ni ni znano, sigurno bo pa naša javnost soglasno zopet dožila delegacijo. Zelo bi vam bil radi tega kvaležen, ako smem pridedati ne- kaj opazk v poljasilo. Priznam brez nadaljn- jega, da se mi vprašanje sukcesije države v pravice in dolžnosti bivše Kranjske in Štajerske dežele pravno in finančno zdi bolj zamotano in sporno, kakor se običajno trdi; vsekakor do danes ni niti v teoriji, niti v praksi definitivno rešeno. Ravno kar se pa tiče prispevkov za vzdrževanje avtonomnih cest, je delegacija že večkrat, po- slednji pot s poročilom z dne 4. avgusta t. l., št. A I 3244-2, nujno priporočala tako finan- čnemu ministarstvu, kakor ministarstvu zgradb da naj se ti prispevki ne samo iz pravnih, ampak tudi iz gospodarskih in političnih razlogov izplačajo do skrajne meje prora- čunske možnosti. Zahvaljujoč se vnaprej za uslug, ostajam z izrazom posebnega spo- štovanja delegat dr. Šavnik.

Promocija. Na univerzi v Ljubljani je bil promoviran za doktorja filozofije gosp. Mirko Hribar, sin industrijalca Dragotina Hribarja. Čestitamo!

Štefan Skrbinek f. Včeraj popoldne je umrl v Leonišču v Ljubljani po daljšem bolehanju g. Štefan Skrbinek, nadsprevodnik v pokouju in vodja brzojavnega urada na ljubljanski direkciji državne železnice, oče slovenske igralke ge. Štefanije Pavlinove in igralcev gg. Milana Skrbinšča, režiserja ljubljanskega narodnega gledališča. Vladimír ja Skrbinška, člana splitskega gledališča ter na šolskem odru tudi zelo delavne učiteljice gđ. Ljudmile Skrbinškove. S pokojnikom je odšel v večnost mož, ki ni bil le plemenit in kremenit značaj starega kova, ki je kot naobražen mož na svojem mestu s podukom pomogel požrtovalno premnogim nižjim uslužbencem do lepše eksistence, temveč je bil ob času narodnega probujanja in borbe z kulturam in politično obstane- nek štajerskih Slovencev tudi nenavadno agilen naroden borec. Bil je ustanovitelj in prvi predsednik ter častni član mariborskega bralnega in pevškega društva »Maribor« ter obenem njegov dolgoletni pevovodja in s svojo soprogo Franjo sam navdušen pevec. Kot komponist avtodidakt je skomponiral tudi celo vrsto mešanik in moških zborov, ki so jih tudi strokovnjaki označili kot dobre in mu nasvetovali njih izdajo. Med mariborskimi Nemci je zaslovel kot

»Ultraslovenec«, kakor so ga imenovali, in po vsej železniški progi Dunaj - Trst je slovel njegov kvartet, ki ga je tvorila vedno četvorica sprevednikov dotičnih vlakov, ki jim je bil vodja. Pogreb se bo vršil v četrtek popoldne ob 4. iz Leonišča. Bodi vrlenu možu lahka domača zemlja, ki jo je tako ljubil, preostalim pa naše globoko sožalje.

Železniške novinarske karte. Ministr- skemu svetu bo v najkrajšem času predlo- žen v odobrenje pravilnik o železniških kartah za novinarje. Po novem pravilniku dobe v bodoče stalno letno karto za novi- narje za vožnjo na naših železnicah samo redni člani Jugoslovenskega novinarskega združenja in sicer oni, ki dokažejo, da so profesionalni novinarji. Za karte bo treba plačati majhno odkupnino.

Izpitni poštni pripravnikov so se prošli teden vršili pred ljubljansko izpraševalno komisijo. Uspeh je bil prav zadovoljiv. Vseh kandidatov in kandidatinj je bilo 24. Od teh jih je 7 napravilo izpit z odlično, 16 pa z dobrim uspehom; ena kandidatinja je bila preobirana za pol leta. Izpiti so se vršili pod predsedstvom poštnega direktorja Alojzija Gregorića.

Poprava poškodovanih vagonov. V kratkem pride v promet 3395 vagonov, ki so bili v železniških delavnicah v Ljubljani in Mariboru popravljeni ter izgledajo sedaj kakor novi. Med temi je tudi mnogo potni- ških vagonov.

Novi stanovanjski zakon z dne 23. okto- bra s pojasnili, ki jih je sestavil g. dr. Al. Gradnik, deželnosodni svetnik in član stanovanjskega sodišča v Ljubljani, izide pri- hodnje dni v založbi »Tiskovne zadruge«, na kar že danes opozarjamo interesente, zlasti pravnike, hišne posestnike in najemnike.

Aeroplani za našo vojsko. Na Sušak je prispel prošli ponedeljek francoski parnik »Teneriff« z aeroplani za našo vojsko z vsemi potrebnimi pripadniki.

Meštrovic odlikovan v Filadelfiji. Jugo- slovenski kipar Ivan Meštrovic je na sve- tovnih razstavi v Filadelfiji prejel za svoja razstavna dela najvišje odlikovanje: zlato medaljo za vse (ne samo posamezne) pred- mete. K. itilija ugotavlja, da so Meštrovic-eva kiparska dela, kakor tudi njegovi izdelki iz lesa najimnejši svoje vrste. Izmed jugoslo- venskih slikarjev je odlikovan tudi slikar Trepshe.

Novo pristojbine za medmestne telefon- ske razgovore. Ministrstvo pošte in brzo- java je določilo nove pristojbine za med- mestne telefonske razgovore. Za medmest- ne razgovore v razdalji 6 km se ne plačuje posebna pristojbina. Za razgovore v prvi coni (do 25 km) se plača 5 Din za ednico, za drugo cono (25 do 50 km) 10 Din, za tret- jo cono (50 do 400 km) 15 Din za četrti cono (100 do 200 km) 20 Din, za peto cono (200 do 400 km) 25 Din, a nad 400 kilomet- rov 30 Din.

Jugoslovenski klub v Buenos Airesu. V Buenos Airesu, glavnem mestu južnoameri- ške republike Argentinja, je bil nedavno ustanovljen »Jugoslovenski klub«, katerega e že v prvih dneh pristopilo 76 članov — Hrvatov, Srbov in Slovencev.

Dva Slovencu. Poročali smo, da je L' Association belge des trades et expan- sioniz izvolila v svoj pokroviteljski odbor g. Milana Dularja in pripomnili, da je to nema- ra prvi Slovenec, ki je bil izvoljen v to kor- poracijo. Ta domneva je napačna, zakaj »L'Association« je izbrala že leta 1924. v pokroviteljski zbor kot prvega Slovenca g. dra. Gustava Gregorina.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja, da se v zadnjem času pojavljajo sumljivi elementi pri deloda- jalcih in pod pretezo, da so uradovi name- štenci, inkasirajo zavarovalne prispevke. Delodajalce se ponovno obvešča, da posedu- jejo vsi uradovi nameštenci, katerim je po- verjen inkaso prispevkov, uradno poobla- stilo, veljavno za vse območje pristojne ekspoziture in uradno legitimacijo s foto- grafijo. V sumljivih slučajih naj interesen- ti zahtevajo predložitve navedenih pooblastil, da se obvarujemo škod. Osebe, ki se ne morejo zadostno legitimirati, je izročiti ob- lastem.

Izpit za rezervne zrakoplovne tehnične podporačnike so položili pred izpitno komi- sijo v Novem Sadu sledeči Slovenci: Egidij Čeh, Friderik Smuk in Stanko Jerančič.

Učiteljsko imenovanje. Solski upravitelj v Polomu, g. Friderik Hegler, je imenovan za stalnega šolskega upravitelja v Mozlju.

Preselitev. Znana najstarejša lekarna Kramjske, Mr. Ph. Bahovec, se je preselila iz Jurčičevega trga na Kongresni trg št. 12. Glej tozadevni inserat v današnji številki »Jutra«.

ITO zobna pasta najboljša

Slovite
Trifolium Iberske esence
v 24 različnih vrstah done se po Din 6.- komad 11.07.-

Drogeriji Sanitas
Celje, Ljubljana, Prešernova ulica 5

Dramatični odsek prostovoljnega gasil- snega društva v Domžalah je priredil dne 24 oktobra v prid gorenjskim poplavljen- cem igro »Stric v toplice«. Čisti dohodek Din 400 je bil poslan občini Ziri.

Zanimiva tiskovna pravda v Beogradu. Pred beograjskim sodiščem se je pretekli ponedeljek vršila tiskovna pravda proti Pantelij Jovoviću, bivšemu uredniku »Narodne Tribune«. Državno pravdišstvo ga je obtožilo, da je dne 28. marca priobčil v »Narodni Tribunal« članek pod naslovom »Lop- ov i lažan otac otadžbine« ter s tem zagre- šil obrekovanje takratnega ministrskega predsednika Nikole Pašića. Sodišče je Jo-

ZIMSKE SUKNJE

in druga oblačila nudi v največji izbiri in najceneje

L. Maček, Ljubljana
Aleksandrova cesta 12.

voviča zaradi obrekovanja obsodilo na tri mesece zopora in 5000 dinarjev globe.

Topla jesen. Letošnja topla jesen nam je pričarala že nebroj spomladanskih poja- vov zlasti glede naše flore. Tako nam je včeraj g. Slavko Zorko iz Gaberja pri Ce- lju poslal dišečo vijolico, ki jo je utrgal na sprehodu ob travnikih Spodnje Hudanje. Iz Ljubljane pa nam je neimenovan prijatelj našega lista prinesel živahnega metuljčka — dnevnega pavilnečka, ki je eden izmed najlepših domačih metuljev.

Rjavega brošča, ki se pojavlja sicer v mesecu maju, nam je poslal g. Ivan Pol- lenšek iz St. Vidu nad Ljubljano. Vjel ga je ob Savi.

Samomor Slovenke v Zagrebu. Sedem- indvajset let stara Viktorija Turin, pristojna v Loče pri Konjicah, sobarica pri dr. A. Bauerju v Zagrebu, je bila v nedeljo v ne- zavestnem stanju prepeljana v zagrebško Zakladno bolnico. Zdravniki so ugotovili, da se je zastrupila s sublimatom. Turinova je v ponedeljek v bolnici umrla.

Velik požar v Mrkonjičgradu. Kakor javljajo iz Sarajeva, je v soboto popoldne v Mrkonjičgradu izbruhnil požar v mosli- manskem delu mesta. V sled močnega vetra se je ogenj naglo razširil in je bila tudi ga- silna akcija zelo otežkočena. Na pomoč je prihitelo tudi gasilno društvo iz Jajca. 18 hiš je pogorelo do tal. Hiše so bile večinoma lesene. Beda revnih pogorelcov je ve- lika.

BREŽICE, Franc Lipej, veletrgovina v Brežicah, razprodaja radi preselitve v nove lokale vsakovrstno blago z visokim popu- stom

Izvršne francoske pastile
VALDA
proti nahoru, aš-ju in kašarju
Pr. dajajo vse lekarne in drogerije

Tatvina na beograjskem kolodvoru. V ambulanti pošti na beograjski železniški postaji so v soboto ugotovili, da je izginil denarni paket ministrstva za zunanje zade- ve, namenjen našemu generalnemu konzula- tu v Sofiji. Ob priliki preiskave so našli pogrešani paket pri pomožnemu uradniku Dušanu Divjakju, ki je izjavil, da se je na- meraval polastiti denarja. Divjak je bil are- tiran in izročen sodišču.

Železniška nesreča. Kakor javljajo iz Bjeline v Bosni, se je v četrtek zjutraj na progi Bjelina-Ugljevik pripetila težka ne- sreča. V bližini postaje Modrac se je pre- vrnil vlak. Vlakovodja in kurilec sta ostala na mestu mrtva, trije drugi železničarji pa so težko ranjeni. Vzrok nesreče ni znan.

Lovski paznik ustrelil seljaka, ki je kradel ribe. V okolici Osjeka je seljak Peter Leškal lovil te dni ribe v področju opaške graščine. Zalotil ga je pri tem lovski paznik Richter ter ga pozval na odgovornost. Le- škal je zgrabil sekiro, hoteč napasti pazni- ka, ki pa je v kritičnem trenutku sprožil pu-ško. Kroglja je zadela Leškala v trebuh in je še istega dne umrl v osleški bolnici.

Legar v Loški dolini. Iz Viševca pri Starem trgu so pripeljali včeraj v ljubljansko bolnico devet oseb, ki so obolele na legarju. Vas Višek, oddaljena pol ure od Sta rege trga, je z vodo precej slabo preskrlje- nena ter se vsled tega domneva, da je vzrok legarja iskati v slabi pitni vodi. Kakor napovedujejo, pripeljejo v bolnico še več oseb, obolelih na legarju.

„Flor an“ kot samopomoč

Vas čuva boleznj dan in noč.

Edina izdelovalnica
E. JERAS in DRUG. Ljubljana-Moste

Popolni uspeh
se od naš h dam priznava te

CREME MOUSON

Star ženin. Simo Popović, 92 let star vdovec iz Mostarja, je sklenil, da se »iz ljubezni« poroči z 48 letno vdovo Danico Stamarović. Ženin in nevesta sta prišla v Subotico, da se tamkaj civilno poročita, ker ju pravoslavni pop v Mostarju ni hotel poro- čiti. Popović ima lepo premoženje, a tudi veliko rodbino (6 sinov, 21 vnukov in 18 pravnukov), ki se je tudi upirala ženitvi. V Subotici sta srečno dosegla svoj namen.

Najnovejše bluze, obleke, batistno pe- rilo in otroške oblečke priporoča **Krištofi- Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.**

Najboljše čevlje »Karo« dobite v Mariboru, Koroška cesta 19, od 1. oktobra tudi Aleksandrova cesta 23, v trgovini St. Cer- netič.

Pa naj še kdo trdi, da je draginja! Be- rite inserat Tekstilbazarija na Krekovem trgu 10, razpisuje letos zopet reklamno pro- dajo za 14 dni. Za maj denar se oblačete od glave do nog. 1415

Danes zadnji dan veliki ponos nemške produkcije

VARIETE

Film, ki je do sedaj še vsakogar očaral. Emil Jannings in Lya de Putti kot vratolomna akrobata. Pretresljiva v srce segajoča vsebina.

Predstave ob pol 4., pol 6., pol 8. in čert 10

Kino Ideal

Krvavo maščevanje orožnika. V Čičluku v Hercegovini je v četrtek zvečer orožnik Novica Bradić izvršil trojni umor nad selja- ki Grgom Primorcem, Nikolo Jerkićem in nekim Filipovićem. Ko je izvršil grozen zlo- čin, je orožnik pobegnil, se odpeljal preko Neretve in odšel proti Gacku. Glavni močvi zločina je maščevanje orožnika Bradića nad seljaki, ki so baje zakrivil, da je bil odpu- ščen iz službe. Za morilcem je bila izdana tiralica.

Volno in bombaž za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah in v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana Stari trg 12, in Židovska ulica 4.

Tkanina »Eternum«, glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved, manufaktura, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7.

Zadovoljen lovec
turist, smučar ali športnik drugih pa- nog e brezdomno obut v izborne Brajerjeve gozzerce ali smučarske čevlje. Brez teh ni užitka v naravi.

Izdeluje jih samo
J. BRAJER, Ljubljana Breg št. 1

VABILO
Trgovski, industrijski, bančni in drugi privatni nameščenci — člani Trgovske bo- lniške blagajne v Ljubljani se vabijo na

protestno zborovanje,
k se vrši v četrtek dne 4. novembra ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma.

Dnevni red:
1. Ukinitvev Trgovske bolniške blagajne v Ljubljani.
2. Uporaba v Sloveniji vplačanih prispev- kov za borze dela v Sloveniji. Sklicatelji.

Iz Ljubljane

— **Novinarje,** člane prireditvenega od- bora, opozarjamo na današnje sejo ob 3. po- popoldne v redakciji »Slov. Narod«.

— **Anketa o stanovanjskem vprašanju.** Načelstvo Zveze gradbenih zadrug v Ljub- ljani sklicuje glede na protivna mnenja, ki se pojavljajo v javnosti, anketo o pereči re- šitvi stanovanjske bede na soboto dne 6. novembra ob 16. (4.) uri popoldne v sejni dvorani na mestnem magistratu. Povab- leni so vsi merodajni, kakor tudi prizadeti faktorji, da pojasnijo svoje stališče, da se dobi jasna slika o možnosti realnega načina rešitve stanovanjskega vprašanja (zidanje hiš itd.). Kdor se razen teh želi udeležiti an- kete, naj javi po dopisnici svoj naslov.

— **Zivljenje in umiranje v Ljubljani.** Gla- som zdravstvenega izkaza mestnega fizi- kata se je v dobi od 22. do 31. oktobra ro- dilo v Ljubljani 46 otrok (27 moškega, 19 ženskega spola), med temi dva mrtvorojen- čka, umrlo pa je 15 moških in 5 žensk, sku- paj torej 20 oseb in sicer: 2 osebi za jetiko, 1 za davico, 1 za boleznijo na sruo, 1 za akutno bronhitis, 1 za pljučnico, 1 za porod- niško mrzlico, 1 za ostarelostjo, 9 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 pa vsled smrtne poškodbe. Izmed umrlih sta dve osebi dosegli starost nad 70 let. Na na- slednjih boleznih je obotelo 8 oseb: 3 na da- vici, 2 na škrlatinki, 1 na legarju, 1 na ošpicah in 1 na dušilnem kašlju.

PRIDE:
Monumentalni senzacionalni vefilim

NERO

Ne zamenjati z že predvajanim filimom „Quo vadis“

ELITNI KINO MATICA

— **Mirni prazniki.** Med prazniki se v mestu ni dogodilo nič osebnega. Celo ta- tovi so letos mirovali in kronika nima bele- žiti nobene senzacionalne tatvine ali pro- drznega vloma v zapuščena stanovanja. Go- stilne in drugi javni lokali so bili precej po- sečani, a stražniki so imeli opravka le v treh slučajih, da so pomirili neke pretepače.

— **Evidenčni urad zemljiškega katastra** Ljubljana II. ostane v dneh 3., 4. in 5. t. m. radi zmanjšanja uradnih prostorov za stranke zaprt.

— **Primarni kirurški oddelka dr. Fr. Derganc** zopet redno ordinira v Komenskega ulici št. 4.

— **Železniškimi vpokojencem.** Umrl je naš član Franc Mavec, vpokojeni višji de- lovodja bivše Južne železnice. Pogreb bo danes v sredo ob 2.30. popoldne iz Bohori- čeve ulice št. 20. Prosi se obilno udeležbe. Društvo železniških upokojencev.

— **Policijske priljeve.** Od ponedeljka na terek so bili prijavljeni policiji sledeči slu- čaji: 1 tatvina dežnika, 3 pretepi, 1 popad- ljiv pes, 4 prestopki kaljenja nočnega mi- ru, 2 prestopka nedostojnega vedenja. 1 po- škodba tuje lastnine in 2 prestopka cestne- ga policijskega reda. Aretaciji sta bili izvr- šeni dve in sicer: 1 radi kaljenja nočnega miru in 1 radi prestopka obrtnega reda.

— **Društvo »Treznost«** ima danes ob 18.30 v klavirski sobi moškega učiteljskega Krepelinov večer. Predavajo bratje: dr. Mi- ključ, Piric in Krisper. Prosimo brate in sestre, da se ga udeleže polnoštevilo.

— **Pevsko društvo »Slavec«** vabi vse častne, ustanovne, podporne člane in naklo- njeno občinstvo na častni večer, ki se bo vr- šil v soboto dne 6. novembra ob 20. v ho- telu pri Mikličju v Kolodvorski ulici. Spo- red: Pozdravni nagovor, petje, godba in prosta zabava. Vstopnina prosta.

— **Plesne vaje SK. Ilirije** se vrše izje- mona danes v sredo. 1413

— **Plesne vaje tehnikov - akademikov.** Otvoritvena plesna vaja se bo vršila nočjo v dvorani Kazine. Pričetek točno ob 20. uri. — Odbor. 1425

UNION
ČOKOLADA
KAKAO
BONBONI

Iz Maribora

— **Veliki župan dr. Firkmajer** se je v- nil z uradnega potovanja in zopet sprejema stranke ob običajnih uradnih urah.

— **Priznanje velikemu županu gosp. dr. Firkmajerju.** Občinski urad Slatina - Roga- tee je izvolil mariborskega velikega župana gosp. dr. Firkmajerja za častnega občana. Deputacija občinskih odbornikov z občins- kim predstojnikom na čelu je izročila pre- teklo nedeljo svojemu novemu častnemu ob- čanu krasno izdelano diploma.

— **Partijski dan SDS v Mariboru.** V smi- slu sklepa glavnega odbora SDS bi se imel dne 5. decembra vršiti po vsej državi par- tijski dan SDS z raznimi prireditvami (sho- di, zabavnimi prireditvami, predavanji itd.). Ker so v naših krajih na ta dan razne Mi- ključeve prireditve, bodo mariborske stran- kine organizacije priredile v Mariboru skup- no zabavno prireditev dne 8. decembra po- popoldne v Narodnem domu. Opozarjamo na to že danes vsa druga društva v Mariboru, da ne bo zopet potrebne konkurence.

— **Zadnja pot narodnjaka Miha Sernca v Rusah.** Ob ogromni udeležbi občinstva iz vseh strani smo v nedeljo popoldne položili v grob gosp. Miho Sernca. Poleg zastopstva srez. poglavarja so se udeležila pogreba za- stopstva gasil. društev iz Dravske doline, na- dalje sokolska župa in mariborski Sokol z zastavo, vsa ruska narodna društva, SPD, oblastno načelstvo SDS in zastopnik srezko- vke odbora za Maribor desni breg itd. Zasto- pau je bil skoro ves predvojni Maribor, zla- teti pa so prihitali vsi Sernčevi stari prij- etelji, ki so delili njegovo usodo v graških zaporih leta 1914. Ko je pred hišo odšlo rusko pevsko društvo žalostino »Vigred se povrne«, se je začel pomikati dolgi spreved s šolsko mladino na čelu proti pokopalšču. Ob odprtjem grobu se je poslovil od pokoj- nika starosta ruskega Sokola g. Mirko Gor- ček, ki je orisal neverjetno zaslugi Milne Sernca kot prvega staroste ruskega Sokola, dolgoletnega predsednika Bralnega dru- štva, podnačelnika Posojilnice, predsednika krajnega šolskega sveta, občinskega odbo- rnika itd. Gospod Stani je v svojem nagovo- ru hvalil velike zaslugi pokojnika ne-le za rusko gasilno društvo, kateremu je nače- loval skozi celih 20 let, temveč za gasilstvo sploh. Ko so položili rakvo v rodbinsko grob- nico in je pevski zbor odpel še drugo žalo- stinko, se mu je poklonila sokolska zastava in tisočglava množica se je začela razhajati v bridki zavesti, da je legel v grob mož zlate duše, neumoren delavec na vseh poljih kul- ture in gospodarstva, neutrudljiv pospešev- alec naših od nekdanj narodnih Rus, katere je ljubil z vse svojo dušo, mož, kakršni postaj- ajo v naših vrstah od dne do dne redkejši in težko nadomestljivi.

— **Mariberska pokopalšča ob Vsih sve- tih.** Najbolj živahni dnevi v Mariboru so pač Vsi sveti. Takrat je ves Maribor zunaj. Le- tošnje lepo vreme je omogočilo, da so se predpriprave za svečanosti in svečani akti sami vršili nemoteno ter v lepem redu. Ka- kor vsako leto, je pela Glasbena Matica tudi letos na mestnem pokopalšču, ki pa je leto za letom bolj zapuščeno. Le malo ljudi še prihaja na to staro pokopalšče obiskat in oddolžit se spominu svojim rajnikim. Bolj živahno pa je bilo na pobrežkem pokopal- šču, kjer so se ljudje kar trii. Na vsakem

Snežne čevije in galoše
najboljših švedskih in norveških
trvdk v največji izbiri in najceneje
dobite pri trvdki 11331

A. ŽIBERT, Prešernova ulica

Pozor, specialitete!
Kavarna Leon Pogačnik v Kolodvor- ski ulici se je založila z novimi kapljicami, katerih bo vsak dober poznavalec vesel. Med drugimi tudi sedaj pristno in najboljše portugalsko iz znane kleti Sušnikove iz Trške gore pri Novem mestu.

Štajerska in dolenska vina iz najslav- nejših naših gorc.

Izborna kuhinja nudi vsak čas gorka in mrzla jedila.

Izborna turška kava. — Vso noč odprto! Mestni taksi listki se ne računajo, tem- več ga prejme vsak gost brezplačno.

Na obisk in pokušajo vabi najvrlud- nejše
LEON POGAČNIK, kavarnar.

Sport

Finale prvenstva LHP za 1926.

SK Ilirija : ISSK Maribor 7 : 6 (3 : 1)

Prošlo nedeljo se je odigrala na igrišču Ilirije finalna tekma za letošnje hazensko podsavezno prvenstvo. Za finale se je poleg Ilirije tokrat prvič kvalificirala izvenljubljanska družina, in sicer prvak mariborskega okrožja ISSK Maribor. Za tekmo je vladalo neobičajno zanimanje, ker je bil izid tekme radi dobrih rezultatov obeh družin v zadnjem času povsem negotov. Zato se je tudi nabralo za naše razmere precejšnje številne publike, ki je z velikim interesom sledovala poteku igre in zlasti v drugem polčasu tudi sama posegla v boj, v kolikor ji je bilo to izza barijer mogoče. Izkazalo se je, da je bilo zanimanje docela upravičeno, kajti družina Maribora je bila dosedanjemu prvaku in resnici trd oreh, ki ga je komaj in z mnogo srčje strl. Povdariti je treba, da se družina Maribora v kratkem času svojega obstoja zelo dvignila, in čeprav je odšla s polja poražena z minimalno diferenco, ki bi pa po poteku igre bila tudi lahko v njen prid, se lahko reče, da je vsaj v moralnem pogledu odnesla zaslužen zmag.

Igra je bila v prvem polčasu malo zanimiva, igralo se je brez temperamenta, vendar pa ves čas v znamenju borbe za točko. Zdelo se je, kakor da bi igrali obe družini s tremo, kar se je odražalo v celotni igri, ki je bila raztrgana, brez sistema, skoroda začetniška. Vendar sta se pozneje družini znašli, ilirijanska prej kot njena nasprotnica, ki je potrebovala ves prvi polčas, da se je konsolidirala v igri. To se je prav dobro opazilo v vrstnem redu zabith golov. Ilirijanska družina je izkoristila neorjenziranost ali brezglavost svoje nasprotnice in zabijala gol za golom, tako da je vodila v drugi polovici ze s 5 : 1, dočim se je mariborska družina šele tedaj, ko ji je že pretil katastrofalen poraz — v ostalem nezalužen — spomnila svoje dolžnosti in začela forsirati tempo, da nadoknadi, kar je zamudila. V tej fazi, t. j. v pretežnem delu drugega polčasa, je mariborska družina pokazala, da je bila svoji nasprotnici ne samo dorasla, temveč to lahko mirno povečmo, celo superiorno.

Primerjajoč igro ene z ono druge družine, se je na prvi pogled opazila raznolikost v sistemu. Ilirijanska družina je predvedla šepo kombinatono igro, pridobivala je na terenu z naglimi kombinacijami, žoga je prehajala od igralke do igralke. Ta sistem je vsekakor bolj lep za oko kot koristen za končni efekt. Mariborska družina pa je — zlasti v drugi polovici — aplicirala kombiniran sistem kombinacij z brzimi prodori, kombiniralo se je za pridobivanje na terenu, zaključna akcija pa je sledila iz nenadnega prodora s krepkim šutom na gol. Ta sistem je zelo učinkovit, in vsak način za nasprotnika mnogo bolj nevaren kot izključno kombinacijski.

Zmagovalna družina je predstavljala dobro izvežbano, homogeno, s skoraj mašinsko preciznostjo funkcionirajočo celoto. Zato se ne more reči, da bi katerikoli del družine zaslužil, da se ga še posebej omeni. Edino o vratarici bi bilo povedati, da je bila vsekakor najboljša moč ne samo v družini, temveč celo na terenu. Njegov gre v prvi vrsti zaslug, da je odšla družina Ilirije kot zmagovalna s polja. V napadu Ilirije je bilo opaziti, da ni igrala Bernikova v svoji običajni formi, kar je pripisovati pač izborni levi krilki (v prvi polovici) odnosno branilki Maribora, ki je Bernikova prešla v sredino (v drugi polovici). Manjkalo ji je tudi običajne prodornosti. Ostali dve napadalni daliki dobri, nista se pa mogli proti nasprotni ostri obrambi povsem uveljaviti. Obramba je bila dobra, igrala pa je zelo ostro. Upoštevati je, da je imela v prvem polčasu lahko stališče proti raztrganim igri mariborskega napada, dočim je imela v drugem polčasu posla z napadom, kakršnega pri domačih družinah še nismo videli. Mariborov napad je poskušal v prvi polovici s kombinacijami, ki mu jih je pa nasprotna obramba sproti razdirala in ga s tem spravila iz koncepta. V drugi polovici pa se je oprjel druge metode, svojega lastnega stila. Posrečilo se mu je pregaziti nasprotnikovo obrambo in se ji tako masčevati za neprijetne iz prvga polčasa. Do polne veljave je prišel, kakor že omenjeno, šele v drugem polčasu, ko je srednja napadalna preudarneje pošiljala obe krilki naprej, ki sta njene intencije dobro razumeli in jih tudi s hitrimi prodori zaključevali z razantnimi strelji. V halnih leva krilka izborna, izdržala je tempo od začetka do konca ter znatno nadkrijevala svojo partnerico na desni strani, o kateri bi bilo omeniti, da je igrala nekoliko preostro. Branilka je rešila svojo nalogo zelo dobro, v igri je bila nekoliko pretrda. Vratarica je znatno zaostajala za svojim vis-avis zlasti v prvem polčasu, najmanj dva gola gresta na njen račun. V drugem polčasu je branila sigurneje. V celoti je mariborska družina zapustila izbornen vtis. Pod ugodnejšimi okoliščinami bi bila gotovo odnesla zmagi, čeprav z minimalno diferenco, zlasti ako vzamemo v poštev dejstvo, da jo je oskodoval sodnik s tem, da je priznal v njeno škodo en gol iz očitnega prestopa, in jo preostro kaznoval z dvema petmetrovkama, od katerih je bila vsaj druga, ki je tudi obsedela, povsem neupravičena.

Se par besed o poteku igre. Ilirija prevzame takoj v začetku iniciativno in ogroža nas-

sprotna vrata. Zaradi dveh foullov diktira sodnik proti Mariboru petmetrovki, od katerih druga obliči. V energičnem protinapadu izenači desno krilo. Ilirija obdrži igro še nadalje v svojih rokah ter zviša po Bernikovi na 2 : 1 in 3 : 1. Ta dva gola sta bila ubranljiva. S tem rezultatom gresta družini v pavzo.

V začetku drugega polčasa ohrani Ilirija iniciativno in zviša po Bernikovi na 5 : 1. Usoda Maribora se zdi že zapečatena. Tedaj se pa zdrami desno krilo Maribora in s silovito bombo zniža na 5 : 2. Ilirija se enkrat nevarno prodre in zviša po Jermolovi na 6 : 2. Tega gola sodnik ne bi smel priznati, ker je bil dosežen iz prestopa. Odslej sledijo siloviti napadi Maribora, ki z žilavo vztrajnostjo znižuje rezultat. Obramba Ilirije je proti tem napadom brez moči, edino vratarica ohrani hladno kri in z neverjetno sigurnostjo kljubuje tudi najsilnejšim strelom obeh mariborskih kril. Vendar mora parkrat kapitulirati pred neubranljivimi bombami mariborovega napada, ki igra na zmago. Dramatični višek doseže borba, ko desno krilo Maribora izenači (6 : 6), publika poseže bodrilno vmes, niva igre same pa znatno pade. Oboje strani napadi radi velike nerazvornosti na premišljenosti, igra se le še za sedmi gol. V zadnjih minutah zagreši mariborska obramba taktično napako, ki jo Priviskova, stoječa popolnoma prosto, izkoristi in s tem postavi končni rezultat. Še enkrat se nudi Mariboru prilika za izenačenje, nevarno situacijo pa prepreči leva krilka Ilirije s susrovo gesto.

Sodnik, g. Modec iz Zagreba, si je bil preveč svest sigurnosti v vodstvu tekme. V svojem stremeljenju, da bi preprečil surovo igro se je nekoliko oddaljil od primerne objektivnosti. Dočim je bil napram družini Maribora skoro pretirano rigorozen, obdaroval jo je takoj od začetka z dvema petmetrovkama, je pa napram Iliriji, ki glede ostrostri ni zaostajala za Mariborom, ubral dokaj milejšje strune. Tudi so bile marsikatero njegovo odločitev v pogledu foullov in prenašanja žoge pogrešne. Na vsak način mu moramo zamericiti priznanje šestega gola za Ilirijo (iz prestopa), ker se je nahajal v neposredni bližini in bi moral nepravilnost opaziti.

Zadnje nogometne tekme v Ljubljani

V nedeljo in ponedeljek so se odigrale je manjše prijateljske, odnosno poizkusne tekme. Edino težjo tekmo sta odigrala ASK Primorje in SK Slovan.

ASK Primorje : SK Slovan 4 : 0 (2 : 0)

Tekma je imela predvsem značaj treninga, ki se je pa kljub temu odigrala v ostrem in hitrem tempu. Slovan je nastopil z nekaterimi rezervami, enako tudi Primorjaki, ki so preizkusili novo sestavo napadalne vrste. V tej se je izkazal mladi Čebolin kot dober vodja napada, manjka pa mu rutina in precizno dodavanje, kar je neobhodno potrebno za dobrega vodjo napada. Sime Poduje je veliko boljši na krilu kot v zvezi, kjer mu ni pravo mesto. Dramatičan je za napad prepočasen in boječ ter je v prvem polčasu, mogoče še radi blezure, štiratal. V drugem delu igre ga je dobro zamenjal Bervar na levi zvezi, kateremu pa manjka stoping in placement. V krilski vrsti je nekoliko popustil Vindiš, ugajal je v obrambi posebno Slamič. Pečniku se pozna, da ni v treningu.

Slovanovci so igrali z veliko ambicijo, to da preostro in nevarno. Posebno oba Marchiottija, bi se morala odvdati preostroga naskakovanja. V krilski vrsti dober Volkar, a v napadu Cirovič. Tudi Bučik v desni zvezi in Vrtičnik na mestu. Mladi vratar kaže precej talenta, le odbojni udarec mu je slab.

Tekma se je vršila v hitrem tempu. V prvi polovici je bila igra izravnanja, dočim so v drugem delu igre prevladovali Primorjaki. Sodil je ležerno, a objektivno g. Kempelc.

ZSK Hermes : SK Disk 11 : 3. Hermes je nastopil v dovolj jaki postavi, kar kaže sam rezultat. Domžalčani so se trdo branili.

SK Ilirija jun. : SK Mladica 6 : 0. Mladica zelo šibka.

ASK Primorje rez. : SK Ilirija rez. 3 : 0. Ilirija ni nastopila ter izgubi tekmo v smislu pravil v gornjem razmerju.

SK Jadran rez. : SK Slovan rez. 5 : 1. Jadran ni zaslužil tako visoke zmage, ker sta si bili moštvi enakovredni.

Prvenstveno stanje rezerv je sledeče: 1. ASK Primorje, 2. SK Ilirija, 3. ZSK Hermes, 4. SK Jadran, 5. SK Slovan.

Ostale nogometne tekme

MARIBOR: SD Rapid : TSK Merkur 7 : 3 (0 : 0). Zadnje prvenstveno tekmo si je Rapid vkljub visoki goldiferenci priboril precej po sreči, ker je imel Merkur pred golom veliko smole ter je z znal šele drug polčas. Publika se je vedla nedisciplinirano. Sodil g. Radolčić. — SK Ptuj : SK Svoboda 1 : 1. Svoboda je radi slabega sonjenja sodnika prečasno zapustila igrišče, kar je vsekakor treba obojati. Sodil je gospod Oberlinter iz Ptuja. — ISSK Maribor rez. : Vojska 1 : 3. Vojkadijaki so predvedli lepo igro. Moštvo je sestavljeno iz igralcev Gradjanskega, Jugoslavije, So-

ALMA RUBENS glavna igralka v današnjem vefilimu «SIBIRIJA»

Vedno večji naval na blagajne in ploskaje navdušenih obiskovalcev je najboljši dokaz triumfalnega uspeha, ki ga je dosegel najlepši, največji in najmočnejši ruski filmski vefilim

SIBIRIJA

Predvečer ruske revolucije

Očarujoči naravni posnetki. — Krasni igralci. — Originalni tipi. — Izvrstna igra.

Predstave ob: 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Pri vseh predstavah originalni ruski pevski zbor in balalaika orkester. — Preskrbite si pravočasno vstopnice.

Prihodnji spored: Senzacionalni vefilim «NERO»

ELITNI KINO MATICA
Telefon 124

kola, Ilirije in Primorja, ki so kot posamezniki jako dobri igralci. Zal, da so se nekateri vedli jako nedisciplinirano.

TRBOVLJE: Ilirija rez. : SK Trbovelje 7 : 4 (2 : 1).

BELJAK: ISSK Maribor : Villacher SV. 3 : 7 (2 : 4). V nedeljo je gostoval Maribor v Beljaku proti tamšnjemu klubu. Maribor je predvedel dokaj slabo igro, vendar bi prav lahko igral vsaj neodločeno, če ne bi imel pred golom velikanske smole. Kriva na porazu pa je predvsem obramba. Domačini pa so igrali precej surovo, da jih je lastna publika, ki jo je bilo okoli 600, čezravnno je bila tekma zadnji moment odpuvedana, izžvižgala. Na svojem prvem gostovanju v inozemstvu je Maribor zapustil ugoden vtis.

ZAGREB: Prvenstvene: Gradjanski : Hask 1 : 0 (1 : 0). Odločilni gol je zabil Perka. Concordia : Derby 2 : 0 (0 : 0). Zelencičari : Croatia 2 : 0.

BEOGRAD: Jugoslavija : Sumadija 3 : 0 (par forfait). BSK : Jedinstvo 4 : 1 (1 : 1).

DUNAJ: Pri nedeljkih prvenstvenih tekmah je prišlo do precej razburljivih scen, ki niso ravno častne za dunajski nogomet. Izidi so bili nastopni: BAC : Vienna 4 : 2 (3 : 2). Amateure : Hakoah 2 : 2 (1 : 0). Rapid : Rudolfsühgel 8 : 1 (2 : 1). Slovan : Simmering 2 : 2 (0 : 0). Admira : Wacker 3 : 3 (1 : 1). Prijateljska: Sportklub : Cricketer 4 : 4 (3 : 1). V ponedeljek so se vršile sledeče prijateljske tekme: Admira : FAC 6 : 2 (1 : 2). WAC : Hakoah 3 : 0 (2 : 0). Hertha : Wacker 2 : 1 (2 : 1). Vorwärts 06 : Rudolfsühgel 3 : 1 (1 : 1).

AMSTERDAM: Nemčija : Holandska 3 : 2 (2 : 1).

GRADEC: Hakoah (Gradec) : Sturm 3 : 1 (1 : 0).

PRAGA: Prvenstvene: DFC : CAFK 4 : 1 (3 : 0). Viktorija Žilkov : Nuselsky 3 : 1. Slavija : Vršovice 1 : 1 (1 : 0).

BUDIMPEŠTA: Hungaria : Vasas 3 : 1 (1 : 0). Dunajski Rapid je v ponedeljek gostoval v Budimpešti ter bil od FTC poražen z 1 : 4 (1 : 2).

BARCELONA: FC. Barcelona : San Sebastian 3 : 1.

NEW YORK: Brooklyn Wanderers : Sparta (Praga) 3 : 1 (1 : 0).

IZ LNP-a (Službeno). Dantes, v sredo, ob 19. seja p. o. v Narodni kavarni. — Tajnik II.

IZ objav JZSS.

Savez bo izdal svojim verificiranim članom legitimacije s sliko, ker bodo iste potrebne za znizano vožnjo, poset planinskih koč šumske uprave in prehod preko meje v turistični coni. Legitimacije izdaja proti plačilu takse 5 Din I. tajnik g. Pelan Stane, Ljubljanska kreditna banka. — Savez bo zbral v svojem arhivu vse fotografirane posnetke iz zimskega sporta. Zato naprošamo vse fotomaterije, da poklonijo za arhiv po en izvod proti povračilu stroškov. Slike sprejema I. tajnik. — Letošnje državno prvenstvo se bo izvedlo na progi 50 km dne 2. februarja. Razpis se bo izdal tekom prihodnjega meseca. K temu prvenstvu se bodo prvi povabili tudi smučarji iz sosednih savezov, ki bodo tekmovali kot gostje za prehodni pokal. — Vsi klubi morajo javiti še tekom novembra program smuških tekem, da jih spravi savez v soglasje in odobri termine. — Smuške tečaje naj izvedejo vsi klubi v lastnem delokrogu. Savez bo izvedel v Ljubljani enega ali več tečajev za šolsko mladino do 14. leta, en tečaj v Kranjski gori začetkom januarja ter tečaj za savezne krmarje v Ljubljani. — Savez bo posredoval pri prometnem ministertvu, da se dovoli večerni turistiški vlak iz Kamnika in stalni večerni vlak iz Planice-Jesenice. — TK Skala bo napravila našt zimske markacije tur v Sloveniji. Savez bo skušal v teku prihodnjih let in s sredstvi, ki jih bo imel na razpolago, izvesti širšo markacijo. — Zagrebški SK Concordia je razpustil smuško sekcijo in ni več član saveza. — Avstrijski «Oesterr. Skiverband» je črtan iz mednarodne federacije (FISA), ker ni črtal arijskega parafraga. Tajnik I.

Juniorski miting SK Ilirije se vrši danes, dne 3. t. m. točno ob 14. na igrišču Ilirije. V slučaju slabega vremena se preloži na soboto, 6. t. m. Prosim, da se že objavljena jurija udeležiti tega mitinga. — Načelnik.

JZSS. Plenarna seja saveza se vrši danes v sredo 3. novembra ob 20.30 v damskem salonu kavarne Emone. Vabljeni so vsi gg. odborniki in ves zbor nastavnikov. Tajnik I.

SK Ilirija (Nogometna sekcija). V tekočem tednu trening v sredo in četrtek ob 16. uri na dva gola, in sicer le ob ugodnem vremenu. — Načelnik.

SK Ilirija (Plesna šola). Redna plesna vaja se vrši ta teden izjemoma danes, v sredo namesto večerj. Pričetek ob 20.30, začetnik točno ob 19.30. — Odbor.

JZSS. Plenarna seja saveza se vrši danes v sredo 3. novembra ob 20.30 v damskem salonu kavarne Emone. Vabljeni so vsi gg. odborniki in ves zbor nastavnikov. Tajnik I.

SK Ilirija (Nogometna sekcija). V tekočem tednu trening v sredo in četrtek ob 16. uri na dva gola, in sicer le ob ugodnem vremenu. — Načelnik.

SK Ilirija (Plesna šola). Redna plesna vaja se vrši ta teden izjemoma danes, v sredo namesto večerj. Pričetek ob 20.30, začetnik točno ob 19.30. — Odbor.

JZSS. Plenarna seja saveza se vrši danes v sredo 3. novembra ob 20.30 v damskem salonu kavarne Emone. Vabljeni so vsi gg. odborniki in ves zbor nastavnikov. Tajnik I.

SK Ilirija (Nogometna sekcija). V tekočem tednu trening v sredo in četrtek ob 16. uri na dva gola, in sicer le ob ugodnem vremenu. — Načelnik.

SK Ilirija (Plesna šola). Redna plesna vaja se vrši ta teden izjemoma danes, v sredo namesto večerj. Pričetek ob 20.30, začetnik točno ob 19.30. — Odbor.

JZSS. Plenarna seja saveza se vrši danes v sredo 3. novembra ob 20.30 v damskem salonu kavarne Emone. Vabljeni so vsi gg. odborniki in ves zbor nastavnikov. Tajnik I.

SK Ilirija (Nogometna sekcija). V tekočem tednu trening v sredo in četrtek ob 16. uri na dva gola, in sicer le ob ugodnem vremenu. — Načelnik.

SK Ilirija (Plesna šola). Redna plesna vaja se vrši ta teden izjemoma danes, v sredo namesto večerj. Pričetek ob 20.30, začetnik točno ob 19.30. — Odbor.

IZ Kranja

Na dan Vseh svetnikov je nudilo zanimivo kranjsko pokopališče živahno sliko. Na grobova pesnikov Prešerna in Simona Jenka so položili Narodna Čitalnica, Kolo jug. sester, osmošolci in osnovna šola lepe vence in šopke. S pomočjo mestne občine, Kola jug. sester in invalidske organizacije je šolska mladina okrasila grobove umrlih vojakov iz svetovne vojne na Rupl. Naliv jim je onemogočil počastitev s petjem. In zopet se danes vračamo v življenje živih... — **Jugoslovski železovoz.** Večerj se je pričel v vseh objektih tekstilne tvornice «Jugoslovski» na Gaštelju popoln obrat. Tovarna sprejema sedaj električno moč po rezervnem vodu iz Završnice.

Poprava mestnega vodovoda. Kakor smo že v nedeljski številki poročali, je sobotna vremenska katastrofa zadela tudi naš poveljni kranjskega vodovoda, tako da so sedaj mesto in številne vasi brez pitne vode. Divje narasla Kokra je v kritični sobotni noči odnesla pri km 10.6 nad Tupalčami poleg mostu tudi glavno vodovodno cev v dolžini 18 m, ki je bila vbetonirana pod strugo. Mestna občina je pričela takoj s popravilom ter je upati, da bo v petek zopet pričel vodovod funkcionirati.

Odklivanje odbora za postavitev spomenika kralju Petru. V notici pod tem naslovom v sobotni številki je bil pomotoma izpuščen med odklivanimi odborniki g. Mavrilij Mayr, ki je dobil red Sv. Save 4. razreda.

Iz gostilniškega gibanja. Gostilno «Stara pošta» je vzel v najem g. Ivan Blagne, doseđani najemnik g. Mirko Peterlin si je obdržal gostilno v lastni vili v Kokriškem predmestju.

Odlikovanje odbora za postavitev spomenika kralju Petru. V notici pod tem naslovom v sobotni številki je bil pomotoma izpuščen med odklivanimi odborniki g. Mavrilij Mayr, ki je dobil red Sv. Save 4. razreda.

Iz gostilniškega gibanja. Gostilno «Stara pošta» je vzel v najem g. Ivan Blagne, doseđani najemnik g. Mirko Peterlin si je obdržal gostilno v lastni vili v Kokriškem predmestju.

Odlikovanje odbora za postavitev spomenika kralju Petru. V notici pod tem naslovom v sobotni številki je bil pomotoma izpuščen med odklivanimi odborniki g. Mavrilij Mayr, ki je dobil red Sv. Save 4. razreda.

Iz gostilniškega gibanja. Gostilno «Stara pošta» je vzel v najem g. Ivan Blagne, doseđani najemnik g. Mirko Peterlin si je obdržal gostilno v lastni vili v Kokriškem predmestju.

Odlikovanje odbora za postavitev spomenika kralju Petru. V notici pod tem naslovom v sobotni številki je bil pomotoma izpuščen med odklivanimi odborniki g. Mavrilij Mayr, ki je dobil red Sv. Save 4. razreda.

Najstarejša **lekarna Kranjske Mr. Ph. Bahovec** v Ljubljani do sedaj pri čevljarskem mostu se je **preselila** v **Zvezdo Kongresni trg št. 12.**

Lekarna je popolnoma in moderno preurejena odgovarjajoč vsem predpisom higijene. Lastni farmacevtsko kemijski in farmacevtsko kozmetični laboratorij. V zalogi vse tu in inozemske specialitete. Internacionalna receptura. Mineralne vode. Obveze in zavojni material.

Izdajajo se tudi zdravila na recepte vseh bolniških blagajin.

Bomba v garniziji
Kino Ideal.

Zelo ugodni nakup.
Blago za ženske plašče, ter blago za moške običke in zimske suknje v največji izbiri po znižanih cenah priporoča **tvrdka Jos. Snaj** Ljubljana, Prešernova ulica 3 Palača mestne hranilnice. 114 4 4

Izvrstno portugalko toči restavracija Hotel Štrkelj.

Naši onstran granic

— »Jutro je doletela neznansko velika žast. Sam »Giornale del Friuli«, videmska fašistovsko glasilo, se ga je blagovolil spomniti v svoji številki z dne 28. oktobra, torej ravno na obletnico fašistovskega pohoda v Rim. In sicer v dopisu iz Idrije. Spodkita pa se, kar je seveda čisto umljivo — nad rubriko »Naši onstran granic. No, da, seveda; saj se razumemo. Fašistom bi bilo po volji, da bi »Jutro« napravilo poklon samemu »Giornale del Friuli« z odkrito zahvalo zato, da se je tolikokrat tako zelo objektivno izražal glede naših onstran granic. Tega ne bomo storili in naj se »Giornale« radi tega je pomiri. Če mu naš članek o povodnji v Idriji in o tem, kako se je videmski prefekt grel v neki gostilni in so ga ognjegasi, ki jim prejnjio nedeljo ni hotel dovoliti veselice, spravili a trudom čez zasuta mesta na varno, ni všeč, mu tudi ne moremo pomagati. Zdi se nam samo, da že iz dopisovke jeze jasno odseva, da je članek zelo resničen in da je zadel v živo posebno, kar se tiče hvaležnosti ognjegasev in za zmede, ki je nastala po odstavljenih občinskih naštelnikih. »Giornale« seveda dolži kakega odstavljenega župana, da je napisal dotični članek, ker misli, da vse ljudi poganjajo osebni interesi kakor njega, ki obrača plašč po vetru. »Jutro« bo veselilo, če se ga »Giornale« spomni še kdaj; naj pridno prevaja njegove članke iz rubrike »Naši onstran granic, ker »Jutro« itak ne sme prihajati v deželo — svobode.

— **Ne dovolijo!** Kot smo izvedeli, so Slovenci v Gorici ponovno vložili prošnjo, da jim vendarle dovolijo gledališke predstave. Niso jih dovolili. Vzroka ni, vzrok je samo eden: ne dovolijo! Skljuje se na to, da tudi po ostali Italiji niso dovoljene take prireditve. Take prireditve je treba podčrtati zato, ker po Italiji sploh ne poznajo diletanških predstav, ampak le ljudske veselice in ples. Te so, res da, omejili radi varčevanja, ki je oficijelno zavzelo najširši razmah. Vendar pa bi ne smeli zametavati navadnih plesov, na katerih se zapravlja zdravje, poštenost in denar, z našimi prireditvami, ki služijo v kulturne namene. Posebno bi ne smeli postaviti ob stran teh plesnih prireditev predstav Dramatičnega društva v Gorici. Po vsej Italiji so gledališke predstave dovoljene, tudi v gorškem gledališču igrajo razne pritožne družbe. Dramatičnega društva pa ne smatrajo za stalno gledališče, dasi bi ga lahko imeli za takega z večjo pravico kot razne potujoče družbe, ki prinajsoj tu pa tam zelo dvomljivo duševno hrano. Toda — oni razlagajo zakon po svoje, kakor jim pač kaže. Če drugače niso mogli, ali se radi evropskega mnenja niso upali zatrei slovenskih predstav v mestu in na deželi, so jih zatrei z gospodarskim geslom varčevanja. No, če volk le hoče, požre ovca, če najde izgovor, ali pa se je izgovora ni treba.

— **O praznovanju pohoda na Rim v Julijski krajini** poročajo, da so bila zbiranja in povorke dolobena na glavne kraje. Goričani so morali iti v Videm. Znova se je pokazalo, kako tihi videmski plet nedičaj tako ponosno Gorico k tlom! Po deželi so naši ljudje v ogromni večini delali nemotno, kakor druge dneve S. Krasa, so šli Gorci in družba v Trst in po povratku so jim še doma razlagali, kaj pomeni pobod na Rim in kako morajo biti lepo pokorni fašistovskim voditeljem.

— **Koroški deželni zbor** je zopet zasedal. Zadnjič samo en dan, sedaj dva dneva, torej napredek. Sklenilo se je, poslati k zvezni vladi na Dunaj deputacijo, da ji poročajo o težkočah kmetijstva, o zahtevah kmetijske prebivalstva in ji obrazložijo, da je od pomoči nujno potrebna. V Švice gre komisija, da prouči razne kmetijske institucije, ki naj se uvedejo po možnosti tudi na Korokem. V deputaciji k zvezni vladi je tudi slov. poslanec Poljanec. Z vzdrževanja vojnih grobov se je votalo 5000 šilingov. Po mestih in tudi na deželi je pomankanje stanovanj. Hišnega davka se po sprejetem predlogu oporojijo za dobo 30 let naslednja, začet 21. jun. in dograjena do 31. dec. 1929. Regulacija Zile se mora nadaljevati.

Predno kupite zimsko blago ogledite si manufakturno trgovino

I. Tomšič
Sv. Petra cesta šte. 38.
ki Vam nudi veliko izbiro trpeznega blaga po najnižih cenah. 11469a

Iz življenja in sveta

Nebo v novembru

Največje zanimanje zvezdoslovcev vzbuja planet Mars, ki je sedaj za opazovanje v zelo ugodni legi.

Solnce se je pomaknilo že precej nizko pod nebesni ekvator in se v novembru še bolj oddalji od njega. 1. novembra opoldne je bilo 14° 16' pod ekvatorjem, a 30. novembra opoldne bo že 21° 34'. Zato je tudi dan vedno krajši. 1. novembra je bil dan dolg 9 ur 54 minut, 30. novembra bo pa samo še 8 ur 36 minut. V oktobru se je dan skrčil za 1 uro 49 minut, dočim se bo skrčil v novembru za 1 uro 18 minut. Solnce je začetkom novembra v znamenju Bika in preide 23. novembra ob 2.28 v znamenje Strelca. Aktivnost solne površine, izražena v večji množini solčnih peg, še ni ponehala, marveč je vedno večja. V nekaterih krajih Srednje Evrope so opazovali 15. oktobra veliko severno sijanje, ki se pojavi običajno kot posledica ogromnih erupcij na solnčni površini. Po mnenju nekaterih učenjakov se atmosfera naše zemlje še ne bo umirila, ker je solnčna površina čedalje bolj nemirna.

Luna. Glavne lunine faze bodo: mlaj 5. novembra ob 15.34, prvi krajec 13. novembra ob 0.1, ščip ali polna luna 19. novembra ob 17.21 in zadnji krajec 26. novembra ob 8.15. Luna bo najbližje zemlji 16. novembra ob 15., najdalje od zemlje pa 28. novembra ob 11. Nebesni ekvator prekorači luna 3. novembra ob 4. in bo najnižje pod njim (23°) 10. novembra. Nato zopet prekorači ekvator 16. novembra ob 15. in bo najvišje nad njim (23°) 23. novembra. Lunina pot je zelo oddaljena od najsvetlejših stalnic tako, da v novembru ne bo nobenega večjega mrka.

Planeti. Merkur se kot večernica v naših krajih ne vidi. Isto velja za Venero, ki je sedaj tako blizu sonca, da je ne vidimo.

Mars je pa za opazovanje sedaj v najugodnejši legi. 4. novembra bo v opoziciji s solncem. Njegova oddaljenost od zemlje znaša približno polovico oddaljenosti zemlje od sonca to je nekaj manj kot 70 milijonov kilometrov. Marsov dozdnevni premer znaša v tem času 20.4". Skozi daljnogled, ki poveča 90 krat, vidimo Marsa v velikosti lune. Toda podrobnosti na njegovi površini žal ne bo mogoče opazovati, ker je atmosfera naše zemlje zelo nemirna. V tem pogledu ima letošnja opozicija prednost pred Marsovo opozicijo iz leta 1924., ko je bil Mars sicer bližji zemlji, toda za naše kraje je ostal ves čas nizko nad obzorjem, kjer je atmosfera bolj nemirna kakor v višjih plasteh. Letos doseže Mars za časa opozicije višino 53° nad obzorjem. Z velikimi daljnogledi se vidijo na Marsovi površini mnoge zanimive podrobnosti, med njimi tudi sloviti kanali, ki po najnovejši teoriji zvezdoslovcev niso nič drugega, nego slabo razvita in primitivna vegetacija. V novembru se začne zvezdoslovci zanimati za meteorološke izpremembe na Marsovi površini. Opazili so premikanje oblakov podobnih tvorbi, ki čisto zakrivajo podrobnosti Marsove površine. Mars, ki je sedaj v sozvezdju Ovna, vzhaja začetkom novembra ob 20.45, koncem novembra pa ob 19.20 tako, da ga vidimo vso noč. Kot zelo svetla, rdečkasta zvezda je najljepši pojav na vzhodnem delu nebesklopa.

Jupiter, ki je bil sredi avgusta v opoziciji s solncem, se sedaj polagoma oddaljuje od zemlje. Njegov dozdnevni premer znaša začetkom novembra 39", koncem 36". Zahaja začetkom novembra ob 23., koncem novembra pa že po 21. uri. Z manjšim daljnogledom ali z dobrim triodrom lahko opazujemo njegove spremembe in njihove mrke. Najvažnejši mrki bodo: 7. novembra konec mrka I. lunice ob 20.48, 12. novembra konec mrka III. lunice ob 18.04, 14. novembra konec mrka II. lunice ob 19.27 in konec mrka I. lunice ob 22.43, 16. novembra konec mrka I. lunice ob 17.12, 19. novembra konec mrka III. lunice ob 22.06, 23. novembra konec mrka I. lunice ob 19.07 in 30. novembra ob 21.02 konec mrka I. lunice.

Saturn se v novembru ne vidi. Uran je na meji med sozvezdjem Vodnarja in Rib ter zahaja kmalu po polnoči. S prostim očesom ga je težko najti, pač pa se vidi z manjšim daljnogledom.

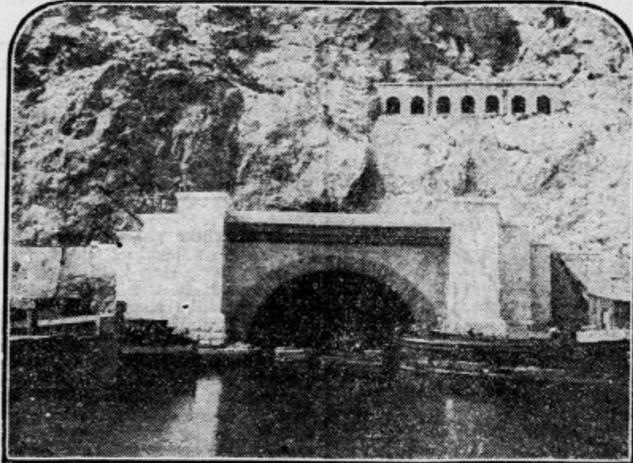
Neptun, ki gre sedaj skozi sozvezdje Leva, vzhaja okrog polnoči.

Meteorji: Okrog 15. novembra se pojavijo roj Leonid, čijih radijant se nahaja v sozvezdju Leva. Od 17. do 23. novembra sto-

pi v akcijo roj Andromedid z radiantom v sozvezdju Andromede. To so ostanki Bielevega kometa, ki se je razdelil najprej v dva dela, pozneje je pa popolnoma izginil.

Lega zvezdnega firmamenta začetkom novembra ob 20., sredi novembra ob 19. in koncem novembra ob 18. uri: na severovzhodu vzhaja Kočijaž, dalje proti vzhodu Bik, nad njim Perzeus, na vzhodu in proti jugu vzhaja Kit, nad njim Oven in Andro-

meda. Na jugu vidimo Ribe, nad njimi Pezaga, bližje k zenitu pa Kassiopejo, na jugozapadu je Vodnar, dalje proti zapadu nad obzorjem Kozorožec, na zapadu tik nad obzorjem Orel, nekoliko višje nad njim Labud in Lira, na severozapadu Herskules in Krona, tik nad obzorjem Bootes, na severu nizko nad obzorjem pa Velika Medvedica.

Največji podzemski kanal na svetu

je Rovski kanal (Rove), ki spaja Marseille z reko Rhone. Kanal meri 7.120 km in v njem se bodo lahko kretale tudi največje ladje. Slika prikazuje vhod v kanal pri Estaquu. — Kanal je bil slavnostno odprt v soboto, 23. oktobra.

Konec sveta l. 1924-25.

V prejšnjih stoletjih, ko znanost še ni bila razvita, so »slabnjivi zvezdogledi in pratikariji«, katere je neuko ljudstvo visoko spoštovalo, večkrat proročevali konec sveta in s tem povzročali zmedo in strah.

Tako je na pr. l. 1518 takrat svetovno znani astrolog Stöffler proročeval, da bo meseca februarja 1524 vesoljni potop uničil vse človeštvo. Stöffler je bil preračunal, da se oni mesec snidejo Saturn, Jupiter in Mars v nebeškem znamenju rib. To zblizanje planetov bi po njegovem mnenju moralo dovesti do vesoljnega potopa. Splošna potrlost se je polastila prebivalstva po vseh deželah in čim bolj se je bližal nevarni čas, tem bolj je naraščal strah in tem bolj bedasto so se ljudje obnašali.

Javno življenje in trgovina sta zelo

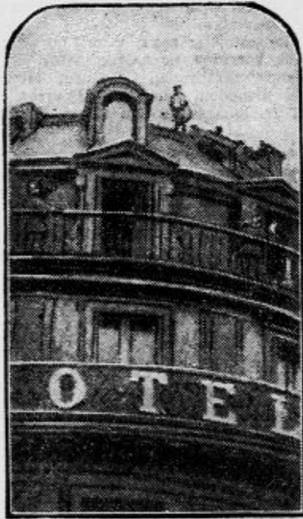
trpela. Kmetje niso več obdelovali polja, nihče se ni hotel lotiti kakega večjega dela, nihče ni hotel plačati svojih dolgov in ljudje so na najneverjetnejše načine zapravljali denar. Iz istega vzroka tudi nihče ni hotel denarja posojati. Po svoje so ravnali tudi bogataši. Potovali so v gorovja, da uidejo vodovju. Nekateri so si celo dali zgraditi barke.

Toda februar l. 1524. je pretekel brez vesoljnega potopa. Vse se je oddahnilo. Pruski knez Joachim I., ki se je tudi sam bavil z astrologijo, si je dal natveziti od svojega dvornega zvezdogleda Johana Cariona, da se je Stöffler uračunal in da pride vesoljni potop še 15. julia 1525. Tudi ne bo voda poplavlila vsega sveta, marveč le Nemčijo in predvsem Berlin, ki leži v nižini. Knez je zapovedal, da se mora ta prorokba zamolčati ljudstvu in ko so se 15. julija pokazali težki oblaki na zapadu, so se naenkrat odprla velika vrata knežjega gradu in v divjem diru se je odpeljala dolga vrsta državnih kočij na Kreuzberg, edino višino v bližini, ki je takrat še ležal izven Berlina. Dvor in višji uradniki so se hoteli rešiti svetovnega potopa na malem griču. Seveda so vzeli s seboj državno blagajno.

Meščani so debelo gledali in si niso vedeli razložiti, čemu ta divja gonja po berlinskih ulicah. Ko se je pa zvedelo, kaj je povzročilo beg visoke gospode, se je polastila ljudstva groza, obup in divja jeza, da so se plemeniti gospode tako lepo umaknili poginju in pri tem pustili meščane, naj utonejo kot miši.

Popoldan se je vtila huda ploha in gospoda, ki je čakala na hribu v kočijah, je bila do kože premočena. Položaj gospodov je bil vse prej kakor prijeten. Družbe se je lotil velik strah. Toda čez dve uri je spet posijalo sonce in tu se je ojunačil edini možak med gospodo — kneginja Elizabeta. Pregovorila je svojega moža, da se vrnejo domov, češ da je vesoljni potop preložen — na poznejši čas...

Vrsta voz je torej spet krenila skozi mesto v knežji grad. Lahko si mislimo, da meščani gospode niso pozdravljali

Tragična smrt

zblaznele ženske, ki je na nepojasnen način splezala na streho večnadstropne palače sredi Pariza, kjer je dve uri begala semintja ter slednjič skočila v globino in obležala mrtva. Nesreča se je pripetila prošlo soboto pri belem dnevu in je bilo na ulici zbranih več tisoč ljudi, ki so z grozo opazovali strašni prizor, ne da bi mogli pomagati. — Nesrečnica je doma iz Avstrije in ji je ime Pleisteiner.

Double blago

za suknje in raglane s karirano podlogo prodaja najceneje vsako množino tvrdka

Drago Schwab. Ljubljana

z baš navdušenimj klici. Tik pred gradom je strela udarila v knezovo kočijo, ubila vse štiri konje in prvega jahača. Smrtno bled je skočil knez iz voza in zbežal v grad. Skoraj bi bil postal žrtev svojega strahu pred vesoljnim potopom.

Največja ameriška mesta

Službena statistika, ki so jo pred kratkim izdale Zedinjene države Severne Amerike, izkazuje, da šteje Unija štiri mesta, kojih prebivalstvo je že preseglo ali je vsaj blizu enega milijona.

Največje ameriško mesto in za Londono mnajvečje mesto na svetu je Newyork, ki šteje 6 milijonov 109.389 prebivalcev. Naslednje mesto po velikosti je Chicago z 2 milj. 955.739 ljudi, t. j. za 100.000 več kakor Pariz. Tretje mesto zavzema Filadelfija (1 milijon 979.304 prebivalcev).

Čudovit porast izkazuje Detroit, ki je ob začetku stoletja štel jedva 350.000 ljudi, danes jih pa ima že en milijon in četr. Seveda je ta ogromni porast razumljiv, če pomislimo, da se nahajajo v Detroitu velikanske tvornice tovarnarja avtomobilov Forda, ki zaposluje doberšen del prebivalstva.

Še mnogo hitreje se je razvil Los Angeles, največje filmsko mesto na svetu. Danes šteje nad 900 tisoč ljudi, dočim jih je imel leta 1900 komaj 100 tisoč. V par letih utegne že doseči in prekoračiti en milijon.

Uhani za moške

Zakaj ne bi tudi moški nosili uhanov? Tako se sprašuj, ameriška »Boston post«. Zakaj, da prihaja novica o moških uhanih iz Amerike, je pač nepotrebno še posebej povdarjati. »Zakaj bi moški, vzkljaka omenjeni list, ki se tako radi dičijo s prstani, ne nosili tudi uhanov? Ne bilo bi nič nenavadnega, zlasti v današnji dobi, ko se moški spol vedno bolj mehkuži in nagiba k ženskim maniram. V Ameriki je mnogo gospodov, ki imajo preluknjana ušesa in dasi se javno še ne ponašajo z uhani, jih mnogo izmed njih nosi doma... kjer jih ne vidijo nepoklicane oči.«

Zakaj ne? bi si dovolili vprašati i mi. Tudi Shakespeare je nosil uhan! Zakaj ne bi posnemali velikih mož tudi v tem pogledu?

Francoska letalca Coste (zgoraj) in Rignot

sta dosegla nov rekord v premem poletu brez pristanka: Odletela sta v četrtek, 28. oktobra, zjutraj iz Pariza in dospela po 32-urnem letu v Djask (Omanski zaliv, Perzija). Premerila sta 5425 km. Stari rekord sta imela Francoza Challe in Weiser (Pariz-Berberabas, Perzija, 5175 km, 31. avgusta 1926.)

Princezinja Leticija Bonaparte, sestra princev Viktorja in Louisa Napoleona, je prošli teden nenadoma umrla na gradu Moncalieri pri Turinu. Stara je bila 60 let.

Porotniki ob kruhu in vodi

Položaj porotnika v Ameriki pač res ni vreden zavidevanja! Čujte, kaj se je zadnjič zgodilo:

Pred porotnim sodiščem se je vršila razprava proti Jamesu Diversu, ki je napadel na cesti neko zamorko. Porotniki so se posvetovali, nato pa so izjavili sodniku Mac Combesu, da pravdoroča ne povedo prej, dokler ne dobe odškodnine po en dolar. Sodnik je odklonil. Ker se porotniki niso hoteli ukloniti, jih je dal kratkoma zapreti v ječo, češ da jih prej ne izpusti, dokler se ne uklonijo. (Porotnikom pritiče odškodnina, ali šele po izrečenem pravdoreku.)

Porotniki so se slednjič morali udati. Ameriški listi, iz katerih smo posneli gornjo vest, pa so pozabili povedati, kak ji bil pravdorek strahovanlih porotnikov...

Zlata igra

Tako bi lahko imenovali komedijo podjetne ameriške dame, mrs. Anny Nighalier, ki je doslej zaslužila več kakor Pirandello, Shakespeare in Shaw skupaj. Nedavno je izvajalo newyorško republikansko gledališče 1750ič to komedijo, »Abrahams Irish Rose«, ki je doslej vrgla pisateljici v Severni in Južni Ameriki ter Avstraliji preko 5 milijonov dolarjev. Kako je to mogoče, vpraša človek, ko mrs. Nighalier ni nikaka literarna zvezda? Oglejmo si vsebino. V I. dejanju se zalubi mlad Žid Aby v irsko lepoticco Rozo. Izraelski oče ne mara katoliškega Rozinega očeta, in nasprotno. Materi posreduje. Na odru vse mило joče. II. dejanje vsebuje pogajanja obeh sovražniht očetov. Skleneta, da se bosta vršili dve poroki: pri rabinu in pri katoliškem duhovniku. Kaj pa z otroki (bodočimi)? Pade salomonska sodba: če bo prvo dete deklica, naj bodo vsi otroci židovske vere; če pa bo deček, bodo vsi katoličani. Na odru je divji smeh in pretirana komika pri nastopu gg. tastov. Med II. in III. dejanjem mine seveda potrebitni čas 9 mesecev. Roza pričakuje. Zlata je prinesla nebroj daril in čaka: vsaka stranika bo vse odnesla nazaj, če izpodleti nje upanje. Eni naprošajo Jezusa za vnuka, drugi pa Jehovo za vnučkinjo. Napetost narašča. Končno se odpre vrata. Od sreče jokajoči Abraham dobi — dvojčke: sina in hčerko. Vse se poljubuje. Na odru je sprava in sreča. Gledališče se krohoče. Zastor naglo pade...

Tekom 5 let je obiskalo to predstavo do 4 milijone ljudi. Dnevno vrže igra v Newyorku, Filadelfiji, Chicagu in San Franciscu do 60.000 dolarjev. Štiri igralске družbe pa potujejo s to komedijo skozi mesta in vasi, peta se podviza v Avstraliji.

Kje so vzroki uspeha? Komika je površna in preračunana na okus neizbirčnega širokega občinstva, ki ljubi cirkuse, rokoborbo, dirke ščurkov, boje petelinov in podobno. Povprečni Američan ne povprašuje po umetnosti, zadovoljen je z napetim dejanjem in drastično komiko. Anny Nighalier pozna svoje občinstvo in je dobro podkovana v reklamni panogi. To pa je v Ameriki vse. Po 100 predstavah je ustanovila pisateljica delniško družbo s 3 milijoni dolarjev glavnice za izkoriščanje svojega umotvora. Vrgla je stotine oglasov v liste in kinematografe, vlakne in parobrode. Za reklamo je izdala preko 800

A. D.: Sprehodi po Krku

I.

Obrežna cesta te mimo skromnega ljudskega vrta v smeri proti severu privede iz Aleksandrova do krčme »Jugoslavije«, kjer si utegneš naročiti »pečenega« vina, izborne močne in sladke kapljice, znane med Nemci z imenom Strohwain. Drago je za tukajšnje cene: liter po 20 Din. Za streljaj dalje sameva ponosna pristava krškega vladike, kamor so se pred kratkim priselile iz Maribora štiri šolske sestre s 4 kandidatinjami z namenom, da ustanove gospodinsko šolo, kakor hitro jim pripravijo potrebnih učilnic. Doslej so se izkazale kot umne kmetovalke, zakaj biskupov vinograd obeta najlepšo letino daleč na okoli. Svetlo in temno grozdje na prilikavih trsilih je tolikšno, da ga mejaši hodijo gledat in govoré o čudežu. Na sorazmerno neznatnem prostoru, pravijo, se bo nabralo za 80 hl plemenite pijače. Ta kos nabrežine se zove Kanajt, kar nekateri izvajajo iz lat. cannetum, trsje. S prijateljem M. M. sva bila na tej graščini gosta skladatelju drju Kimovcu. Po podkovastem ovinku prideš na

severni strani skalnatega zatoka do pravadne kapele sv. Dunata, bojda iz 3. ali 4. stol. po Kristu. Od daleč ali na sliki učinkuje ne naježena vnanost prav prijetno, a znotraj je ta eskimovska kočja prazna, in človek čimprej ostavi to zavetišče potepuških ciganov, da si ne naleze krvoločnih skokic.

Zato pa se ustavim v spremljevalcem tem dlje v bližini »Zabavni gostioni«, kjer danes slučajno možuje in modruje mnogovedni vinski brat, učitelj Stasič iz Vrhnika. Ko je nahvalil in prehljal imovitost Vrhničanov, jame tarnati, da mu država že toliko časa dolguje pokojnino, in preti, da se pritoži na kabinetno pisarno. Teško s' ločiva od milega zatočišča, kjer se toči imenitna starina po 8 Din liter, in kolovoz najpovede mimo visokih kamenitih ograd med oljkami in trtami v srednjeveško mestece Krk, ki hrani na se vernem zunanjem ozidju okrnjenega beneškega leva. V škofovem dvoru bi si lahko ogledala znamenito knjižnico slavense akademije, pa se jadrno priimka čas za na parnik. Izmed 7 cervka sva stopila zgolj v prvostolno. V bližini pristanišča se dviga stolp, imenovan »torre«, v čigar prizemlju je nameščena kavarna. Ker pa tudi Bog roko ven moli, morata Kranjca na višji ukaz

vajna na »žmulj« vinka ložiča. Potlej pa hajdi na brod »Učko«, kajti »Slavija« je prejšnji večer tukaj izgubila propelet in morala v popravilo. »Dogadja se,« je stolično vzel kapitan to smolo za znanje. Na pristaniškem nasipu se je pojavil visoki vladika Srebrnič, stopivši pravkar iz došlega parnika. Doklej bo še tod pasel ovčice, se ne zna, ker oblast razmišlja o tem, ne bi li kazalo ukiniti malenkostno škofijo.

V malo minutah sediva s tovarišem zopet med običajno družbo pri večerji ob ocvrtih »kovačih«. Italijanski s' kličé ta riba san Pietro, lat. zeus iaber. Ako se ulovi na trnek, godrnja: črne pege po njegovem telesu, pripoveduje narod, izvirajo od prstov sv. Petra, ki je vzel iz njega novce. Druge dobre ribe Sredozemnega morja so luben, lovrata, trilja ali barbon, oslič, groktač. Glavni ribolov je poleti na tuna, ki se lovi po tisočletnem feničanskem načinu. Spomladi se lové skuše ali lokarde, pozimi pa drobiž kakor sardela, brgljun ali ančuga, oblica. Na splošno pa v našem morju ni preobilice rib, ki imajo mnogo neprijeteljev. Glavni zajedavec je račič »cirolama hertipes«. Ta izgrize ribo kakor črv drevo. Tako so pri otoku Sansegu ribarji 10 milj daleč od obale zajeli mrežo rakovic in med njimi dva jesetra, dolga

poldrugi meter. Na zunaj sta bila zdrava, ali ko so ju odprli, sta se izkazala kot okostnjaka v koži: na mestu mesa sta imela v sebi same račiče. Primorci poznajo ta pojav kakih 50 let. Uničevalce morskih rib imenujejo enostavno »morske bolhe«.

Beseda dá besedo in eden zamiznikov poizveduje, ali gospoda pravilno porazdeljuje svoje dni po češkem geslu: 8 hodin prace (dela), 8 hodin ožirat se, 8 hodin spat. Domačin se ponudi, ker je govor o indijskih fakirjih čudotvorcih, da za liter vina obudi mrtvega. Brž ko se stava sklene, posuje naš vsemogotec poginulo muho, ki je ležala vsaj eno uro v čaši vode, s ščepcem drobne soli — in glej, po 20 minutah oživi živalica in si kmalu tolikani opomore, da sčrči na gramofonu, neumorno svirajoč kolo »seljančico« maloštevilnim plesačem in plesačicam. Gospodje dramijo mrtve, namreč vojne in lovске spomine. Eden njih pripoveduje, kako si je pokojni avstrijski cesar zaželel nekoč ustreliti orla. Udvorljivi dvorjani mu nastavijo nagačeno njedo na drevo, in ko jo cesarost s kroglo sklati na tla, se zavzame: »Pa saj to vendar ni orel, ko nima dveh glav!«

Primerjajoč sege in običaje raznih narodnosti zasučemo pomene k in na

štedljivost. Eni hvalijo zmernost apeninskega polotoka, češ, povprečni Italijan se zadovoljuje s polento, ki jo kosoma pritiska ob visečega slanika in tako vztraja dolge tedne ob eni sami ribi. Drugi ve povedati, da ruski muzik pije neposladdan čaj, gledaje pri tem na kosček sladkorja, obesen na vrvcici s stro-pa; temu s' pravi »čajok« na prigljadku. Dumajčan Swoboda pa meni, da nemški Mihel nič ne zaostaja za svojima sosedoma, zakaj on pripravlja kavo na ta način, da vliva krop na eno samo praženo zrno kave, pritrjeno med dve deščici.

Za lahko noč nam še gospod Gramm O'Phon pove saljivo anekdoto z ženitovanjskega potovanja. Gost zasliši ponoči v hotelu iz sosednje čumtate hropenje in stokanje: »Daj mir, ubij me! V strahu, da gre za hudodelstvo, sporoči brž lastniku, ki takoj telefonira po obo-roženo silo. Oko pravice in postave si izsilil vhod v imenu zakona. Odpirat pride mlad mož v spalni srajci. »Ste vi tisti zločinec? Kje je vaša žrtva?« — »Žrtva? Gospoda, jaz sem Ksaver Ipsilani s svojo ženko. Na svatbenem potovanju.« V tem se pomoli izpod odeje brhka glavica, rekoč: »Kaj pa hočejo pandurji tu? Naj grejo svojo pot, a ti, dravec, ubijaj mene dalje!« In redarji

tisoč dolarjev! Ravnatelj, igralci, režiserji in odrski delavci dobijo letno do 2 milijona dolarjev plače. Zato pa teče v blagajno reka zlata. Zasluzila bo še dosti. Do sedaj je videlo igro le kakih 4 milijone Američanov, a Zedinjene države imajo 160 milijonov občanov. Sicer pa že piše gospa Nighalierova nadaljevanje: »Abijevi otroci«. Njim bodo sledili gotovo še vnuki in vsi bodo polnili žepne srečne Limited.

Pokopana skrivnost

Moskovska «Krasnaja Gazeta» piše o rokopisu, ki je pokopan v sibirskih pragozdovih blizu Irkutka. Njegove liste so posušili nad špiritovim plamenom, da ne bi strohnili in jih zamašili v debelo, dobro zaprto lekarniško steklenico. Rokopis čaka že 5 let na ljudi, pa še vedno ni prilike za rešitev.

Junija 1920. so dosegli boji med rdečimi in belimi svoj višek. Kolčak se je umakal pred sovjetskimi oddelki. Napadalec 5 armade je sledil računski in gospodarski oddelki. Njegov knjigovodja Maksim K. je slučajno kupil na kolodvoru Malta (blizu Irkutka) pri neznanem, ravnoblačni ženski debel, drobno popisan zvezek. Dal je zanj 5 funtov soli, ker je bil potreben cigaretnega papirja. Rokopis je bil spisan v neznanem jeziku. K. je vprašal žensko, odkod ga ima. Ta mu je odgovorila, da je preganjal njen mož po zimi premazane kolčakovce, da je po poklicu lovec in ja našel ob noči priliko pod cedro zapokopan kovčeg s svilenim perilom in to knjigo. Kupev, oziroma njegovi tovariši so dolgo gledali rokopis, a niso bili kos uganki. Prišli so torej izrgavati liste in si zvijati «kozje nožice», kakor imenujejo ruski kmetje cigarete.

Leto dni pozneje je dobil K. stalno službo v Novosibirsku ob kitajski meji in je sklenil odnesti zvezek, kolikor ga je še ostalo, na podstrešje. Poletje je bilo deževno in zvezek se je namočil. Platnice so se razlezele. Ko je pričel K. reševati svoje stvari vlog, je nenadoma padel iz platnice kos kartona s ključcem one tajne abecede, v kateri je bil spisan rokopis.

K. je pričel tolmačiti besedilo in je prečital tekmo dolge sirske zime skoro polovico zvezka. Vseboval je dnevnik nekega državnika s popisom dvorskoga življenja Aleksandra III. in Nikolaja II. Autor je ostal neznan, ker so rdeči vojaki pokadili liste do četrtine zvezka. Neodvomno je samo, da je bila to jako visoka oseba, nemara kak veliki knez, ki ja hladil s pisanim svoj jezo. Dnevnik vsebuje veliko skandalov in žalostnih političnih dogodkov. K. je moral čitati prav počasi radi številnih francoskih stavkov. Kmalu nato je bil poslan na službeno potovanje. Nosil je rokopis s seboj in ga je končno sklenil pokopati v gozdu na znanem kraju, da se ne bi izgubil. To je bilo jeseni 1922. Zemlja je bila že zmrznila. Da listi ne bi strohnili, jih je K. osušil že četrto leto steklenico. Zdaj živi K. že četrto leto na drugem koncu Sibirije in ni bil več v Irkutsku. Objavlja to zgodbo v listih ter prosi znanstvene urade oziroma založbe, naj mu dajo možnost odkopati rokopis, če hočejo, da bo objavljen.

Čitanje hieroglifov

Hieroglifi so sveta pisava starih Egipčanov. Vsaka črka je izražena potom podobe, n. pr. ležeči lev pomeni o, krog (solnce) pomeni r, ibis (egipčanski žerjav) pomeni t. To pisavo so pisali Egipčani pred šest tisoč leti, a so jo nato v teku časa popolnoma pozabili. Ohranila se je uklesana v svetišča, piramide in obeliske, a do začetka 19. veka je nihče ni znal čitati. Učenjaki so s to pisavo zaman belili glavo. Izgledalo je brezupno, da bi jo sploh kdaj mogli čitati, kajti jezik starih Egipčanov je bil čisto neznan in nihče ni imel pojma, o čem pišejo ohranjeni spomeniki.

In vendar imamo danes ključ do skrivnosti in lahko čitamo hieroglifne. Razrešiti skrivnost se je posrečilo francoskemu učenjaku Champollionu. Rojen je bil l. 1790. v Figeacu v pokrajini Dauphiné. Razrešil je skrivnost svete egipčanske pisave na podlagi znamenitega »kamna iz Rosette«, ki so ga našli l. 1798. v Egiptu ob priliki Napoleonevega pohoda. Na tem kamnu ja ukle-

san sklep, ki so ga napravili egipčanski duhovniki na čast mlademu kralju Ptolomeju Epifanu. Napis na kamnu je v treh jezikih: zgoraj v hieroglifih, na sredi prevod v ljudski jezik, pisan v demotski pisavi, in spodaj grški prevod.

S tem je bila rešitev že mnogo olajšana. Angleški naravoslovec Thomas Young se ja v svojih delih približal problemu, toda od končne rešitve ga je odvracalo splošno mnenje, da hieroglifi niso črke, temveč simbolični znaki za besede.

Sele Champollion se je otreseel tega domnevanja in sicer na podlagi enostavnega primerjanja: hieroglifski del napisa iz Rosette je imel trkrat toliko znakov kot grških besed, torej je bilo nemogoče, da je vsak znak odgovarjal eni celi besedi. Na podlagi demotske pisave, ki jo je znal Champollion čitati, in grškega besedila je našel v hieroglifskem besedilu besedo, ki je značila ime kralja Ptolomeja. Na ta način je dobil hieroglifске črke p, t, o, l, m, i, s.

Precej časa ni vedel, ali je zadel pravo ali ne. Slednjič pa je dobil prepis napisa na nekem obelisku, na katerem je bilo ime kraljice Kleopatre v grškem in hieroglifskem besedilu. V svoje velkanskovo veselje je našel, da je im. Kleopatre pisano tako, kakor je pričakoval. Tako je spoznal, da so črke p, o, l prave, naučil se je pa poleg tega štirih novih črk k, r, e, a in našel je tudi drugi znak za t.

Še vedno pa si ni bil svest dalekosežnosti svojega odkritja. Misli je, da velja način pisave, ki ga je bil odkril, morda le za grško-rimska imena. Toda 14. septembra 1822. je dobil iz Egipta nove prepise hieroglifov v imeni starodavnih kraljev Ramsesa in Tutmosisa, in šele sedaj je spoznal, da je v istini razkril veliko skrivnost hieroglifске pisave.

Prihitej je k svojemu bratu v sobo in mu zaklical: »Je tiens l'affaire!« (Stvar sem razrešil.) Potem se ja onesveščeno zgrudil. V sebi francoske akademije znanosti dne 27. septembra 1832. ja sporočil veliko novico, da je skrivnost hieroglifov dognana. Njegov triumf je bil popoln.

Glupe stave

Neki študent v Cambridgu je stavil, da bo v četrte ure pojedel tri tucate jajc. Stavo je dobil. A to mu še ni bilo dovolj. V nadaljnjih desetih minutah je pojedel še 26 jajc.

Njegovi tovariši so ga v triumfu odnesli po ulicah na univerzo, kjer so mu, kakor poročajo angleški listi, profesorji čestitali na dobljeni stavi.

Da se Angleži love za rekordi, je znana stvar. Ali da so se sedaj ja spravili na take stave, je vendarle čudno. Najbrž so hoteli dokazati, da gre čast in slava ne samo tistemu, ki sa zna za stavo vzdržati jedi, nego tudi onim herojem, ki znajo pogoltniti mnogo več, kakor dovoljuje normalni človeški želodec . . .

Kako je bila obglavljena Marija Antonieta

Poročilo očitca.

Marija Antonieta je prišla pred revolucionarni tribunal 14. oktobra l. 1793., torej je bilo pred štirinajstimi dnevi 133 leta tega. Razprava je trajala tri dni in je bila zaključena 16. oktobra ob štirih v jutro. Soglasni pravdorek se je glasil: « . . . obsojena na smrt zaradi pokusa, da bi zanetla meščansko vojno.» Se istega dne ob 11. zjutraj so jo odpeljali na morišče, kjer je iz izredno pogumnostjo stopila pod giljotino. Louisa XVI. so prepeljali na morišče v vozu pariškega župana: Marijo Antonieto pa v navadnem odprtem vozu kakor običajne smrtnike.

Neki revolucionar, zagrizen jakobinec, Lapiere po imenu, ki je prisostvoval eksekuciji, je poslal jakobincem svojega rodnega kraja Carentana (La Manche) nastopno pismo, v katerem je neverjetno surovostjo slika poslednje trenutke nesrečne vladarice. (Pismo je objavil dr. Cabanès v drugem zvezku svojega velikega dela «Cabinet secret de l'Histoire»):

« . . . Marija Antonieta, ta lajdra, je poginila kakor prešič našega konjederca Godilla; ves čas, ko so jo peljali po ulicah

ci Saint-Honoré do morišča, ni pokazala niti najmanjšega strahu. Na nepregledne množice ljudstva je zrla s prezirnim in zaničevanjem, a povsod, kjer se je pojavila, so pravi brezhladnički z navdušenjem kričali: Živela republika! Dol s tiranko! Zensčina je šla trdno do morišča, ne da bi drhtela; a ko je zagledala pred nosom nož, je klecnila brez moči na kolena. Pa so pristopili dečki (kroniki), da ji uredo toaletno in jo obrljejo, čeprav ji brada ni nikdar rasla . . .

Iz tega pisma zadostno odseva pojmovanje in kultura srca tistih ljudi, ki so se takrat nazivali »patrijote«. Niti ene besede sočustvovanja in usmiljenja z nesrečno žensko!

Ko se je kraljica napolnila po stopnicah proti giljotini, je po nesreči stopila krvniku na nogo.

«Oprostite,» je dejala, «nisem storila nalašč.»

Marija Antonieta na poti k morišču

(Perorisba slavnega francoskega slikarja Davida, ki je z okna opazoval spreved po ulici Saint-Honoré in je v naglici skiciral kraljico. Marija Antonieta ima roke zvezane na hrbtu in sedi v vozu, v katerem jo peljejo pod giljotino.)

× *Drag mistionar.* Iz Sanghaja poročajo, da so banditi izpustili nekega mistionarja, ki so ga vjeli pred mesecem dni. Imajo pa še ujetega drugega angleškega mistionarja, ki so ga prijeli 4. oktobra v Hen Leiu. Za tega zahtevajo pol milijona dolarjev in sto samokresov

× *Avtomobilska nesreča Fritz Kreistlerja.* Sloviti goslač Fritz Kreistler se nahaja pravkar na koncertni turneji na Angleškem. V pondeljek večer je dirjal s svojim avtomobilom po ulicah Belfasta in je zavozil v neko vozilo, ki je prihajalo iz nasprotni smeri. K sreči ni bil ranjen, pač pa je dobil živčni šok. Avtomobil se je razbil.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sreda, 3. novembra: Skopuh. C. Cetrtek, 4. novembra: Zaprt. Petek, dne 5. oktobra: Drugi breg. B. Sobota, dne 6. novembra: Ob štirih popoldne Skopuh, dijaška predstava po znanih cenah. Iz

Ljubljanska opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sreda, 3.: Zaprt. Cetrtek, 4. novembra: Boris Godunov. Gostuje s vni baritonist g. Zalevski. Izv. Petek, dne 5. novembra: Otello. A.

Mariborsko gledališče.

Sreda, 3.: «Veronika Deseniška». C. Cetrtek, 4.: «Moral». A. Zadnjič v sezoni. Petek, 5.: Zaprt. Sobota, 6.: «Danes bomo tiči». B.

Iz gledališke pisarne. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vjudno prosi p. n. abonente, da vplačajo tretji obrok abonmaja najkasneje do 10. t. m.

Iz gledališke pisarne. Radi smrti očeta režiserja Skrbniška se je moral snoči v dramo nenadoma spremeniti repertoar. Mesto nazznanjenega Macbetha so dobili isti abonenti predstavo Joy.

Abonente reda E opozarjamo, da mora vsled obolnosti opernega pevca gosp. Bukška odpasti nocojšnjo predstava v operi. Isto dobe abonenti začelom prihodnjega tedna. Danes ostane operno gledališče zaprt.

Gostovanje Sigmunda Zalevskega. Sigmund Zalevski gostuje v ljubljanski operi v četrtek, dne 4. t. m. Umetnik je gostoval v zadnjem času skoraj po vsej Evropi, med drugim tudi v Zagrebu, kjer je odpel devet predstav. Povsod je bil sprejet z največjim navdušenjem in zagrebška pozornica piše o njem: »Zalevski se odlikuje po svojih odličnih kvalitetah. Ne le, da je prvorazredni pevec, on je tudi izvrsten igralec. Precizno izdeluje muzikalne fraze, rad ima glasbeno psihologiranje, katero izraža v najfinejših nijansah v svojih velikih igraloklasbenih kreacijah. Karakteristično za Zalevskega je, da je študiral slavnega svojega vzornika Saljapina iz suferskega mesta cela tri leta. Tu je videl in si tudi osvojil metodo Saljapinovo ter je po preštudiranju anatomije človeškega telesa izdelal vse svoje geste v harmoničnih pokretih s pokreti glasbenega ritma. V tem študiju je zainteresirala Zalevskega najbolj človeška smrt. Zato so njegove kreacije Scarpija v »Tosca« in smr Borisa Godunova zaravnost velikanske. Zalevski je celi vlogi Borisa Godunova glasovno in igralsko na taki višini, da ostane vsakemu poslušalcu v neizbrisnem spominu. Predstava je izven abonmaja. Predprodaja vstopnic pri dnevi blagajni v operi.

Na sporedu Trostovega koncerta je zastopan kot prvi Jean Philippe Rameau, najpomembnejši komponist XVIII. stoletja. Rojen je bil v Dionu 1683 kot sin organista, umrl pa kot dvorni skladatelj leta 1764 v Parizu. Največ klavirskih del je napisal v obliki suite, ki sestoji iz nekaj v značaju se razlikujočih komadov, po največ plesov, n. pr. Allemanda, Sarabanda, Couranda, Menuet, Gavota, Rigaudon, Tambourin, Bourree, Gigue i. dr. Rameau je tudi ustvaritelj fran-

coske opere. Na svojem koncertu izvaja Trost tri pleso in sicer Sarabanda, ki je ples španskega izvora, v trodelnem taktu in resnega značaja. Rigaudon je živahen provensalski ples v alabreve-taktu. Ta ples ima v sredini mirnejši trio del. Tretji ples pa je Tambourin, v svojem prvotnem pomenu ročni bobenček s kraguljčki, v prenesenem pomenu ples tudi provensalskega izvora. Ta ples se je največkrat izvajal s spremljevanjem bobna in male piščali. Vse tri plesje je priredil za moderno koncertno uporabo slavni pianist L. Godowsky. Enostavni slog originalov je s sredstvi virtuozne klavirske tehnike naravnost mojstrsko okrasil. Vstopnice za koncert se dobivajo v Matični knjigarni.

Otvoritev operne sezone v Mariboru

Dne 30. oktobra se je otvorila v Mariboru težko pričakovana operna sezona s Leoncavallovo opero »Glumač« ter Mozartovo spevoigro »Baistien in Bastienne«. Leoncavallovo delo je polno južne lepote in temperamenta, glasba žareča in plemenita, invencija sveža in mestoma z uprav klasično linijo (Arioso v prvem delu). Orkestralno je delo otrok verizma, duhovita in vedno okusna instrumentacija pa užitek zase.

Obe stvari je podala mariborska opera veledostojno in skrbno. G. K o č u v a n o v a ima mlad, ne zmagovit, a silno topel in prijeten sopran izrazito lirskega značaja. Intonacija je sigurna, vokalizacija dobra. V »Glumačih«, jo deloma žal zakriva orkester, tudi dramatski momenti so za enkrat prebiki. Tem bolj pa očara toplina in nežnost njegovega glasu v Mozartovom delcu, kjer obvlada sopralca suvereno. Igra ji je naravna, simpatična mestoma prav dobra. Če pristojejo k tem še ljubko odersko postavolako beležimo njeno pridobitev kot napredek.

G. Burja je podal Cania simpatično, v lirskih scenah dobro. V dramatičnih momentih se ni doma, dasi je tudi v tem oziru že veliko napredoval. Igralsko bi si pač želeli več temperamenta, kot to zahteva značaj in okolica.

Palmo večera pa si je priboril novi bariton Neralič, ki si je osvojil na mah simpatije občinstva in to upravičeno. Svoj lepi materijal — mehak zvočen bariton — uporablja z okusom, višina mu je zmagovita, prednasejajo dobro, vokalizacija povoljna. Naj si kultivira še nižino in nižjo srednjo lego!

G. Bratuž je kot Beppo igralski preživahen, saj v resnih scenah, g. G o v o r o v pa je Tonija igralsko zgrešil. Tonio ni pošast, ampak nesrečna duša, katerega je blažna strast žene v zločin. Pevski je vstrel. Zbor se je držal prav dobro, težke partije je zmagal dovoljno.

Orkestru se pozna večta in močna roka ravnatelja Mitroviča. »Glumač«, je podal ostro akcentirano in sugestivno, dramatske momente pa z divjo demoniko. Režija je bila okusna in spretna.

Mozartova bukoljska spevoigra »Bastien in Bastienne« mladostno delo mojstra je ljubka, kristalnočista in vedra stvarca, nežnih kontur in barv. Poleg gđ. K o c u v a n o v e in g. Burjo se je uveljavil marljivi in simpatični G. O k s a n s k i (colos) kateri je, zlasti v »čarovanju« znova dokazal, da je prav dober buffo.

Nežnost Mozartovega orkestra je zadel g. Mitrovič ter podal zlasti ljubavne partije v pristnem rokoko-slogu. Režija je uleznička je posrečena in prav ljubka, želeli bi k bukoljskemu okvirju le še stilizirano sliko.

Razpoloženje občinstva je bilo dobro, gledališče razprodano. Dr. I. V.

Ljudska univerza v Mariboru. Klavirski večer prof. Antona Trosta 4. t. m. zaključuje nekako slovensko serijo, ki je v okvirju naših splošnih kulturnih vprašanj obravnavala tudi naše glasbene prilike, tako n. pr. našo narodno pesem, razvoj umetne pesmi (trile večeri in nastop dr. Kozinovega kvarteta) ter nam še predstavila našega najslavitejšega pevca Betetta. Temu sledi sečaj naš mojster - pianist Trost. Vzpred, katerega je sestavil, vsebuje najznamenitejšo klavirske skladbe. Opozarjamo torej ponovno na to prvovrstno prireditev, ki obeta biti prekrasen umetniški večer. V smislu odgovalnih in poučnih stremiljev Ljudske univerze so tudi vstopnice tako izredno nizko nastavlence, da bo obisk vsakomur mogoč. Vstopnina znaša za dijaštvo 2 Din, za odrasle se giblje v okvirju od 4 do 25 Din. Popoldne ob 4. nastopi prof. Trost v posebnem koncertu za mladino s povsem izpremenjenim in za to priliko primerno sestavljenim vzpredom. Za poučno predavanje o klavirju in njegovi zgodovini je dala tvrdka Brandl na razpolago potrebne modele.

A. ŠINKOVEC
NASL.
K. SOSS

PREPRIČAJTE SE O NAŠIH CENAH IN KVALITETI!

so se razšli zlovoljni po svojih poslih, naša družčina pa zadovoljna po svojih.

II. Dve uri hoda od Aleksandrova čepi na nasprotni obali ob Morlaškem prelivu selo Vrbnik. Pot je iz večine prav čedna in se v početku vijuga med ogradami s kratkim panjem. Maslinovo drevo ali uljika, vedno zelena, se je po narodni pravljici rešila za vesoljnega potopa. Gojili so jo Egipčani, Feničani, Židje in Grki, l. 627. pred Kr. je bila donesena v Italijo, kasneje na Francosko in Špansko. Na otoku Malorki raste še sedaj maslina debela preko 12 m v 17. stol. so uvedli oljko v Melhiko in Peru, kjer pa ni prišla do tolike veljave kakor v zemljah okoli Sredozemskega morja. Na žalost se v Primorju že čisto opuščja, ker je izpostavljen raznim zarjadavcem, Koder se še drži, bi morali pod njo rediti tudi kokoši, kajti samo tedaj bi mogla dati znaten obrodke. Hud sovražnik ji je v jeseni slana a, to je morska voda, ki jo burja zanaša po drejvu, da zamori občutljivi plod, ako ni o pravem času dežja. Čeprav je po navadi največ padavin v kinovcu, namreč 239,3 mm (v vinotoku 196,3, v grudnu 130 mm), je letos pričelo pršeti stoprav 26. sept. Ali to so vsaj za sedaj zgolj redke kaplje, ki veter uganja in

njimi svoje objestne burke.

V okolju ošabne lipe je razsejanih polno ovčjih staj, po tri nizke stene iz suhega, neometanega kamena, poveznjene s škopo. Hleve z enakim króvom je najti tudi po vseh selih, dočim so hiše krite z žlebasto opeko, vdelano v malto. Blizu staj rumeni zelenkasta mlačuža, vsekakor napajališče žejnim »Skabam«. Niz klanec pridemo na bujno bohotno Vrbniško polje z visoko koruzo in vzorno stasito trto, pod njenim obilim grozdem pa rodi tu pa tam paradiznik onolik kot pomaranča. Kaj čuda, če so Vrbničani edini bahači in pijanci na vsem otoku? Ravnicca se tik opuščene cerkvice prevali in ondi te pozdravi zidani zbiralniki vodovoda, ki bi po mnenju strokovnjakov zadoščal potrebam 50.000 ljudi, torej za dva otoka Krka. Vendar prebivalci niso videli o tem docela preverjeni, ker ne dovolijo razpeljati cevi v siromasnejše kraje, da ne bi morebiti kedaj sami stradali. Videč, kako trije potniki odpiramo petelina pri koritu, nas priletel mozanec bodri, češ, naj le pijemo: »Voda je vridna«.

Po močnih zavojih izvrstne ceste dospemo v selo, stoječe na griču 42 m nad morjem. Obmorska selišča so, če le mogoče, postavljena na vzvišene skalinne radi morskih roparjev. Od teh se

pripoveduje, da so pogostoma pripluli semkaj na napihnjenih kozjih mehovich, pokrali in pobrali, kar se je dalo, in zopet odplavali na svojevrstnih prevozilih. Nekoč pa so jim otocani skrivaj prebodli mehove, tako da so jim razbojniki prišli v pest. Bajka je seveda etiološkega ali vzrokoslovnega značaja, to se pravi, da razlaga vzdevek B o d u l i, ki se včasih rabi o vseh Krčanih.

Selo z značilno tesnim uličicami je zanimivo, ker se je v njem — kakor v bližnjem Dobrinju — obdržala stara narodna noša in davni slovanski običaji. Redka posebnost je še krasni Narodni dom in lepa Vitezičeva knjižnica. Obala je splošno strma, zato tolikrat pihajo sape. Kopalnice napravijo šele bodočo zimo na nepreobširnem odseku plitveše nabrežine. Tu kakor po drugih vaseh so vse odličnejše stavbe zrastle iz dolarjev, prihranjenih onkraj velike luže. Podrobnosti nam tolmači župan Petris na ravnem cementiranem pristrešku svoje krčme, oziroma njegova hiša, ki hodi v 4. razred tamkajšnje meščanske šole.

Nedaleč od Vrbnika naletiš na zaton »Soline«, v njem pa na sigasto špiljo, razdeljeno na 4 dvorane. Do nje moreš tudi iz Crikvenice s čolnom, pri luki »Vela Slivanjska« stopiš na kopno ter

vzameš v ta namen vodnika v selu Rudini. Posetiti mala zaselja na otoku bi kazalo osobito folkloristom, ki bi mogli zbrati mnogo zajemljivega, javnosti še nepoznanega gradiva.

Nazaj grede v mesečini je morda bilo kateremu žal, ker ni našel osla za to šetnjo. Saj smo ves čas srečavali jahajoče, ki so se vračali od naporenega dnevnega dela po krševitih predelih. A ob izkrcevališču so se Puntarji še hudovali na kapitana, ki jim grozi, da ne bo več vozil noter v Aleksandrovo, ako mu ne bodo postavljali svetiljk po plitkem zatoku. Razsvetljava stane 800.— Din na mesec in vsaka stranka se brani stroškov. Pozneje, ko parnika res enkrat ni bilo, je največji vinski trgovec prevzel na svoj rovaš oskrbovanje luči, misleč: čj non risica, non rosica, oziroma po naše: Kdor ne vaga, nima blaga. Ko sem nekoga vprašal, odkod je kapitan Mate, mi je dejal:

»Mož je iz Bakra.«

»Nos je iz bakra.« je potihem dodal hudomušni spremljevalec Nikolaj.

Ta večer smo prekršili staro navodilo: kad je ura devet, ide sve u krevet. Nekateri tujei so namreč jemali slovo, pa se je vse zbralo v »Luciji« ter kramljalo. Med odhajati je tudi herkulski poštni ravnatelj iz Solnograda, ki je bil

V sedanjih težkih časih

vsakdo pazi, da kupi dobro in po cenl. Torej predno se odločite za nakup zimskoobleke, suknje itd., ogledite si bogato zalogo čiškega in angleškega blaga pri tvrdki

Josip Ivančič, Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 4. 221.

Trogir in Kaštelanska rivijera

Na zapadni strani Splita leži mesto Trogir, nekdanji rimski Traugurium. Kraj je znan zlasti po svojih starinskih stavbah (trogirski cerkev je bila sezidana v XIII. stol.), po več samostanih in po ostankih benečanskih fortov. Še dandanes pričajo vsi, te stavbe o mogočni preteklosti naselbine.

Danes seveda ni Trogir več tisto, kar je bil v davni preteklosti. Spričo Splita je ostal samo zanimiva izletna točka za tujce, ki obiskujejo Dalmacijo radi njenih starinskih lepote. Prebivalstvo Trogira živi od pridelkov zemlje. Trta, oljka, smokev in mandelj, poleg tega pa ribištvo in trgovina so živ-

ljenjski viri trogirskih prebivalcev.

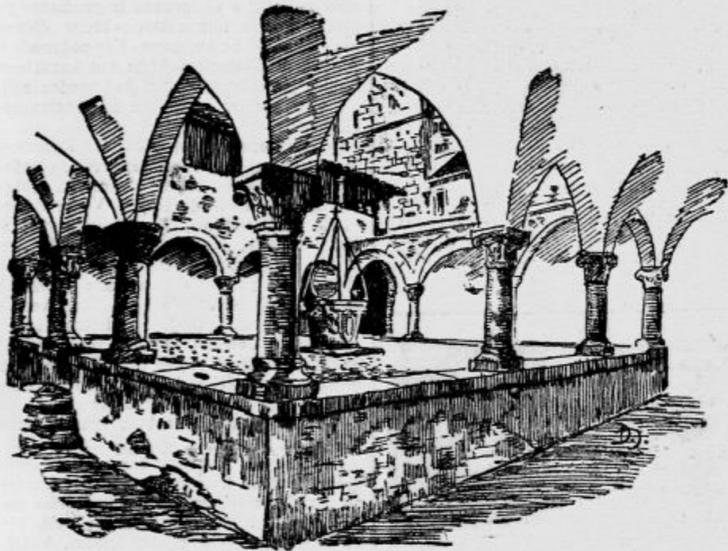
Morda bi imel Trogir več razvojnih možnosti, da ga ni usoda udarila s tako nesrečno pozicijo, radi katere je strašno izpostavljen malariji. Ko pride jesen in deželo, se omejeje spomini na davne čase s pozicijo in skrivnostnim plaščem krasote.

V tem času je Trogir že zapuščen. Drevesa so gola. Liste, ki ležijo po tleh, pokriva plast drobne soli. Burja jih raznaša na vse strani, dokler ne propadejo popolnoma.

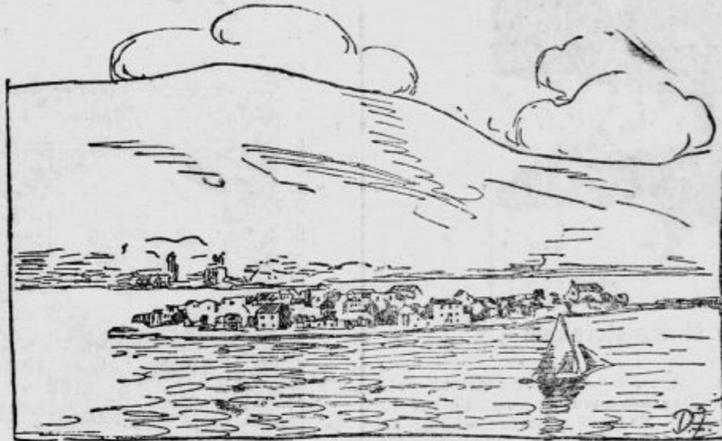
Trogir je zvezan po posebnem mostu z otokom Čiovom, kjer se nahaja sanatorij za malarično deco iz vse naše države. Ministrstvo za narodno zdravje je poskrbelo, da se sanitarne razmere v Dalmaciji izboljšajo. Sklepnilo je izkoreniniti zavratno malarijo ter koncentriralo svoje sile v protimalarični akciji na tleh Trogira, kjer je bil pred par leti, kmalu po osvoboditvi, ustanovljen antimalarični zavod. Institut je danes preskrbljen z najmodernejšimi tehničnimi aparati. Antimalarična postaja pobira bolnike po severni Dalmaciji in po Zagorju na ta način, da

girom in Kaštelansko rivijero. Že blvsša Avstrija je spoznala važnost tega kraja in je začela graditi tu velik hangar za letala. Vojna je preprečila izvedbo popolnega načrta Dunaja, zato pa je projekt izpeljala do konca naša država. Kompleks zemljišča na Divuljah je krasen in izgleda kakor da je ustvarjen za največji naš aerodrom. V starih rimskih časih so se v teli krajih dvigali mali dvorci »villae rusticae«. Se danes je najti tod mnogo ostankov mozaika, s katerim so bila pokrita tla v divuljskih vilah. Divulje leže zelo romantično in s pozicije, kjer stoji, se lahko premotri ves kaštelanski zaliv od Splita do Trogira.

Ko so koncem XVIII. stol. ustanovili v Splitu agrikulturno akademijo z zadajo, da pomaga dvigniti poljedelstvo v Dalmaciji, so postale Divulje kraj, kjer se je začelo najprej uvajati racionalno obdelovanje zemlje. Trogirski plemič Ivan Luka Garanjin je celo sklepnilo sezidati na svojem ozemlju palačo s stanovanji in prostori, ki naj bi služili tej svrhi. Na žalost pa je rana smrt prekrizala njegove načrte in Dalmaci-

I. slika: Jesenski predvečer v Trogiru. — II. slika: Samostan sv. Križa na otoku Čiovu poleg Trogira. Samostan je zdaj preurejen v sanatorij za malarične otroke. — III. slika: Divulje pri Trogiru, kraj nekdanjih plemiških dvorcev, sedaj postaja naše avijatičke na Jadranu.

Vranjic pri Solinu, rojstni kraj dona Bulića.

hođi ponje z avtomobili ter jih vozi v Trogir, kjer se ležijo pod zdravniškim nadzorstvom. Obenem skrbi posebna komisija za izsuševanje močvirij, ki povzročajo mrzlico.

Sanatorij na Čiovu je namenjen samo deci ter ima prostora za sto bolnikov. Urejen je lepo. Vodi ga dr. Sfarčić, šef antimalaričnega zavoda v Trogiru. Bolnike oskrbujejo sestre sv. Dominika, ki so tem rajše prišle v Trogir, ker se tu nahaja star dominikanski samostan, zgrajba, polna zgodovinskih spominov.

Sanatorij za malarično deco ima prostore v samostanu sv. Križa, katerega je ustanovil trogirski dominikanec Simon Milinović v XV. stol.

V bližini Trogira se nahaja Divulje, dandanes važna postaja za avijatičko na našem Jadranu. Prostor leži med Tro-

girom in Kaštelansko rivijero. Že blvsša Avstrija je spoznala važnost tega kraja in je začela graditi tu velik hangar za letala. Vojna je preprečila izvedbo popolnega načrta Dunaja, zato pa je projekt izpeljala do konca naša država. Kompleks zemljišča na Divuljah je krasen in izgleda kakor da je ustvarjen za največji naš aerodrom. V starih rimskih časih so se v teli krajih dvigali mali dvorci »villae rusticae«. Se danes je najti tod mnogo ostankov mozaika, s katerim so bila pokrita tla v divuljskih vilah. Divulje leže zelo romantično in s pozicije, kjer stoji, se lahko premotri ves kaštelanski zaliv od Splita do Trogira.

Ko so koncem XVIII. stol. ustanovili v Splitu agrikulturno akademijo z zadajo, da pomaga dvigniti poljedelstvo v Dalmaciji, so postale Divulje kraj, kjer se je začelo najprej uvajati racionalno obdelovanje zemlje. Trogirski plemič Ivan Luka Garanjin je celo sklepnilo sezidati na svojem ozemlju palačo s stanovanji in prostori, ki naj bi služili tej svrhi. Na žalost pa je rana smrt prekrizala njegove načrte in Dalmaci-

ja je na ta način izgubila svojega najboljšega ekonomista. Danes izgleda, da se bo s pomočjo Divulja Kaštela spojila s Trogirom. Če se peljemo odtod proti Splitu, pridemo kmalu do sela Vranjica pri Solinu, kjer se je l. 1846. rodil znameniti starinoslovec, učeni don Bulić. Zrasel je v klasičnem ambientu, na tleh starodavne Salone, ki mu je ostala do danes največji ideal. Bulić je postal posebno zaslužen po tem, da je l. 1894. sklical prvi mednarodni kongres krščanskih starinoslovcev, ki se je vršil v Splitu in Solinu. V Solinu, ki ga tako ljubi in kateremu je še danes zvest, si je dal don Bulić postaviti sarkofag iz marmorja. V tem sarkofagu hoče počivati in snivati svoj večni sen med starimi mučeniki kot »Peccator et indignus presbyter«.

Sarkofag dona Bulića v Solinu

Pismo iz Poljske

Stališče socijalistične stranke. — Gledališka sezona. — Spomenik Chopinu.

Warsava, 25. oktobra.

Te dni se je vršil tukaj kongres delegatov socijalistične stranke. Javnost je tako zvedela za stališče te stranke do nove vlade in za držanje pri vstopu njenega člana Moraczewskega v kabinet. Kakor je bilo pričakovati, ni kongres popolitoma odgovoril na aktualna politična vprašanja, vendar je pokazal, da sedanja negotovost v političnih strankah na Poljskem prehaja že tudi v vrste socijalistov in celo vlade. Na kongresu so govorniki ostro kritizirali prejšnjo Bartlovo vlado, češ da ni bila dovolj močna, da je bila šibka do fašistov in da ni mogla doseči razpusta parlamenta, ki da ni sposoben izvesti resne in nujne reforme. Kongres ni točno formuliral svojega stališča do sedanjega kabineta. Omejil se je le na izjavo, da bo stranka podpirala novo vlado, dokler bo novi kabinet podpiral interese delavskega razreda. Vstop poslanca Moraczewskega se ne sme smatrati, da se je to zgodilo vsled sklepa stranke, marveč za čin posameznika, ki je o svoji nameri obvestil poprej stranko in ji dal svoj mandat na razpolago.

Na kongresu so delegati socijalistov formulirali svoje zahteve, iz katerih se more nekoliko razbrati, kakšno politiko zavzame stranka do sedanje vlade. Stranka se zavzame za to, da se izvede agrarna reforma. Začela bo tudi odločno borbo proti brezposelnosti in zahtevala revizijo odnosov do narodnih manjšin, ohranitev vseh državljanških pravic in dosedanjega demokratskega volilnega reda. Zahtevala bo tudi čim prejšnje nove volitve in zmanjšanje proračuna za vojaštvo. Skriti se ima vojaška služba, zlasti pa je treba posvetiti vso pažnjo raznim strelskim in drugim organizacijam.

Ta sklep je bil sprejet po dolgi debati, ki je bila mestoma precej burna. Tekom razprave se je jasno pokazalo, da je v socijalistični stranki na Poljskem troje taborov, ki imajo drugačne nazore glede sedanjega političnega položaja. Levica je pod vodstvom poslanca Pragerja in Zarembe delala na to, da se poslanec Moraczewski izključi iz stranke in da nastopijo socijalisti proti vladi, desničarji so pa pod vodstvom poslanca Daszinskega zagovarjali Moraczewskega in zahtevali, da je treba vlado podpirati. Najmočnejša skupina je bila centrska pod vodstvom poslanca Barlickega, Marka in Niedzialkowskega, ki je sprejela stališče desničarjev, ker je vedela, da so v tem taboru večinoma stari člani stranke.

Gledališka in glasbena sezona še nista v polnem teku, ki se šele začneja. Vse umetniške institucije se takorekoc šele pripravljajo.

Opera se je v začetku omejila na dopolnilo svojega repertoarja in je v začetku sezone pripravila Wagnerjevega »Večnega mornarja«, to dni pa daje Puocinijev »Dekle z zlatega zapada«. Kasneje pridejo na vrsto nove stvari. Znamenitejša premijera te sezone bo novo naštirana operna bajka Rimskij - Korsakova »Zlati kolovrat«, ki bo najbrže sredi novembra. Splošni program letošnje sezone še ni gotov.

Zato so v tem večjem razmahu druga varšavska gledališča, ki so zaradi svoje visoke stopnje mnogo bolj obiskana kot opera. Teatr Narodowy igra začetkom sezone Musseta in Sardouja in nekatere klasične igre domačega repertoarja. Teatr Maly, ki je staro pola, pripravila eno najlepših dram Wyspianskega, »Kletvos«. Največjo pozornost pa je vzbudila premijera v Teatru Polskemu, kjer so poskušali inscenirati veliki roman Stefana Żeromskiego »Zgodovino greha«, ki ima kakih 40 slik.

Tudi koncertna sezona se šele začneja. V petkih se navadno dajejo koncerti v abonmaju, ki jih prireja tukajšnja Filharmonija pod taktirko trojice najboljših dirigentov sedanje glasbe na Poljskem. To so Jerzy, Bojanowski, dirigent poljske opere s Primorja, dirigent Fittelberg in ravnatelj varšavske opere Emil Milinarski. Od tujih umetnikov sta prišla v Varšavo že koj začetkom sezone dva celna, Vaša Priboda, ki ima pri tukajšnji publikii že stalni krog oboževalcev, in Jan Kubelik, čigar koncert, ki ga je dal dne 21. t. m., je bil za Varšavo umetniška senzacija.

Postavljanje spomenika največjemu poljskemu skladatelju Frideriku Chopinu v drevoledu Ujazdovski, gre h kraju. Spomenik je izdelal kipar Szumanowski in je že ograjen, ker delajo sedaj na njem le še kamnoseki, ki dovršujejo podstavek in izravnavajo tla pred spomenikom. Svečano odkritje je bilo določeno za nedeljo, 14. novembra. Ta dan se bo hkrati praznovala tudi osma obletnica konca nemške okupacije (11. novembra). Ta proslava bo imela mednarodni značaj.

Časno stražo pri spomeniku bodo tvorili kmetje iz Zelezne Woli (vasi pri Sochaczewu), kjer se je rodil Chopin. Svečanosti bodo med drugimi prisostvovali tudi predsednik republike, vsa vlada, diplomatski zbor in mnogo delegatov iz inozemstva.

Spominjajte se nesrečnih poplavljenecv!

Bratko Krett.

Vseh mrtvih dan

Danes je vseh mrtvih dan. Pišem. Nikomur in vsem. Svojo povest brez povesti pišem na dom vseh mrtvih.

1. Leto in še nekaj dni je zdaj tega, ko sem prišla sem. Na ta grič sem se takrat prvič povzpela in sem zagledala: staro zidovje, dolgočasna okna in kapelico. Preko na pol podrtega praga sem stopila v hišo. Bleda stena so me spremljale in čutila sem njih tujstvo. In ko sem se po stopnicah povzpela v prvo nadstropje, se je splašil otrok in zbežal v sobo. Tam je stala ob štedilniku ženska, nepočesana, v umazanem belem predpasniku.

»Dober dan!«
Mirila je otroka.
»Gotovo ste nova učiteljica.«
»Da!«
To je bil moj prihod v to hišo.

2. Opoldne, ko sem se že naselila v kuhinji, je prišel upravitelj. Mlad, bled, izpitih oči. Njen mož. In me je prijazno pozdravil. Stene so neprijazno molčale, otrok se je splašil pred mano, njegova žena učiteljica in nepočesana kuharica

mi je nudila samo mezinec v pozdrav. On pa je skrtil mojo desnico v svojih dlaneh in oči so se mu zasvetile.

Tako me je pozdravil samson. Čakal me je, Čakal. Ne ravno mene. Kogar koli. Zakaj stene so bile mrzle in blede in neprijazne. Žena pa je bila nepočesana in v drugem stanju.

3. Dobila sem sobo, kjer je umrl prejšnji upravitelj. Star, komoden nadučitelj, ki ni hodil nikoli v cerkev. Z viničarko pa je imel petero otrok. Priznali so ji pokojnino po njem, če tudi nista bila ne v cerkvi ne pri notarju vpisana kot poročena. Daleč je do cerkve, še dalje do notarja. Preko hribov in dolin vodi pot do prve železniške postaje. Po zimi ne moremo nikamor. Vsako leto smo zasneženi in tako, o takrat — — — Da. To je bilo takrat v moji prvi zimi. Zvečerilo se je bilo. Sama sem sedela v sobi, ki ima samo staro železno posteljo, mizo z dvema stoloma in železno peč. Ničesar drugega. Stene so prazne in podobne, ki sem jih takrat obesila, so danes zaprašene.

Takrat še niso bile. Podobe so še govorile z belih sten in na oknu so cvele rože. Prinesla sem si jih s seboj in jih posadila v lončke. Pa so cvele

tako pozno, da je bilo še nekaj cvetov tisti večer.

Mislila sem na rajnega nadučitelja in zimo, ki se je vedno bolj udomačevala. Pa je potrkalo nalahno na vrata, da sem mislila na nadučiteljev duh in sem se ustrašila. Bil je on. Upravitelj, ki me je edini prijazno pozdravil, ko sem prišla.

»Kako lepo je pri vas še po zimi.« Molčala sem in mu ponudila stol. Sama sem sedela na postelji.

»O gospodična, vi ne veste — — — Tako je začel in povedal vse. Že od vsega početka svojega učiteljevanja je bil tukaj. Osem let. Eno leto še pod rajnkim nadučiteljem. Takrat je mislil samo za eno leto. Veliko je slikal že v Šoli in profesor ga je hvalil, mu dajal pobude in v njegovih sanjah se je pojavila velika, lepa sanja novega življenja. Dve leti do usposobljenostnega izpita je bilo treba počakati in potrpeti. In on je prišel sem čakati in potrpeti.

Drugo leto je prišla ona, njegova žena. Tri leta je starejša od njega. Grda. Tudi on pravi, v družoletni samoti so izgubile oči pravi vid. Obledel je spomin na njo, ki se mu je zagrdila ob prvem pogledu. Ob bledeh stenah so umirale njegove slike in roka, ki je tako rada sukal čopič, je v mračni tišini mrtvaške

teme, ki se sprehlja vsako noč med temi zidovi, naenkrat objela njeno telo. Telo je čakalo telesa, ker je srce iskalo, hrepenelo in umiralo. Samotna hiša, prazna kapela, dolgočasni in sovražni kočarji in viničarji, bele, mrtvaške stene, daleč bog in daleč car... Daleč življenje. In ko mu je povedala, da bo mati, ob belem dnevu povedala, da ji je videl v oči in v obraz, jo je zagledal zopet tako kakor prvič. Šel je in se je napil, ona pa mu je začela takrat gosposinjiti...

»O, gospodična, vi ne veste vsega. Vi še ne razumete. Vi imate še podobe na stenah in cvetlice na oknih. Ne čutite še teh zidov, ki so me uklenili v svoj objem. Živel bi rad življenje. Samo časih se spominim tega. Sedaj že malo kdaj in takrat bi hotel ven od tod, daleč, daleč, tja, kjer so moje sanje...«

Stopil je k oknu. Nekaj težkega je stopilo v mojo dušo in prvič sem občutila opojnost praznote.

Učiteljica me je z divjim krikom zbudila iz njegovega objema. Prisluskovala je. Drugega ne vem ničesar. Vse je od takrat kakor tiste daljne sanje, ki ne bodo nikoli izpolnjene.

Stene so še vedno bele kakor krste nedolžnih fantov in deklet, prag je še vedno na pol podr. V moji sobi pa ni

več cvetic in tudi podobne so zaprašene.

4. Tri dni je bilo krega in krika. Nato je prišel od fare kaplan in je imel verouk. Popoldne smo vsi skupaj pili. Učitelj je povedal kaplanu. Jaz sem bila še objokana.

Napilj smo se vsi. Žena je histerično kričala, upravitelj je top obležal na odru, jaz sem jokala.

Samo kaplan, ki je že deset let hodil sem otrokom in učiteljem pastirovat, je bil miren in molčeč. Ozrl se je najprej na njo, ki je divje kričala, da ji zapeljuni moža, nato nani, ki je ležal na tleh z odprtimi, v beli strop zasanjanimi očmi.

Stopil je k meni in mi pogledal v jokajoče oči. Z mirno roko me je prijel okoli ramen in položil mojo glavo na svoje prsi. Čutila sem težak dih in drhtenje. Pogledala sem mu v oči.

»Nikar, gospodična, nič ne pomagaj. Tudi jaz...« Ali kakor, da se je spomnil nečesa neprijetnega, je stresel z glavo in se še le čez nekaj časa obrnil k meni.

»Vse je kakor te bele stene. Prazno, pusto, golo. In treba je, da človek ubije tiste sanje, ki motijo te prazne, puste, mrtve stene — — —«

Lovstvo in ribištvo

Jelenjad v Sloveniji

Jelenjad se je pričela v zadnjih letih pojavljati po vseh naših večjih gozdovih in po večini so bili ustreljeni sami močni, skoraj izredni komadi.

Jeleni so se na prostem pričeli kazati najprej v ribniških gozdovih, v okolici Loka in Starega trga. Tja so prišli s Snežnika, kjer jih je pred leti izpustila Šneperška graščina. Iz omenjenih krajev so prišli celo v neposredno bližino Ljubljane. Tako je n. pr. lansko leto uspelo ljubljanskemu lovcu, da je v bližini Krma ustrelil močnega jelena. Letos je zopet v Rakitni ustrelil inž. Tavčar nekoliko manjšega, ki je pohajal navadno v družbi še enega manjšega in enega izredno močnega, baje celo

uspeva. Lovci jim pridejo le redko in prav težko do živega.

Marsikaterikrat je drdral v zadnjih letih lep moderen avto s strelaželnimi lovci po slabi, izvoženi kokrški cesti in prav resno so se v avtomobilih pomenkovali v lepih novih lovskih krogih z najmodernejšimi puškami, kako jih bodo, ali navadno jih niso. Kljub temu, da so zgodaj vstajali, dolgo hodili in so se lovski čuvaji zaklanjali, da so prej vsak dan videli jelene na tem in onem mestu in je v loviščih mnogo jelenjadi, niso prišli do strela. Če so pa že streljali, se je navadno zgodilo, da se je krogla umaknila jelenu ali košuti. Največ jelenov je v velikem lovišču, ki je bilo svoj

Franc Dolenc z jelenom štirinajsterakom

štirinajstaka. Omenjenih jelenov pa se drži čreda košut in nekaj telet, katere pa pomocij dr. Ivana Tavčarja skrbno goje in čuvajo.

Največ jelenov pa je v ogradah in tudi na prostem na Gorenjskem. Prvenstvo v gojenju ima veleposesnik baron Born v Karavankah nad Trzinom, toda goji jih le v velikanski ogradi. Največ jih ima na po-bočjih Košute, ki je kakor ustvarjena za to plemenito divjad. V početku jeseni se je gospodarju posrečilo, in sicer med prskom, da je zalezal in ustrelil velikanskega jelena, baš med rukanjem. Bil je eden izmed največjih, kar jih je bilo ustreljenih do sedaj v teh revirjih. Mogočno rogovje ima šestnajst izrastkov, kar je precej redko pri alpskih jelenih. Teža pa odgovarja dvajseterakom rogovja ravninskih jelenov.

Tupatam se dogodi, da smukne kak jelen skozi podro ograjo ali pa jo v visokem snegu preskoči. Takli beguni se klatijo nekaj časa po okolici ograde, koncem končev pa jo uberejo v druga lovišča. Posobno prikladni za take dezertije so baš veliki kokrški gozdovi na severnem in vzhodnem pobočju Stozice in Zaplate, kjer so si jeleni ustanovili nove kolonije. Nekaj jelenov pa so baje pred leti v Kokri tudi spustili in sedaj vsa družba prav dobro

čas last grofa Lamazana, sedaj pa večje slovenske lesne družbe; imajo jih nad 100 komadov. Med temi je seveda velik del košut in telet. Precej jelenjadi je tudi v Dolencem in Heimrljarjevem lovišču in baš obema omenjenima gospodoma, starejšima lovcema, je bila Diana tako mila, da sta vsak v svojem lovišču pogodila v pretečenem tednu po enega jelena. Posebno g. Dolenc je zalezal in ustrelil močnega štirinajsteraka, ki je tehtal izčršen, brez rogovja 160 kg. (Glej našo sliko).

Jeleni v Krmi, v kraljevih loviščih, so tudi dobro prezimili in so popolnoma domači. Turisti, ki so hodili v poletju skozi našo divno Krmo, pripovedujejo, da so jeleni prihajali v njih bližino in so se približali tudi avtomobilom, vozečim visoke pesa. Bolj plašljiv pa je tisti jelen, baje mogočen dvanajsterak, ki so ga tekom letošnjega poletja pripeljali v gorenjske planine.

Na koncu naj še omenimo, da jelenjad dela res precejšnjo škodo po loviščih, kar pa lahko znatno preprečimo s pravilnim in zadostnim krmiljenjem. Ako jeleni lupijo dreve, je to znak, da jim manjka sveže sočivne krme, za kar je najprikladnejša pesa, ki ni posebno draga, pa jo jelenjad uživa zelo rada. Ako pa jeleni hodijo na polje, jih pa je treba pregnati ali odstreliti.

Filatelija

Ljubljanski »P«

Ko so po prevratu poštne uradu Ljubljana I. kmalu pošle stare avstrijske portovne znamke nizkih vrednosti, naše portovne pa še niso izšle, so si morali pomagati z našimi frankovnimi znamkami. Te so v začetku neoznačene lepili na navadna, posebno pa na sodna pisma in druge pošiljke. Ker so se pa pismonoše kaj lahko motili in pozabili, da je treba frankovne znamke smatrati za portovne in kasirati denar, so imeli prav obšurno škodo in sitnost pri obračunu. Zato so pismonoše te znamke označili za portovne na ta način, da so jih še nerahljivo prečrtali z dvema vodoravnima, paralelnima črtama z močnim svinčnikom. Črte so vlekli kar z roko, še večkrat pa z ravnilom. Črta sta seveda različno oddaljena druga od druge, v enem slučaju se skoro dotikata, navadno sta pa oddaljeni 1 do 1 in pol cm druga od druge.

Na ta način smo dobili prav zanimivo portovno znamko, ki je označena samo s

črtami kot taka, ne pa z narisom. Ponarejanje teh redkih provizorijev je k sreči zelo oteženo s tem, da so vse te znamke, torej tudi debele modre črte na njih, obliterirane z dnevnimi žigi, ki so že pregrvani in ne ustirajo več, da bi jih mogel kdo zlorabiti.

Take znamke so seveda redke, ker so se neopazne pogubne in so bile le malo časa v rabi. Vselej sem le nekaj komadov na sodnijskih pismih, ki izključujejo vsak dvom o n... toklu brez spekulativnega namena. Prežigosane so z dnevnim pečatom za dne 12. marca 1919: 10 vinarov na tankem, hrupavem papirju, rdeče barve s cinobrovim odtiskom in 20 vin. na gladkem belem papirju, rjava z vijoličastim odtiskom.

Smemnihi so se pa poštarji kmalu, da imajo žig z velikim »P«. Z modrina črtama je za portovne označene frankovne 10 vinarov na tankem papirju, iste barve kot je opisane so prežigosali še s tem »P« in jih obliterirali z žigom za dne 14. III. 1919. Vstvarili so tako nekak »ovizorij na provi-

zoriju, ki je zato kot prehodna znamka k zlozlasnemu samemu »P« dvojno zanimiv.

Kakor so začeli žigosati »P«, se je pa tega tudi že polastila spekulacija, ki je te sicer iz potrebe nastale znamke prav plovdivito razmnožila. Nekli poštni ura siki je celo izdal nekaj »uradni« atest o številu naklade teh provizorijev, kjer so navedene vse takratne vrednosti po 3, 5, 10, 20, 25 in 40 vin. in pri vsaki vrednosti posebej šteto »P« prežigosanih komadov. ...adoveden sem le, kakšne poštno pošiljke je dotični gospod oglebil s nosameznimi 3 vin. znamkami če je najnižja poštnina takrat znašala 2 vin. za časopise in je portu znašal 4 vin., torej več kot 3 vin. Za višji port to je bilo pa vedno na razpolago dosti 10 in 20 vinarov, o katerih sodim, da so se edine rabile brez pripomočkov filatelistične vneme. Na sodnijskih pismih sem namreč našel samo ti dve vrednosti in zato le 10 in 20 vin. znamke »P« smatram za neoprečne. Na sodnijskih pismih in drugih uradnih pošiljkah sem našel sledeče znamke:

- 10 vin. rdeča na belem gladkem papirju z žigom za dne 14. marca 1919.
- 10 vin. rdeča s cinobrovim odtiskom na tankem hrupavem papirju, z žigom 2 a od 18. marca do 1. aprila 1919.
- Na tej znamki sem našel tudi po dva znatno oddaljena »P«, ki izvirata od hitrega žigosanja cele pole.
- 20 vin. bolj ali manj temnorjava, rjava z vijoličastim odtiskom, redkeje rdečkastorjava na belem, debelem papirju z žigi 2a in 3a od 20. marca do 28. marca.

Dodati pa moram, da z navajanjem da-

toma ne trdim, da znamk ni bilo prej in pozneje v veljavi, ker imamo pri 10 vinarovih znamkah znatno daljše razdobje.

Kakor rečeno, je bilo dosti teh znamk prežigosanih s »P« tudi le v filatelistične namene in so prišle celo nerabljene v albume. Ker pa pri vseh ni izključena tudi pravilna raba iz potrebe, navajam tudi te ne glede na množino materiala in brez podrobnejšega študija.

- 3 vin. sivkastovijoličasta z žigom 2c dne 24. marca;
- 5 vin. rumenkastozelena na tankem hrupavem papirju z žigi 2b dne 9. in 2c dne 20. marca;
- 10 vin. rdeča s cinobrovim odtiskom na tankem hrupavem papirju z žigi 2c dne 20.—23. marca;
- 20 vin. kot pri neoprečnih z žigom 2b in 2c dne 20.—23. marca;
- 25 vin. modra na gladkem belem papirju z žigom 2c dne 20. marca;
- 40 vin. rjavkastorumen z žigom 2c dne 15. marca 1919.

Po navedenih dnevih je razvidno, da so bile znamke prežigosane v filatelistične namene po večini po 20. marcu in da je nek bolj prebrisan filatelista dosegel celo žig z datumom 9. marca, ko lepi »P« vsaj po mojem mnenju še ni bil v rabi. In celo »potrebna« 3 vin. znamka!

Žig sam je kovinast s 14 mm visoko in dobro 8 mm široko črko »P«, ki navadno stoji na znamki bolj ali manj navpično, redkeje leži, le enkrat mi je pa znana tudi na glavi stoječa. Barva je vedno enaka barvi dnevnega žiga.

Če bi se ne bila teh začasnih znamk kakor tudi mariborskih polastila spekulacija in jih razmnožila, bi spadale gotovo med najbolj cenjene prevratne redkosti! A. G.

Fritjof Nansen na znamkah

Mednarodni urad dela v Zenevi je izdal za certifikate identičnosti ruskih in ameriških emigrantov posebne znamke s podobo slavnega polarnega raziskovalca Nansena, vrhovnega komisarja za begunska vprašanja in velikega filantropa. Dohodki iz znamk po 5 zlatih frankov s francoskim in angleškim tekstom so namenjeni fondu za pomoč beguncem.

Novo nemške znamke

Tudi v Nemčiji je končno zmagala spekulacija. Te dni izidejo po vzorcu drugih držav, posebno pa po uspehu avstrijske serije muzikov, nove nemške znamke s podobami znamenitih Nemcev. Naše ministristvo za pošte in telegraf pa ob tej priliki opozarjamo, da je silke izbral visoki državni urad z imenom »Reichskunstwart«, v katerem sede največji nemški umetniki, ne pa

— kakor pri nas — poštar, ki je znamke naročil tiskarskemu uslužbencu in je ta tudi svoje slavno ime na njih ovckovečil z impozantno signaturo.

Na rjavi znamki za 3 pfenige in na modri za 25 pf. je portret Goetheja po znani sliki Karla J. Stielerja (1781 — 1858). Zelena 5 pf. kaže Schillerjevo glavo po popularnem bakrorezu. Veliki Fric gleda iz 10 pf. karmi-

naste, kakor ga je naslikal Anton Graff (1736 — 1813). Po Schnorru je na cinobrov 15 pf. vpodobljen filozof Kant. Jeklenomlje dra je znamka z 20 pf. z Beethovenom, olivnozelen z 30 pf. z Lessingom po Graffovi sliki. Leibniz je na vijoličasti za 40 pf., Bach pa na rjavi za 50 pf. in najvišjo vrednost 60 pf. je zavzela temnorjava reprodukcija portreta največjega nemškega slikarja Dürerja, kakor se je sam naslikal l. 1500.

Se en frankovni provizorji. Na naš poriz se je odzval samo en zbiralec, g. Geza K. iz Trbovelj, in nam poslal pet frankovnih provizorijev na ogled. Trije so blejski in že omenjeni, dva sta pa nova.

Portovna znamka za 10 vin. dunajske izdaje in živordeče barve, zobčana 11 in pol, je prežigosana s 23 mm dolgim in 5 mm visokim žigom »FRANCO« v antikvi s črno barvo, kakor dnevni žig »Soistan« — 2. VIII. 1920. Ta frankovni provizorij je torej nastal »ro iste dni kot blejski, kar nam dokazuje, da je takrat na več krajih postalo »kovo frankovnih znamk in je bila torej vveljavljena začasna znamka utemeljena. Upam, da zbiratci najdejo še druge portovne in frankovne provizorije in nam jih pošljejo na ogled. Če je mogoče z opisom postar... Posebno poštni uradniki bi lahko poslali mnogo zanimivih podatkov, tudi če nimajo več znamk.

Pogreške na novih znamkah. G. G. K. iz Trbovelj nam pošilja navadno sedanjorjavo 50 parsko znamko z zanimivo pogreško. Na levi in d. sni imajo znamke okvir z motivom srbskih preprog, ki obstoji iz petih na vogni stoječih kvadratičnih »m... entov. Na 60. znamki v poli manjka na desni strani pri drugem kvadratu od spodaj deloma... li popolnoma leva spodnja stranica kvadrata, pri 6. znamki v poli pa srednjemu kvadratu manjka spodnji vogal.

Kino

Paberki

— Lona Chaneya najnovejši film ima naslov »Alonso, človek brez rok«. Film pripravila družba M. - G. - M. »Film Mercury« ironična vivisekcija, ki jih ugajanjajo ameriški režiserji s Chaneyem, in predlaga za njegov bodoči film naslov »Trup, človek brez noga«. — Se strinjamo. Kar pobačeno v Ameriki s Chaneyem, ki je kot karakterni igralce izrednih zmoglosti pač vreden boljših vlog, meji v resnici že na skrajno neukusnost.

— Izpremembe imen. Charlesa Roconforta, poznanege iz »Deset zapovedi«, »Madame Sans - Gêne« itd. so v Ameriki prekrstili na ime Chas de Roche, Victoria Sjestična v Seastroma, Moniko Chrystes v Mary Colette, Ivana Možuhina, ki se je v francoščini vedno podpisoval — Mosjoukine, pa je Carl Laemmle prekrstil na ime Moskine, češ da bi si sicer Američani ne zapomnili njegovega imena...

— Jaque Castelain, poznan iz »Koenigsmarka«, iz »Tisoč in ene noči« itd., je pred tedni težko obolev in bilo se je bati najhujšega. Kakor poroča »Cinéma magazine«, pa je ne varnost že minila in bo simpatični igralec kmalu okreval.

— »General« je naslov najnovejšega Keatonovega filma, ki je kot prvi njegov film izšel pri družbi »United Artists«. Kritika veči, da je omenjeni film najboljšo delo, kar jih je doslej izvršil Buster Keaton. V Evropo pride koncem decembra.

— Uta pripravila film o Martinu Luttru. Zasedba in režija še ni znana.

— Charlie Chaplin odpotuje janturja v Francijo, kjer si bo izbral primerne eksterjerje za »Napoleona«.

— Colleen Moore namerava priti drugo leto v Evropo in se pogaja z Nemci za štiri filme.

— D. W. Griffith je dovršil »Satanove brigade« (The Sorrows of Satan) z Lyo de Putti in Adolphom Menjoujem. Ameriška strokovna kritika trdi, da je film najboljši Griffithovo delo in eno izmed najdramatičnejših kinematografskih produkcij sploh. (Griffith je režiral »Mesto grozote«, ki smo ga v Ljubljani videli pod naslovom »Charlesova ljubav in umore«.)

— Norma Talmadge je izrazila, da bi rada igrala »Damo s kamelijami« (Dumas fil). Isto željo imata tudi Pola Negri in Raquel Meller... Eno verzijo »Drame s kamelijami« smo že videli v Allo Nazimovo, ki pa je starejšega datuma in ni baš posrečena.

— Lubitch je zapustil Paramount in sklenil pogodbo z M. G. M. (Metro-Golwyn-Mayer). Sedaj pripravlja filma »Ali Heidelberg« z Ramonom Novirrom. — Nemški film istega naslova z Evi May so v Ljubljani že predvajali.

— Nemci v Hollywoodu. Arzen Gerepy, avtor filma »Fredericus Rex«, je prispeval v Hollywood, kjer začne snemati »Vojsko tvojih poročanic« H. G. Wellsa. — Conrad Veidt je takisto odpotiral v Hollywood. Nastopil bo z Johnom Barrymorem v filmu »François Villon« kot Louis XI.

Tudi on je imel sanje in jaz sem spoznala svoje. Jok je v meni obnemel. Izvila sem se iz njegovega objema in sem se vrnila v svojo sobo.

Bele stene z zaprašenimi podobami, prazni lončki, zamrlo okno so me objeli in sprejeli v svoj objem.

5. Ali razumete? Vem, da ne razumete. Vem, da obsojate upraviteljevo nepočesano ženo, upravitelja pjanca, kaplana, ki ne veruje v nič in je brezbožnež. Tudi mene obsojate, ker so v moji sobi zaprašene podobe, mrtvi lončki in slabo pospravljena postelja.

Obsojajte! Mi se ne obsojamo. Naše življenje ni vaše življenje. Za vas so te besede samo besede. Povest brez povesti...

Začelo je snežiti. Zima bo dolga, kakor lani, kakor predlani. In tako dalje. Se lanske knjige leže neporezane na mizi. Zaprašene so.

Vse je zaprašeno. Podobe, knjige, okno, učiteljica, upravitelj, kaplan, jaz. Ves dan nismo sliši nikamor. Molče smo se srečavali, molče se spominjali sebe in praznika.

Grobov ni tukaj. Daleč je do pokopališča. Sneži. Bele stene zevajo v mojo praznoto.

Do dolgočasno hribovje se beli. Ljudje se bodo zavil v kožuho in kočarji in vničarji bodo ravno tako tuji in neprijazni, kakor spomladaj in poleti.

Moja soba je mrtvaščina na Goličavi. Taki Goličavi, kjer ni niti župnika, da bi izpod moštance gledal.

In jaz — Danes je vseh mrtvih dan.

O. Šest: Ekscelenca

Zgode se včasih reči, katerim človek ne pride do dna, ki se kažejo zagonetne, pa so v svojem bistvu enostavne in nedolžne, da vas obljie rdečica sramu, ko ste jih pogruntali. Ne, ne, ni vedno tako, da bi jih človek pogruntal sami, pogosto je treba, da vam pomagajo drugi do spoznanja...

Ta moja reč, dejal bi, ta moja afera z ekscelenco, z gospo ekscelenco, spada med take naknadno razrešene rebuse. Je čisto enostavna in danes, ko je za meno, se čudim samemu sebi — ne čudim se ekscelenci, kajti igrala je svoje vlogo dobro, celo izvrstno, in me je premamila, kruto varala polni dve uri mojega dragocenega življenja.

Bilo je to v berlinski palači »Zoo«. Tam so sloni, opice, divje in opasne ži-

vali, papige in druga svojata, taka na štirih in taka na dveh... V dvorani sicer ni bilo slonov in opic (prav za prav je bilo mnogo slonov in opic), bili so samo taki na dveh, v trdih odlepih belih staj in pa take v lahkem dragocenem perju. — Po dvorani so bile okrogle mize in za eno takih okroglih miz smo sedeli gostje: japonski poslanik, dva gledališka moža s slavnimi imeni in briljantni prsnični gumbi, gospod sudac Kleimperer, gospa ekscelenca in jaz...

Ekscelenca je sedela poleg mene, na moji leviski... Pa je reč taka, da človek ne sedi vsak dan poleg ekscelence, ki je čedna in mlada in na vse zadnje je reče še taka, da je človek gost in se hoče blesteti v vseh svetlih lučih družabne konverzacije, ki Mozartov potpourri, ki ga servirajo ali Mozartov potpourri, ki ga igra orkester...

Tudi jaz, boga mi, sem hotel in med »filets de soles amphitrite« pričnem razgovor: o Weberju in o »Carostrelcu«, kajti orkester igra ravno uvrturo, da ima letos Weber jubilej, pravim in da je »Volje brezno« učinkovita scena, da ima eremit v zadnjem dejanju imenitno arijo...

Nič odgovora ni, samo smehlja se Ekscelenca... Jaz nadaljujem: o Svinemündu govorim, o Severnem morju,

ki je hladno, in o Adrij, ki je topla, o Bledu in na moč delam propagando za »kinč nebeske«...

Nič, molk, nasmeh, zmig z rameni... Pasja noga, jaz pridem v ogenj, in pripovedujem naprej: o fati morgani na ukrajinskih stepah, o Indiji in o esmapurškem maharadži, ki ima pet in štirideset žena...

Nič in nič!... Aha, si mislim, vse to gospe ne zanima. Kaj to meni! Užnem te, lepa gospa Ekscelenca, s tremi vrstami biserov okoli vratu, ki so bili vred, ni vsaj petdeset tisoč zlatih mark. Tako le, tu smo doma: Spengler in pa »Unter-gang des Abendlandes«, potem malo Strindberg in po vrhu košček Einsteinove teorije...

Hudiča, nič, še vedno nič! Po tej imenitni temi mi je stopil gospod pravnik Kleimperer temeljito na nogo in je s te-zavo sem se vzdral incidenta pod mizo... Po tej temi se mi je tudi zazdelo, da se je pričela ostala gospoda spogledovati in da sta se gospoda direktorja pod mizo suvala z lakastimi čevlji... A ne bo nič, gospoda, užnem jo, Ekscelenco, za vsako ceno: izvolite, milostljiva, Berlin, kaj? Ta se je močno izpremenil: soliden je postal; kje so časi, ko smo plačevali z milijoni, sploh, socialen položaj, Rusija, štrajk na An-

gleškem, kaj mislite o Primo di Riveri in našem sosedu Mussoliniju?

To bo držalo, si rečem, diplomat je njen mož in tu se spozna. Jaz pa se že izvijem, samo da izpregovorim. Pa se ni zgodilo nič, prav nič! O ne, oprostite, ni res, da se ni nič zgodilo, zgodilo se je to, da mi je gospod pravnik Kleimperer stopil tak... močno na nogo, da so mi padle vilice iz rok, vilice z imenitnim koščkom »jambon strasbourg-geoise«...

Vajen sem nepredvidenih zaprek, zapletljajev in nesreč, tu pa sem izgubil ravnotežje... Jezik ni našel več vezi z možgani, govoril je svoje reči, možgani pa so mislili svoje... Kaj je bila vsebina, ne vem točno, vem pa da sem povedal poleg drugih krilatosti da sem včeraj umrl, da so me pokona da bo jutri pogreb in da bom hodil p tem še na ta svet in če jo zanima, potrudim tudi v njeno palačo...

Do tond nekako sem prišel, ko bilo dano znamenje, da se smejo puš cigarete, in da je večerja končana. Poklonili smo se lepo in globoko, premenjali prostore... Mene je pa vzel gospod jurist pod roko, in mi je smejljal: »Strela, ali imate še celo nogo, vam je nisem zlomil...? Ko mu povem, in pokažem, da je še v formi, mi

Slovanska knjižica

(Slovanska knjižica. V izboru z povidek slovenskih novih dobi. Prevedel dr. V. Měrka. Romanova priloga moravsko - šleskega dnevnika. Moravska Ostrava. 1926.)

Ravnokar sem prejel lepo vezano knjižico, ki obsega 250 strani. Slovanska knjižica! Priznati moram, da sem jo odprl s posebnim veseljem. Profesor Měrka, ki mi jo je poslal, je naši publiki še malo znan, dasi smo imeli priliko že čitati njegovo ime, ako namreč čitamo v naših listih poleg vsakdanje politike tudi poročila o slovenskih in kulturnih dogodkih. Zadnjič sem poročal o njegovem prevodu prof. Dvornikovičeve knjige »Duša jugoslovenske melanholije«, ki skuša proučiti v bistvo naše narodne duše. Med tem je prof. Měrka marljivo prevajal krajše spise slovenske literature in pribeljal svoje prevode po raznih čeških listih. Med počitnicami mi je poročal, da pripravljajo zbirko slovenskih novel in upa, da bo še letos izdal antologijo slovenske poezije. Prvi načrt se je med tem že uresničil in »Slovanska knjižica« leži pred mano. Mislim, da je to lep kulturni dogodek in se spodobi, da predstavim naši publiki avtorja teh prevodov.

Dr. Měrka je profesor na trgovski akademiji v Košicah na Slovaškem. Izhaja iz učiteljske družine. Njegov oče je bil učitelj na Moravi in kakor vsa naša starejša generacija, vnet Slovan, mož krepkega narodnega prepričanja, ki je v tem smislu vzgajal tudi svojo družino in svoj šolski okraj. Glasbeni talent, ki je bil v družini, je podedoval tudi naš prevajalec in malone bi se bil posvetil glasbi, da ni oče energično posegel vmes. Tako se je sin odločil za profesuro. Zanimal se je za slovensko literaturo, posebno za rusko slovstvo, vabila pa ga je tudi italijanska knjiga s svojimi klasičnimi mojstri. Ko je dovršil vseučiliške študije na praški univerzi, je nastopil profesorsko službo na gimnaziji v Prostějovu. Bil bi sicer rajše prišel v kako knjižnico kot bibliotekar, toda usoda uravnava včasih pot našega življenja proti naši volji. Bilo je to ob času vojne in mladi profesor je razumel mlada srca; ki so trpela pod pritiskom avstrijske vojaške diktature.

Na prostjevski gimnaziji je študiral šestnajstleten dijak J. Wolker, ki je kazal velik pesniški talent. Profesor Měrka se je med tem začel zanimati za našo literaturo in je dal Wolkerju Cankarjevo »Erotiko«, Kettejeve »Poezije« in Gradnikove pesmi. Mladi pesnik se je lotil dela in podal nekaj lepih prevodov, ki so izšli lansko leto pod naslovom »Bratska poezija«. Wolker je postal največji talent češke povojne literature. (Daljšo študijo o njem prinese »Ljubljanski Zvon«.) Profesor Měrka je že leta 1920. hotel skupno z Wolkerjem izdati antologijo slovenskih pesnikov, toda Wolker je med tem odšel v Prago in ni imel časa za prevode. Tako je nadaljeval to delo profesor Měrka sam in morebiti bomo že letos imeli antologijo v rokah.

Med tem pa je prof. Měrka izdal že več knjig prevodov iz naše literature. Najbolj pri srcu mu je Cankar, ki ga je podal v lepih dovršenih prevodih. Dospel so izšla sledeča dela: Volja in moč, Gospa Judit, Nina, Bela krizantema, Ob zori, Hiapec Jernej, Milan in Milena (pripravljala se Jakob Ruda, Lepa Vida, Slike (Iv. Albrecht: Malenkosti itd.). Izdal je tudi dve krasno ilustrirani izdaji Kettejevih bajk in Cankarjevo »Moje življenje« (v izboru) v slovaščini, kar je menda prva Cankarjeva knjiga v tem jeziku.

Dr. Měrka pozna temeljito našo novejšo literaturo in tudi njegovim učencem niso neznan glavni predstavitelj slovenske kulture. Dances je poleg dr. Vybiral glavni prevajalec iz našega slovstva v češčino. Res je, da so češka založništva mnogo bolj podjetna nego naša, vendar se tudi tam lažje dobi založnik za prevode velikih svetovnih pisateljev, ki imajo svojo publiko, nego manj znanih imen iz naše literature. Vkljub temu pa je dr. Měrka našel založnike za svoje prevode in začel izdajati »Jugoslovansko knjižnico«. Svojo najnovejšo zbirko slovenskih prevodov je izdal kot »Romanovo prilogo« moravsko - šleskega dnevnika, kar bi skoraj lahko služilo nam za zgled.

»Slovanska knjižica« obsega naše novejšje pisatelje od Järčiča do najnovejšje dobe. Res je, da niso zastopani vsi in morda ne vsi s svojimi najbolj značilnimi deli. Vendar podaja v splošnem zbirka dober pregled naših domačih del zadnjih 50 let in kdor jo bo prečital bo poznal glavna imena naše literature vsaj od daleč. In to je tudi namen

sporoči: »Kaj, zlomka, ste pripovedovali Ekskelencl! Lahko bi molčali, ali pa govorili abecedo kar stokrat od kraja Veste, dama je sicer zelo čedna, ampak gluha kot haubica... Da.« pravi. »Tu ne bi zaslužil ostrog, pa če bi govorili kakor konverzacijski leksikon...«

Take so reči na tem svetu... prideš in veruješ in zaupaš, pa te napade ničurnumstvo posvetna, da hočeš zabavati ekskelenco — usoda pa te pri tej priči lopne z loparjem in posadi tako tik tebe, ki ne sliši, ki se samo smehlja in igra z dragocnimi biseri, ki ji vise v treh vrstah okrog vratu...

Sevč, v redu je tako, nekateri imajo bisere, drugi pa spet — nu, drugi, so pa brez njih...

Jernej Jereb:

Tovariši v ječi

Tovarišev v ječi nisem spoznal niti prvi niti drugi in ne tretji dan. Se proti sokaznjencem se ne pokazuje takih, kakršni so. Počasni se zluščijo skorja in se prikaže jedro, ki se vsak hip izmika in poiži iz rok kakor ujeta riba, ki jo držiš med prsti. Le redko držiš celega človeka na dlani in precej časa je treba za to.

takih zbirk. »Slovanska knjižica« (naslov se mi zdi prav primeren!) prinaša: J. Jurčič: Dva brata. — J. Stritar: Moj boben. — Dr. Ivan Tavčar: Tiberius Panonicus. — Fr. Maselj: Podlimbarski: V vojaškem arnivu. — Janko Kernik: Nadopolni. — Jos. Kostanjevec: Prijatelj Tine. — Rado Murnik: Dragonar Jurij. — Ks. Meško: Noč. — Ivan Cankar: V temi. — dr. Iv. Sorli: Povest o neki drugi. — Cvetko Golar: Svetnik. — Ivan Lah: Bernardo. — Zofka Kvedrova: Vsakdanja tragedija. — Vl. Levstik: Zamišljeni Vid. — Milan Pugalj: Prebujenje. — Anton Novacnik: Peter Kobula. — Ivan Albrecht: Igra. — M. Kmetova: Ema. — Fr. Bevk: Nasmeh. — Al. Remec: Peter in njegov prijatelj. — Slavko Grum: Mansarda. — Karel Kocjančič: Skozl desno okno. — Pavel Perko: Tinka.

Kar sem rekel o Cankarjevih, velja tudi o teh prevodih: so točni, gladki, blagovzročni in kažejo dobro poznanje jezika in razmer, pa tudi smisel za slog in barvo. Prof. Měrka moramo biti od srca hvaležni za njegovo slovensko knjižico. Je še mlad (rojen 1888) in pri njegovi delavnosti moramo pričakovati še novih prevodov iz naše literature.

»Slovanska knjižica« bo našla svoje čitatele — upajmo — dasi se danes pazljivost čitajoče publike le preveč obrača le na tuja sodobna imena. Zato je tem večje važnosti pri našem skupnem kulturnem delu, da s takimi zbirkami pokažemo vsaj onim, ki se še zanimajo za male slovenske literature, najnovejšje literarne pojave. V njih se kaže umetnost in življenje, pa tudi razvoj v novejšje smeri.

Pozdravljamo to našo »Slovensko knjižico« kot sad marljivega dela in njenega avtorja kot prijatelja, ki nas seznanja s češkimi literarnim svetom.

Dr. I. L.

Abstinentska literatura

Abstinentska literatura je letos silno obogatela. Vse jugoslovenske lokalne organizacije se trudijo, da izdajo čim najlepša dela. Podoba je, da bo bodoče leto še plodonosnejša.

Poleg solidnega predavanja prof. Zečevića posebno ugaja zagrebška spomenica z govori rektorja prof. dr. Perovića, bančnega ravnatelja Edo Markovića in ravnatelja učiteljskega prof. Trbojevića.

Zdaj pripravljajo učitelstvo, ki vodi sresko središče v Jagodini, almanah, v katerem bodo zastopani jugoslovenski protialkoholni delavci iz vseh krajev velike domovine.

Mlada inteligenca dela in mi z veliko nado pričakujemo rezultate tega dela.

Spomenica V. skupščine »Saveza« trezvene mladeži in kongresa kragujevaškega oblastnega kongresa je ravnokar izšla. Strani 80, stane 5 Din, naroča se pri oblastnem središču S. T. M. v Kragujevcu, ali pa pri oblastnem središču S. T. M. v Ljubljani. Povdarja važnost skupščine in obnovlja spomine na kragujevaške dni iz leta 1912. Objavlja tudi zapisnik letošnje skupščine, v katerem je predavanje bivšega načelnika ministra pravde in predsednika te mladinske zveze, dr. M. Kostiča. Iz brošurice se jasno kaže doseženo stanje mladinskega pokreta. Vidi se jasno, da se najresnejši močje v raznih pokrajinah države polasčajo tega mladinskega pokreta ter ga z jasnimi smernicami prežeti, primerno regulirajo.

Iz poročila kragujevaške skupščine se vidi, da ji medicinci pridnajo v pokretu. Vidi se, da so prožeti z željo, dati jugoslovenskemu abstinentnemu pokretu čim največ in čim najsposobnejših borcev proti alkoholizmu. Kakor je stara Sumadija največ pripomogla k političnemu osvobojenju Jugoslovenov, tako želi mlada Sumadija največ pripomoči k osvobojenju Jugoslovenov iz alkoholnega suženjstva.

Spomenica prinaša predavanja dr. M. Popovića, Mrs. Haysted, dr. Mitrovića, dr. Mikića, insp. Stajića, učitelja Todorovića. Knjiga je vsem vzgojiteljem nujno potrebna. Posebno poklicni vzgojitelji ne bi smeli zamuditi, informirati se o stanju tako važnega mladinskega pokreta. Knjiga je tudi ilustrirana.

»Glasnik Saveza trezvene mladeži« letnik VII. št. 1-2, je ravnokar izšla. Številka je silno interesantna. Uvodni članek piše predsednik Saveza dr. Milan Kostić ter iz naša program in smer bodočega saveznega dela. Narodni poslanec dr. Derviš M. Korkut poroča nato o tretjem mednarodnem kongresu abstinentne mladine v Tartu (Estonija), kjer je zastopal naš savez ter predaval o »Islamu in alkoholu«. Posebno

povdarja priprave za slovensko abstinentno zvezo. Jurist Petković iz Kragujevca razpravlja o izgradbi abstinentnega duha med omladino. Učitelj Projić iz Aleksinca piše o »alkoholizmu v dijaškem življenju«, a učitelj Jakovljević isto iz Aleksinca, obravnava temo »alkohol pri svečanosti«. Sledi nekaj literarnih del članstva. Poleg zapisnika skupščine saveza nas predvsem zanimajo sklepi savezne skupščine in resolucije ministertvom narodnega zdravja in prosvete. Zanimajo nas pa tudi poročila o proslavah »treznostnega dneva«, ker se mnogo novega naučimo iz njih. Po kratkem poročilu o skupščini »Saveza Treznosti« v Skoplju in po raznih vesteh nas »Glasnik« orijentira še o internacionalnem pokretu antialkoholnem. Po službenem saveznem delu je še rubrika za šport in pa ocene raznih knjig. Za ta mladinski list bi se morala zanimati tudi širša javnost v Sloveniji, posebno odkar sodeluje pri njem tudi slovenska mladina. Želeli bi bilo, da posebno učitelstvo osnovnih kot srednjih šol z večjo vneto in z večjo intenzivnostjo zasleduje ta avtohtoni mladinski pokret. Zato bi morala vsaka šola imeti list naročen. Mogla bi list s pridom čitati že deca tretjega, posebno pa četrtega razreda osnovnih šol, dočim bi se »Mladi junak« intenzivneje razširil med deca prvih dveh osnovnih razredov. Pri tem z veseljem konstatiram, da se smer vsebine »Mladega junaka« z vedno večjim povdarkom približuje našim načelom. »Glasnik S. T. M.« stane letno 15 Din ter se naroča pri centrali ali pa pri »Oblast-

nem središču Saveza trezvene mladeži, Ljubljana, (začasno) Zaloška cesta 2.

Omladinski letnik »Luča« izide v kratkem kot ročna knjiga za abstinate, skvite in drugo mladino. Knjiga bo mela okoli 4 v 5 to oktav - strani s sledečo vsebino: manifest mladini, kult dela, abstinentni priručnik, ročno delo, življenje v polju, mladina na delu (sokoštvo, literarna društva, ferijalni savez I. dr.), zdravje (osebna, splošna in socialna higiena, vzgojna higiena, mal praktičar, planiška društva, lepa književnost, gledališče in film, radio in ostale moderne iznajdbe, sport, kulturni kolektor. — Knjiga bo ilustrirana. Odvisno te od števila naročnikov, če bo izšla knjižica v latinici I v cirilici posebej — ali pa bo tiskana z menjaločim tiskom. Predsednik uredniškega odbora je prof. dr. Dragoljub Obradović. — Naroči se v Beogradu, Dvorska 3, pri uredništvu »Luča«. Stane v predprodaji 5 Din. Dr. M.

»Mladi junak«. Vsebinska 2. številka (za oktober): Kaj bomo delali v oktobru? — Albin Čebular: Biseri (nadaljevanje), Gustav Strina: Veverica (pesen). Albin Čebular: Polček in pikapolončica (nadaljevanje), Ivan Albrecht: Pismo o sreči. Theofotes: Delo hudobnega Furiobibe (nadaljevanje). Stano Mihelič: Dete umira; Delo malih, Zbrana zrnca. Po svetu. Tebi na pot, Pisma mladih junakov. Za razvedrilo, Uganke, Naše slike. — Razveselivo in za treznostni pokret vsega uvaževanja vredno je dejstvo, da se število »mladih junakov« stopniema dviga.

Sreča matere!

Srečna mati, ki ji otroček lepo napreduje. Srečen in zdrav otrok, kateri ima neprecenljivo priložnost, da ga mati s svojim mlekom odhrani. Na prsih odhranjen otrok je najbolje odhranjen. Potrebno je, da mati pred in po porodu pije »OVOMALTINE«. Zdravniki, dojenke in matere potrjujejo, da

OVOMALTINE

pripomorejo k obilnemu dajanju mleka in to zato ker imajo OVOMALTINE koncentrirano hrano v lahko prebavljivi obliki. Pijte sestavine zrelega črmenovega slada, neobranega mleka in svežih jajc.

Ena skodelica »OVOMALTINE« je enako vredna hranljivosti 12 skodelic juhe, 7 skodelic kakava ali 3 jajc.

Ovomaltine se dobi v vsaki apoteki in drogeriji po ceni: 218

100 gr 18-50 Din, 250 gr 36-25 Din, 500 gr 63-25 Din.

Zahtevajte poskusno pošiljatev, sklicujoč se na ta list, od

Dr. A. WANDER d. d. tovarna farmacevtskih in dietetnih preparatov ZAGREB, Jurjevska ul. 37

Porast naročnikov lista s svojo bogato vsebino in oblikovno mikavnostjo tdi povsem zasluži. Je kakor nezdravna zakladnica lepih čednosti, vir zdravja in zadovoljstva, svetla zvezda vodnica na obzorju naših malih. — Naj prodre evangeli njegovih mislonarjev — akcija za prepored in pravno povzdigo naroda — v sleherni gorsko vas, v najzakrknješa srca širom naše domovine! List se naroča pri upravi v Ljubljani ta Poljanskem nasipu 10.

Kratkočasnice

Iz otroških ust

Pozna se. Sinčku sem dala krožnik zmečkanih jagod, češ: »Rozdeli si jih s sestro.« Nekaj časa stoji neoloben. »Mama«, se oglasi potem, »razdeli jih rajši kar sama, drugače dobi Milica nazadnje premo.«

Materino oko. Lenčka, ki že hodi v šolo, deklamira: »Čprav mu sonce močno je obraz ožgal, oko ga materino vendar je spoznalo.« — »Zakaj pa je mati imela drugo oko zavezano?« poizveduje mlajša sestrica.

Zveza. Po noči je bila huda ura. Gremo črez most in jaz opozorim otroke na kalne, blatne valove. »No seveda«, se oglasi prijateljica moje hčere, godna za šolo, »včeraj je bilo pač soparno in zato je bilo toliko ljudi v kopališču.«

Visek zadovoljstva. Mati: »Vasilko, če me boš venomer jezil, bom umrčila in odpeljali me bodo v velikem črnem vozu...« — »Kajne, mamica, da bom takrat smel sedeti pri kočiju na sedalu?«

Prav je. Teta: »Jurček, če boš tolikokrat pretepal svojo sestrico, ti bo božiček prinesel samo šibo!« — »Prav, teta, potem jo bom še dosti laglje šekal!«

Relativnost. Oče: »Primožek, zakaj pa bolje ne paziš na svoje igrače? Poglej Miha, ta razbije pol manj kakor ti!« — Primož: »Seveda, ampak njemu kupijo tudi samo polovico toliko kakor meni!«

Ziv spomin. Vodnik (v starem gradu): »V tem naslanjaču je sedel cesar Napoleon. Poln je zgodovinskih spominov.« — Janezek: »Glej, papa, tu leze takšen spomin po steni.«

Silo za ognjilo.

Pri Cenetu Navijaču naj bi se nanovo uvedla električna razsvetljava. Ko se stromitelj (monter) zategadelj oglasi pri gospe Navijačevi, se ta obrne proti svoji hišni:

»Stelka, nesite no moje demantne nakite v spalnico in jo dobro zaklenite.«

Mirno potegne stromece svojo uro iz žepa ter jo izroči dekletu. »Prosim vzemite hkrati še moje uro s seboj. V tej hiši se zdi, da ni nič kaj varno.«

Človekoljubnost.

Gospodinja služkinji: »Nesite to razglednico v nabiralnik.«

Nje mož: »Kako? Zavoljo uboge razglednice naj bi hodilo dekle iz petega nadstropja na pošto? No, potem pa mi prinesite vsaj steklenico piva, da se bo bolj izplačalo iti ven.«

Dobro se je odrezal.

Dva zamorca se bahata, eden s svojim bistrim vidom, drugi s tankim sluhom.

Ali moreš videti muho tamle na strehi? — vpraša eden.

»Ne morem«, odvrne drugi, »pač pa ališim pokljanje deščic, po katerih se plazí.«

Božja kazen.

Dva človeka zapuščata jedilni voz brzega vlaka. »Kaj praviš, kakšne velike cene si zaračunavajo! Bog jih bo kaznoval.« — »Jih je že; poglejte reče drugi in potegne iz žepa dva srebrni žlički.

Verjetno.

Ona: »Svoje kopalne obleke od lanskega leta ne morem nikjer najti!« — On: »Bržkone jo je kak molj pojele!«

Dokaz.

Učitelj: »Krvni obtok sem vam razložil, pa se mi zdi, da nekateri še ne razumete. Ako stojim na glavi, mi kri gre v glavo. Zakaj pa mi ne udari v nogo, če stojim na nogah?« — Učenec: »Ker noge niso tako prazne kakor glava, gospod učitelj!«

Po ceni galantnost.

»Verjamete, gospodična, se sladkosti mlad šofer, da je svet napravil v zadnjih 20 letih strašanski napredek? Da imamo, na primer, danes toliko krasnega, o čemer se ljudem pred leti niti sanjalo ni?«

»Kaj pa, na priliko?«

»Vas, gospodična!«

Zivljenje na Portugalskem.

Mož svoji soprog: »Zena, obleci si delavniško obleko! Popoldne bo revolucija!«

Zvečer v samotni ulici.

Razbojnik z napetim samokresom: »Denar, ali pa življenje!«

Gospod, ki mu je od straha pala palica iz rok: »Imam samo življenje, gospod tolovaj. Denar nosi moja žena.«

Dva nazora.

Oče: »Rečiva hčeri, da ne dobi niti uboge pare za dolo, če vzame tega človeka.«

Mati: »Mislim, da bo boljše, ako se to njemu pove.«

Vprašanja mi niso zamerili, drugim bi ga bili, le neprijetno jim je bilo. Nastal je molk, dokler ni druga snov prekinila pogovora.

Opazil sem pozneje način razgovorov, ki so se vršili ob vstopu nekega novince. Kadar se je izpraznila celica za enega človeka, je prišel drugi. Sedel je na posteljo in gledal pred se kakor izgubljen.

Počasi so premerili mladeniča z očmi in so ga vprašali: »Kaj si storil?«

Mladenič je bil Furlan in je odgovoril v svojem karakterističnem narečju: »Neki listek sem pobral na cesti.«

Nastal je smeh, da je mladenič plašno pogledal, kakšno neumnost je storil.

»Ali ni bilo morda poleg lističa tudi kaj denarja? In če je bilo poleg vsega tega še v žepu kakega gospoda in je šele s pomočjo tvoje roke prišlo tja, kjer ni bilo prej nič...«

Mladeniča je dvignilo s postelje, »Kaj mislite? Pobral sem listek. Bil je iz zastavljalnice; radi zastavljenega kolesa...«

Edep izmed njih se je smejal v brke. »Hi, hi, hi! Ta je dobra.«

Novince so radi mučili. Videl sem, kako neizmerno dobro jim dene muka strašne negotovosti človeka, ki je začel med te zidove. S skrajnim cinizmom so brskali v zadevo vsakogar in jo preobračali ter jo kazali z najtemnejše strani.

»In če listek ni na moje ime?«

»Tem slabše... Dejali bodo, da si ga ukradel. Ali pa, kar je bolj gotovo, da si navedel napačno ime. Zat. dobiš novih mesecev...«

Na tihem so se muzali in uživali ob brezupnih pogledih mladeniča, ki je bil prepelj trdno uveren, da bo čez nekaj dni izpuščen, a je spoznal, da se odpira pred njim črna bodočnost.

Molčal je nekaj časa; da odvrne misel od sebe, ali da pretehta svoje dejanje z dejanjem drugih, je vprašal nato: »Za koliko si obsojen ti?«

Mali človek, ki je bil po rodu Ljubljčan in je imel glavno besedo v celici, je dejal:

»Šestnajst mesecev.«

»Kaj si storil?«

»V cerkvi sem žvižgal...«

ramen — — —

Videl pa sem prihajati stare znance ječ. Kadar so ti iznova vstopali v te prostore, niso izpraševali. Poznali so stare navade. Molčali so in poslušali. Skozi vsakdanje razgovore se je polagoma luščila tajnost enega ali drugega. Nenadoma je lahko segel v pogovor, kakor da mu je to stara, znana stvar in nihče se ni temu čudil.

Tako se je odločila tudi skorja z mojih tovarišev. Polagoma so govorili odkrito tudi pred menoj, ko so videli, da imam človeške oči in jih ne gledam skozi naočnice predsodkov.

Debeli Vipavec z mozoljastim obrazom, ki bo prespal tri četrtine svoje triletno kazni, je rad pripovedoval: »Ko smo kradli v...« in je povedal zgodbo brez sramu. Mali Ljubljčan je navadno začel: »Ko sem bil zaprt v Zagrebu...«, nato je sledila osojlena zgodba. Italijan je pričeval: »Potem, ko sem bil pomiloščen od dvajsetletne ječe...«

In vendar so bili dobri ljudje in mi niti eden izmed njih ni storil niti trohice zalega, dasi o vseh ljudéh, ki so bili ta čas na svobodi, ne morem trditi tega. Postal sem njihov, oni so bili moji. Navzel sem se njih mišljenja v tolikšni meri, da sem gojil o ljudéh, ki so hodili po ulici, do mala iste predsodke, kot jih gojé svobodni ljudje o kaznjencih. Čutil sem se

Pouk glasbe na učiteljskih

Društvo učiteljev glasbe za Slovenijo nam pošilja dopis nastopne vsebine: Začetek šolskega leta je bila sklicana v Beograd anketa šolnikov, ki je ustrela nov učni načrt za učiteljska. V tem načrtu je utrpela glasba v korist drugim predmetom tako škoda, da ni le degradirana na najnižjo stopnjo, temveč je po tem načrtu izključen pri pouku glasbe vsak pozitiven uspeh.

Stari srbski in avstrijski učni načrt za učiteljska je priznaval glasbi važnost prvo vrstnega vzgojnega sredstva in je bilo temu primerno odmerjenih glasbenemu pouku tudi primerno število ur. Učitelj je mogel povprečno nadarjene učence usposobiti v petju, vijolini, klavirju, eventualno v orglah v toliko, da so mogli na podlagi tega znanja širiti med mladino in med narodom zmisel za lepo glasbeno umetnost, poučevati z uspehom petje v šoli, v družini, sodelovati pri orkestrih, ali jih celo voditi in orglati pri službi božji. S tem svojim delom je učitelj bistveno prispeval v izredni izmeri k vzgoji srčne kulture naroda. In to naj bi bil temeljni cilj glasbenega pouka na učiteljskih.

Tudi danes je cilj vseh vzgojnih faktorjev pri vseh narodih, dvigniti inteligenco naroda in njegovo srčno kulturo. Ker je učitelj še vedno najvažnejši kulturni delavec med narodom, moramo presojati novi učni načrt za učiteljska v prvi vrsti s tega stališča. Ta načrt stremi pač za čim višjo izobrazbo učitelja ter predvideva poleg dosedanjih predmetov nekatere nove, oziroma razširja snov dosedanjih ter temu primerno viša število tedenskih ur. Vendar pa nosi ta načrt veliko napako v sebi, ker so vzete zvišane ur starem predmetom in določene novim na škodo glasbenemu pouku. Večanje narodove inteligence mora pa vedno spremljati sporedni dvig njegove srčne kulture, ker zapade življenje posameznika in naroda brez to brezlučnemu materijalizmu, ki je brez dvoma predhodni pojav splošne duševne degeneracije. Kjerkoli je bila kultura naroda prisiljena umakniti se materijalizmu, povsod je sledila popolna disharmonija življenjskih pogonskih sil, ki je poglaval narod v propast.

Baš v naši dobi, ko prevladuje vsepovsedno vedno povojna psihoza, ko še niso zabrisani vtisi vojne, ki so v človeštvu skoro popolnoma zatrli estetski čut, je treba povsod svetiti pri vzgoji bodoče generacije posebno pozornost onim sredstvom, ki morejo boljšati estetski čut človeka. S tem vzbujamo v človeku čut za lepoto in za kulturno bogastvo, ki je v njem samem, in ustvarjamo družbo, ki bo znala to lepoto ceniti in čuvati. Kadar bo zrl naš narod z lastnim kriterijem na kulturno bogastvo svoje zemlje, mu bo ta neizčrpen vir nacionalnega čuta. Doseči ta cilj pri našem narodu je v prvi vrsti dolžnost našega učitelja, ki pa mora predvsem sam povspeti se na ono stopnjo, ki ga usposobi za izvršitev te veljavne naloge. Uprav učiteljske pa ima nalogo in dolžnost pripraviti učitelja za to delo. Temu namenu se mora prilagoditi njegov ustroj.

Zelo važna zahteva uspešne vzgoje je tesno sodelovanje šole z domom. Ta stik je mogoče in uspešen le tam, kjer je ustvarjena za to iskrena in neprisljuna podloga. K temu pripomorejo največ, če ne popolnoma, razne šolske prireditve in slavnosti, pri katerih ima glasba brezdvomno prvo besedo, ker so brez nje kar nemogoča. Ravno glasbena izobrazba učitelja je oni čim, ki ustvarja temelj za zidavo iskrenih odnosov med domom in šolo, ker ni srce naroda nobenemu sredstvu bolj dostopno kot lepi pesni.

Cilj prave vzgoje ni končan z zadnjim razredom ljudske šole; skrbni učitelj spremi lja zorečo mladino tudi ob prestopu v samostojno življenje in dalje. V pevskih zborih in drugih organizacijah, kjer ima vselej vodilno vlogo glasba, vzdrži učitelj najlažje srčne stike z mladino in ima najlepšo priliko vplivati nanjo prav v letih, ko je najbolj sprejemljiva in dostopna vsem znanjem in vplivom. Koliko ur pri pevskih in glasbenih vzhajih je mladini odvezta prilika popivanja in zapravljanja premoženja, ki je danes rak rana našega naroda. Kako visoko se dvigne narod s smotreno gojitvijo glasbe, nam prejasno kaže česki narod, ki je že divno zavzel vsled svoje visoke kulture velevažno mesto v kulturnem svetu; do tega mu je v prvi vrsti pripomogla njegova glasba.

Iz navedenega je razvidno, da je treba posvečati uprav glasbeni izobrazbi učiteljskega naraščaja posebno pozornost. Današnji učni načrt za učiteljska pa stoji s temi principi v popolnem nasprotju, ker je de gradiral glasbo daleč pod njeno vrednost in znižal že itak pičlo število učnih ur. Tudi ne obsega novi načrt nič gori omejenih potreb. Še več! Usposobljenost učitelja za samostojno šolsko ali izvenšolsko glasbeno delovanje je pri pičli odmeri ur popolnoma nemogoča. Če ostane pri tem, bo generacija, ki dorasča, nezmožna vsakega glasbenega aktivnega dela. Naši zbori po deželi, ki jih vodijo danes po veliki večini učitelji, bodo propadli, naša lepa pesem se bo glasila le še po pašnikih in poljih, naša narodna glasbena umetnost pa bo zapadla zgodovini. Kaj nam bo nadomestilo to lepo umetnost? Preosnova, ki naj dobrega vzame, ne da bi nudila zato vsaj kaj enako vrednega, če že ne kaj boljšega, pomeni korak nazaj, pomeni v tem slučaju rop na narodni kulturi. Zato se morajo zganiti vsi oni, ki priznajo potrebo ljudske prosvete in srčne kulture. Tu ne gre za malenkost, temveč za temelj ljudske prosvete.

Po slovanskem svetu

Stanovajska beda v Rusiji

Tudi v Rusiji, v kateri vladajo takozvana «proletarska» načela, je stanovajsko vprašanje zelo akutno. Po revoluciji so sovjetji nacionalizirali vse nepremičnine in zakonodajali nove vlade so izvedli v socialni politiki najdržnejše reforme. Najemniki so se udružili v hišnih združenjih, ljudje, ki so imeli razkošna stanovanja, pa so morali odstopiti del svojih prostorov manj premožnim slojem.

Sprva se je plačevala najemnina po posebnem ključu, katerega je določeval socialni položaj najemnika. Kmalu pa se je razmerje izpremenilo. Danes je v Rusiji tako, da plačujejo delavci in mali uradniki nizko najemnino, trgovci in ljudje svobodnih poklicev pa morajo plačevati najemnino po progresivni lestvici.

Ker so se kljub temu dogajale nepravilnosti, je svet ljudskih komisarijev sklenil, da se določila o plačevanju najemnine revidirajo. Novim normam, ki bodo zamenjale stare, bo osnova, da mora plačati najemnik 40 kopejk za vsak kvadratni meter najetejega prostora. V manjših mestih se ta najemnina lahko zniža, v večjih pa zviša. 40 kopejk pa je normalna najemnina, katero bodo plačevali samo delavci. Članom rdeče armade in njihovim družinam se najemnina zniža še na polovico tega zneska. Za svobodne poklice pa je lastnikom na prosto dano, da zvišajo najemnino do 5 rubljev za kvadratni meter.

V Leningradu je glede stanovanj precejšnje obilje, nasprotno pa je Moskva, kakor pravijo, v stanovanjskem oziru najdražje mesto na kontinentu.

Zanimivo bolgarsko gledališko podjetje. Bolgarski igralec Matej Ikonov je ustanovil v Sofiji gledališče, ki mu je dal ime «Rodna scena». Na tem odru bodo igrali samo izvorna bolgarska dela. Gledališče je v prvi vrsti namenjeno širokim slojem, dijakom in vojakom. Podpirali bodo «odjetje vojno ministrstvo, mestna občina in ministrstvo prosvete. To zimo bo gledališče nastopalo v salonu «Slavjanske besede». Prva otvoritvena predstava je bila namenjena za vojakke in je bila zelo svečana. Udeležili so se je zastopniki raznih oblasti in kulturnih društev. Uprizorili so dramo «Pod jarmom».

Zupani českoslovaških mest v Pragi. Pretekli teden so se mudili v Pragi v sprejemanju poedinih občinskih odbornikov in uradnikov dr. Okanik, župan v Bratislavi; K. Tomeš, župan v Brnu; I. Hrbek, župan v Ulgurodu; dr. Veverka, župan v Jihlavi; dr. Mareš, župan v Znojmu, in dr. Novak, župan v Košicah. Prišli so, da posetijo primarja dr. Baxo in da se med sabo posvetujejo o raznih prečih komunalnih problemih.

Dosedanji českoslovaški poslanik v Sofiji Paolu je, kakor znano, premeščen v Budimpešto. Paolu je že odpotoval iz Sofije. Do prihoda novega poslanika vodi posloposlaništva legacijski tajnik Krupka.

kljub edino še čakal, predno vstopi v vlado odločno. Potemtakem se ima že v nekaj dneh odločiti, kakšno bo končno stališče Hlinkovcev naziprav vladi. Listi zatrjujejo, da vstopi v nazipravem slučaju sam Andrej Hlinka v Svehlin kabinet. Sicer pa se zdi, da je vstop Hlinkove stranke v vlado kljub vsemu še precej negotov, zlasti ako se resneje novinske vesti, da je Hlinka prinesel sabo iz Amerike 20 milijonov Kč za nadaljevanje svoje politične agitacije. Ako ima Hlinka v istini 20 milijonov v svojem žepu, potem ni misliti na to, da bi v tem trenutku šel v vlado, razen ako mu je dejanski obljubljeni in zagotovljena avtonomija.

Stiristoletnica. Dne 23. t. m. je poteklo 400 let, odkar so česki stanovi izvolili za českega kralja Ferdinanda I. Habsburškega. Českoslovaški listi posvečajo tej obletnici veliko pozornost, kažejo na usodnost tega dogodka, ki je imel za posledico 400letno rob-

Grob Jana Lega, českega pisatelja, očeta českoslovske vzajemnosti, na praškem pokopališču v Olšanih. Nagrobni spomenik so mu postavili slovenski vseučiliški dijaki v Pragi.

Smrt odličnega českega zdravnika

Dne 26. oktobra je umrl eden najbolj slovesnih českih kirurgov profesor dr. Rudolf Jedlička. Pokojnik ni bil samo sloveč operater, čigar roka je ohranila življenje tisočim bolnikom, zlasti med vojno, marveč tudi velik človekoljub zlatega srca. Njegovo delo je bil «Jedličkov zavod za vojne poškodovane» v Pragi, on je dal tudi inicijativo za sanatorij v Podoteh, čigar zgradbi in moderni oprepi je posvetil vse svoje sposobnosti in bogato izkušnost. Bil je navdušen Slovan, kar je za dejanjem pokazal za časa balkanske vojne l. 1912. Na njegovo pobudo se je odpravila na srbsko bojišče ekspedicija českih zdravnikov. Tudi on sam je hitel Srbom na pomoč in tri mesece vzdrževal zdravniško ekspedicijo iz svojih lastnih sredstev. Njegove velike zasluge, ki si jih je pridobil med balkansko vojno kot zdravnik in kirurg, je priznala takratna srbska vlada s tem, da ga je odklikovala z redom sv. Save I. razreda Avstrijska vlada je seveda dr. Jedlički silno zamerila to njegovo človekoljubno delo med Srbi, zato mu je delala vse možne zapreke v njegovi vseučiliški karieri in snovanju njegove lastne klinike. Na mrtvaški oder so učenjaka položili v Panteonu Narodnega muzeja. Njegovega pogreba se je udeležila tisočglava množica in zastopniki vseh civilnih in vojskajskih oblasti.

Koncert slovanskih pesmi je priredilo v Sofiji «Slavjansko društvo v Bolgariji». Na spredu so bile narodne in umetne pesni vseh slovanskih narodov. Pesmi sta pela operna pevka E. Borodina in operni pevec Dobri Jankov. Borodina, ki se je oblekla v slovensko narodno nošo, je zapela tudi nekaj slovenskih pesmi, ki so zelo uzajale.

Kakor pri nas dr. Korošec, tako se pripravljajo tudi slovaški klerikali, da vstopijo v vlado. Kakor je naših klerikalcev glavna programna točka avtonomija, tako so tudi slovaški klerikali došle zahtevale avtonomijo Slovaške in kar je s avtonomijo v zvezi. Ker se sedaj splošno zatrjuje, da slovaški klerikali že v nekaj dneh stopijo v kabinet gospoda Svehle, je dvoje mogoče: da je českoslovaška vlada dovolila Slovaški avtonomijo ali pa da vstopijo klerikalni Slovaki v Svehlovo vlado brez vsakih koncesij. Bolj verjeten je drugi slučaj, ker nač ni misliti, da bi Svehla dal takšne koncesije, ki bi nato lahko imele najhujše politične posledice. Pretekli teden se je vrnil iz Amerike Hlinka, vodja slovaške klerikalne stranke, na katerega povratek je boje njegov

stvo českoslovaškega naroda, ter opozarjajo ljudstvo, naj se v bodočnosti čuva takih usodopolnih zmot in pogreškov, ki bi lahko spravili v nevarnost obstoj českoslovaške države. Ob tej obletnici je izdal tudi praški primar dr. Baxa na praško prebivalstvo poseben oklic, v katerem mu priporoča složnost, predvsem pa previdnost v politiki.

Zdravstvo

O morfinizmu

Takolimenovane ljudske strupe, zaviljavane v neznatnih vzmekih, prštevanje k slastinam in jih v majhnih množinah zavzete tudi navadno prenašamo brez vseh posledic, kot alkohol, kava, čaj, tobak itd. Poleg imenovanih so v drugih delah razširjene še druge vžitkovine, kot n. pr. opij, hašiš, mata, kola in še mnogo drugih. Vsi ti strupi imajo lastnost, da človeka ali bodre ali oživljajo, teše, mamijo in opajajo. Nekateri izmed njih so jako močni strupi, drugi zopet lažje prebavljivi, posebno če se nanje navadiš. Kot mnogo drugih drog učinkujejo v neznatnih dozah bodreče, v večjih pa nasprotno: mameče in hromeče. Alkohol v majhnih dozah bodri, v srednjih razvema, vsaj navidez, vodi pa do pijanosti in ohromenja v večjih. Pravi užitek nudijo vsi ti strupi pravzaprav samo ta nje navajenim ljudem, in izmed teh osobito onim, katerim vzbujajo zanje posebno prijetne občutke, katerih ni moči točneje opisati.

Med užitkovinami, ki so razširjene, lahko rečemo širok cele Azije, zavzema opij, v bistvu strjen in posušen makov sok, prvo mesto. Opij je mešanica raznih strupov, osobito alkaloidov, pa tudi raznih drugih primesti. Najodličnejši alkaloid, ki tudi odločuje v glavnem učinek opija, je morfin, v zdravniških rokah odlično zdravilo, ali boljše rečeno mamilo, ki je že nešteto bolnikom ublažilo najhujše muke, jih rešilo nezonsnega trpljenja — jim pričaralo spanec na trudne oči in jim olajšalo smrtno borbo.

Morfin zapisujejo zdravniki kot prašek in raztopine za uživanje ali pa ga vbrizgajo pod kožo. Pokazalo se je, da je to čudovito sredstvo pri nekaterih bolnikih, ki so bili zbog bolečin navezani nanj, tako učinkovalo, da ga niso mogli več pogrešati, ko so bolečine že davno minule in ni bilo več najmanjše potrebe po njegovi uporabi. In ne samo to! Opazilo se je tudi, da tak ljudje ne shajajo več z nekdanjimi vzmeki, ampak da potrebujejo vedno večje doze, da nastane v njih tisti občutek, tisti posebni prejev, po katerem koprne.

Niso pa vsi ljudje taki; mnogim so bolečine izgubile, ne da bi čutili najmanjše potrebe po še nadaljnem uživanju morfina. Pri drugih je pa prvi vzmek, prvi vbrizeg odločilen. Spoznali so v nlem nekaj, čemer se ne morejo nič več odreči.

Stvar je slična kakor pri alkoholu: mnogo ljudi pije samo iz navade, a ne pogreša bogve kako alkohola, če pride v odnošaje, kjer ga nima. Drugi so se takorekoč s prvo čašo zapisali za vse življenje demonu ter mu prodali telo in dušo.

Cela vrsta izprevržencov, ali kakor jih nazivamo s tulo besedo, psihopatov, kaže izrazit naklon k bodrilom in mamilom. Zato je umevno, da bomo teh naravnost rojenih alkoholikov in tudi morfinistov, vsaj pa najtežjih med njimi, našli baš med psihopati. Pri njih je naklon k strupom te vrste samo simptom njihovega bolešnega telesnega, odnosno duševnega ustroja.

Kakor pri alkoholu, tako je tudi pri morfinu računati ne samo z momentanimi učinki strupa, ampak tudi s prekratanimi. Kdor se napije, je pijan, kdor pa to redno ponavlja, postane kroničen alkoholik in trpi na posledicah kroničnega alkoholizma. Isto je pri morfinu. Vsak vzmek zase učinkuje na poseben, za uživalca trenuten ugoden način; vzmek ali sl ga vbrizgati pod kožo. Kotelu in duševnosti morfinista.

Prvi in glavni znak kroničnega morfinizma je ta, da se bolnik ne more svojemu zastupjalstvu odreči in da sega po vedno večjih dozah, s katerimi preplavlja svoj organizem Bolniki se tresejo, v ušesih jim šumi, glava je nevedna, mrazi jih in spreletava jih vročica. Pogosto jim utripuje srce, prebava trpi, driske kot zapečenost so pogoste. Neredko postanejo slabokrvni in izžeti, starajo se prehitro, kpa nekako osivi in izgubi svojo prožnost. Vedno trudni ne morejo spati. Zmogljivost njihova se manjša od dne do dne v isti meri, kot narašča utrudljivost. Vztrajnost in odločnost, kot vse hotenje, se pojavljajo samo še v toliko, kolikor jim gre za dobavo in uporabo morfina, na katerega so osredotočeni izključno vsi interesi njihovega življenja. Napadi težke grozovitosti, da celo delirij niso nič izrednega pri dozorelih morfinistih. Težko izmučeni, zaspani, brez interesa, do skrajnosti čemerni in razdražljivi že na trenotek, ko jim bo zopet mogoče položiti potrebni vzmek ali sl ga vbrizgati pod kožo. Komaj so svoji slasti zadostili, se jim zjasni lice, začare oči, govornica postane lahka in prešerna, zanimanje za delo se dvigne — toda kratak čas po tej nabodrtvi ždi bolnik že zopet neskončno utrujen, razmočen in izčrpan, kot je bil pred vbrizgom in igra se značno iznova. Tako propada morfinist od dne do dne telesno in duševno, postane za vsako resno delo nezmožen in hiti nasprotno prezgodnji smrti. Ob dozoreli etični depremaciji pa postane mnogo morfinistov tudi kriminalnih.

Morfinizmu seveda ne zapade, kdor sploh ne pozna morfina in njegovega učinka in ne

pride v posek strupa. Če bi bile raztopine morfina tako lahko dosegljive, kot so n. pr. alkoholne pijače, bogve, koliko morfinistov bi imeli. Tako pa najdemo največ morfinistov med stanovji, ki imajo dostop do tega strupa, kot so to n. pr. zdravniki, lekarnarji, drogistji, bolničarji in njihovi rodbinski člani.

Zdravstvo

Morfina se odvdati ni lahko in se da izvršiti resno samo v klavirju, v kakem zaprtem zavodu. Abstinenci pojavi so neprijetno težji, da celo smrtonovarni, kot n. pr. pri alkoholikih, katere brez vsakega rizika takoj napravimo abstinence. V varanju sorodstva in lažeh, nanašajočih se na uporabo morfina, so bolniki pravi molstri. Trdno odločeni, da se podvržejo kurji, prav tako zanesljivo prineso s seboj večje ali manjše množine strupa, skrite v obleki, v perilu, v lasih, v raznih telesnih votlinah, da celo v — petah.

Kakor alkoholik, ima tudi morfinist tendenco zavajati druge osebe v svojo slast in «delati proselitce». Zato nastopajo pogosto krožki, v katerih se shajajo take sorodne duše in obžalovajo svojega malika v njih. Niž nevarnost tidi prav v zapeljevanju drugih oseb, posebno pa mladine, ki misli, da mora vse poskusiti, ki želi imponirati sebi in drugim, ki smatra take razvade kot posebno imeritno in celo kot genialne pojave, in, ki meni, da lahko nekaznjeno juriša «predsedke» tudi medicinskih filistov. Že marsikatero cvetoče, mnogo obetaloče, mlado življenje se je uprosotilo na ta način.

Bolnike, ki so iz navade postali morfinisti, se da trajno ozdraviti; kar je pa morfinistov iz ustroja, je neozdravljivih. Za trajno vsaj ne, za te je samo eno zdravilo: prohibicija. Dostop do strupa jim je treba onemogočiti.

To je sicer lažje zahtevati, kot pa izvršiti, kajti vedno se bodo dobile spranje in luknje, skozi katere švigne kot podlasica spreten morfinist. Vendar bi se dalo s strogiimi odredbami marsikaj doseči. Predvsem bi se morala kontrola receptov v lekarnah poostriiti, lekarnarje pa še posebe vezati s posebno ostrimi predpisi. Potem se ne bodo mogli dogajati primeri, da bo kakka farmakija poslala 10 gramov morfina, raztopljenega v vodi, morfinistu s signaturo: za obkladke!

Pri abstinenci kurah so nekaj časa uporabljali kot podporno poteklo kokain, ker je raznim morfinistom potem jako dobro došlo, tako, da so jemali pozneje poleg običajnega morfina še kokain. Izganjali so torej vraga z belcebubom in imeli potem opraviti z obema. In da je ta primera upravičena, so potrdile izkušnje, o čemer se morda pomenimo prihodnje.

R.

Morfinizem in kokainizem

Grozna strast morfinizma in kokainizma je bila že pred vojno razširjena med takozvanimi boljšimi sloji in je ugonabljala na stotine eksistence. Vojna in povojna doba pa je dala take pogoje za razširjevanje te bolezni, da smo upravičeni govoriti o tej strasti kot ljudski bolezni. Te vrstice objavljamo samo zbog apela na sanitetne oblasti, ki naj store vse, kar je v njih moči, da se pričetek in razširjenje uživanja teh strupov, ki more dušo in telo, zabrani oziroma omeji.

Izdati se morajo stroge naredbe za one, ki prodajajo morfin in kokain, da se onemogoči nesrečnim žrtvam teh strupov dojava. Lekarnarji in drogeristi morajo paziti, komu in v kakih množinah izročijo morfin in kokain. Zgolj predloženi recept še ne opravičuje lekarnarja, da ekspedira morfin, kokain ali opij tudi v množinah, ki daleko presegajo maksimalne doze. Recept je časih lahko fignoran in prav tako se lahko zgodi, da je ponarejen podpis zdravnika. Po navadi pošlje morfinist ali kokainist recept v lekarno po drugi osebi. Lekarnar mnogokrat sploh ne ve, za koga se strup kupuje. Radi tega naj bo lekarnar pri izdajanju teh strupov oprezen, in ako dobi v ekspedicijo recept za nenavadno visoke doze, naj se obrne na podpisanega zdravnika, če ga pozna, in če ga more najti. Ako pa zdravnika ni pri roki, naj zahteva od stranke, da mu ta prinese recept, podpisan od uradnega zdravnika, ki potrdi ekspedicijo, ali pa naj sploh ekspedicijo zavrne. Za vsako ekspedicijo teh strupov se mora zahtevati nov recept, če tudi nima pripombe «ne repetatur».

Lekarnarji bi se morali ravnati strogo po teh predpisih, drugače jih lahko zadene občutljiva kazen.

Šef lekarnar je dolžan svoje nastavljenec natančno poučiti, kako imajo postopati v sličnih primerih. Kurativna medicina pri tej strasti ne pomaga nič, tu igra le preventivna medicina ulogo.

Napisali smo te vrstice, ker so nam pri meri znani, da so lekarnar ekspedirale take množine morfija in kokaina, ki bi zadostovale, da bi se več ljudi zastrupilo.

Za hitopotez teh strupov je treba uvesti najstrožjo kazen; zdravniki sami naj bodo pa na moč previdni pri zapisovanju teh sredstev, kajti pacienti se kaj lahko navadi na njih uživanje, in potem je večinoma vsako pomoč že — prepozna.

Enrilo
Splošno priljubljen
kavni nadomestek
okusen i cenen.

Dobiva se v vseh
dobro asortiranih
kolonijalnih trgovinah.

z njimi ena kasta, branil sem njih zahteve, zgražal sem se z njimi, obsojal sem ž njimi. Veriga našega bujstovanja je bila ista; od tod je izvirala sorodnost... V srce smilil pa se mi je samo eden. Mladega človeka s kuštravimi lasmi in z vrtim licem sem opazil že prvi dan. Hodil je ure in ure po celtici in mislil. Videl sem, kako ga grize v notranjosti, pa se ne more pregristi skozi svojo bolečino.

Sprva nisem mogel izvedeti drugega, kakor da je po nedolžnem obsojen na tri leta in osem mesecev...

Ko sem premeril to dobo s svojo in dodal še muko, nisem mogel verjeti. Ta človek me je zanimal, a bal sem se mu približati, ko sem videl, da duševno trpi in da bi s svojo radovednostjo drezal v njegovo bolečino.

Govorila sva vsakdanje stvari. Časih se je zasmjal kakor dete, ki se razveseli predmeta, o katerem še jasneje pojma nima, zato je veselje večje. Nekeč pa se je pomračil in se je zgrabil za prsi.

Kako me boli srce!

Poznam ta strašni fizični občutek bolečine, ki spremlja strtost. Strašen je. Zahteva, da se človek komu razodene. Ne pred drugimi. Bila sva sama.

Zivel je dramo. Ta dan mi ni povedal vsega pozneje je dodajal v koščkih, kar je ta dan zamočal. Sestavil sem mozaik;

dasi manjkajo nekateri deli, mi je njegovo trpljenje vendarle jasno.

Bil je svoje dni zaprt v družbi ljudi, ki so hoteli nekoga sojetnika spraviti skozi omrežje. Ko je bil spušen na svobodo, se je oženil, nato so ga aretirali zaradi nameravanega bega bivšega sojetnika, dasj se beg ni izvršil. Sodbija je videla nesoglasje v njegovih izjavah, zato je slutila, da je veriga sokrivcev večja, in ga je obsodila.

Bil bi se lahko rešil, a moral bi izdati druge. Tega pa se je bal zaradi maščevanja. Tako podaja zločin roko zločinu in nesreča nesreči. V bodočnost ni moči videti...

Mladi mož je vedel samo to, da ga čaka še več kot tri leta ječe, da je njegova mlada žena prodala pohištvo in šla v službo, da preživi sebe in njegovo novorojeno dete, ki ga je videl samo enkrat skozi omrežje.

Kadar je mislil na to, se je zgrabil za prsi in dejal: »Srce me boli.« Vsakokrat sem ga tolažil, da se je zasmjal, zakaj jetnik je otročji in verjame rajši od otroka. Kadar sem bil jaz otožen, je on tolažil mene. Če sva bila oba žalostna, sva molčala...

Ta je bil moj najljubši tovariš, iz ječe že zato, ker mi je razodel dušo in je postal del mene samega...

Koroško pismo

Delovanje pritožne komisije. Krivično odvzeto Kumrovo posestvo. — Brezsrčno postopanje z železniškimi delavci. — Soglašanje s terorjem pri ljudskem štetju leta 1923. — Odobravanje izгона slovenske iz javnosti.

Dne 10. novembra 1925 je izvolil koroški deželni zbor pritožno komisijo z nalogo, da sprejema in presoja vse pritožbe prebivalstva jezikovno mešanega ozemlja radi krivičnega ali protizakonitega postopanja v narodnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih. Kjer se izkažejo pritožbe za upravnice pa se jih ne da rešiti po zakonih utemeljeni poti, ima komisija predlagati odpuščanje pri deželni vladi ali pri deželni glavarju. Predsednik komisije je socialistični deželni poslanec Lukas. Doslej je sprejela komisija 15 pritožb. Dve se tičeata šolskega vprašanja in sta bili izročeni šolski komisiji. Osem jih je rešila komisija. Z ostalimi se še peča. Komisija pa zboruje tudi, če nima pritožb v rokah. Tako se je bavila posebno skrbno v vzemirjenem, ki se je bilo razvil lansko jesen.

>Jutro< je že poročalo na kratko o glavnih rešitvah pritožne komisije. Stvari pa so take, da se jim mora pogledati do dna, na kar se pokažejo v pravem svitu sklepi celovske komisije.

Kumrovo posestvo v Priblivesi, ki je last slovenske hranilnice in posojilnice v Dobritvesi, je bilo v smislu zakona o zopetnem naseljevanju zaseženo. Hranilnica in posojilnica se je pritožila in agrarna deželna uprava je upoštevala dejstvo, da je slovenski zavod pridobil posestvo na javni dražbi v svrhu krčenja svojih terjatev. Tako pridobitev se ne more smatrati za špekulativno v smislu naseljevalnega zakona. Hranilnica je razven tega zadruga gospodarskega značaja in je po zakonu izvzeta iz naseljevalnega. Posesnik Glinik iz Repelj, velik nasprotnik Slovencev, se je prijavil takoj po odvzetju posestva za naseljenje. Proti razsodbi agrarne uprave se je pritožil in višja inštanca na Dunaju mu je ugodila. S pritožbo političnega in gospodarskega društva glede te zadeve se je bavila pritožna komisija in soglasno ugotovila, da je višji agrarni senat pomotno tolmačil zakon z zavrnitvijo celovske razsodbe. Ob enem se naproša deželna vlada, da naj pozove agrarno okrajno oblast, da mora opustiti vsako vmešavanje nacionalnih momentov v agrarna vprašanja. Sklep je odposlan na deželno vlado s prošnjo za odpomoč. Ali vprašanje ostane, če je mogoča obnova postopanja z ozirom na dejstvo, da si je priborila pravico tretja pravica, prosilec za naseljenje. Pritožna komisija si pere roke, češ, ni smo pošteno sodili, kako rešujejo to stvar druge inštanice, za to pa nas ne zadene noben občitek. Zmaga je na strani naseljenca, besnega sovražnika Slovencev, in slovenskem zavodu je namestena za posestvo mala odškodnina.

Ravnateljstvo avstr. zveznih železnic v niskih delavcev in uslužbencev. Odsklonilo je njihove prošnje za pokojino in tudi v penzijski fond vplačanih zneskov jim ni hotelo vrniti. Železniška oblast jih je zavrnila, češ da so opustili službo na način, nasproten pravilom. Ti slovenski delavci so bili takoj po plebiscitu v nevarnosti, da jih Nemci napadejo in pobijejo in radi tega niso mogli pravočasno priti v službo. Železniško ravnateljstvo, ki je to dobro vedelo, je slednjič dovolilo pavšalno izplačilo odplačanih zneskov pod pogojem, da se odrečejo terjatvam. Komisija je na tostavno pritožbo naprosila deželno vlado, da se zavzame za višjo odškodnino prizadetim iz penzijskega fonda in priporoča, da naj se vpoštevajo pri novem sprejemanju v službo. Šest let se že vleče ta stvar. Komisija jo človekoljubno odloga deželni vladi, potem ko smo z merodajne nemške strani že opotovano čuli, da ni misliti na kako pravično ureditev železniških zahtev, posebno pa ne na novo nameščanje.

Kako je bilo ljudsko štetje pred tremi leti, je dovolj znano. >Wiener Zeitung< je razlagala, da je potrebno že zgolj iz statističnih ozirov označiti ljudstvo po njegovi nacionalni strukturi. Le tako se dobi prava slika manjšin, kakor jo zahteva mirovna pogodba. Občevalni jezik ne more služiti za statistične svrhe, ker se ozira le na rabo jezika v mesečnjem obveščanju, ne pa na subjektivno čustvo pripadnosti h kakšni narodnosti. Pri koroškem ljudskem štetju pa ni šlo za to, da se označi ljudstvo po njegovi nacionalni strukturi, kakršna je v istini, ampak za to, da se nacionalna struktura pretvori v prilog Nemcev. Desetinko prebivalstva so določili že naprej za slovensko ljudstvo in potem so pričeli šteti. Zvezni zakon predpisuje lastno štetje in štetje po številnih komisarijih. Politična oblast določil, v katerih občinah se ima izvesti lastno štetje. Nobena občina ni dobila te pravice. Števniki komisariji so imeli od politične oblasti instrukcije, kako morajo skrbeti, da izkažejo povsod kar največ mogoče Nemcev. Sedmo točko števnege lista, ki se tiče jezikovne pripadnosti, so večinoma kar sami izpolnili z >nemško<, ali pa so begali in strašili ljudi z raznimi vprašanji, kakor: >Ali držite z nami ali s >čuški<? — Kako ste glasovali, ali za SHS ali za nemško Avstrijo? — Ali držite z Avstrijo ali z Jugoslavijo? Slovenije ni. — Vpišete se lahko ali za Nemca ali za Srba. — Ali hočete ostati pri Srbih ali pri Avstrijcih? — Marsikateri je v zadržki dal odgovor na ta vprašanja, namesto da bi zahteval, da se ga vpiše za Slovenca. Ako je rekel na primer, da drži z Avstrijo, pa je bil že vpisan za Nemca. Pri šolskih otrocih od drugega razreda dalje se je smatralo znanje nemškega jezika kot samo po sebi umevno. Tako so nafabricirali iz Slovencev Nemcev kolikor so hoteli. Po več občinah je politična oblast revidirala rezultat štetja v svrhu, da se je izkazalo tam večje število Nemcev. V Bistrici pri Pliberku so našli drugič 359 Nemcev več kot prvič. Slovencev stoji na stališču, da je predpogoj za pravilno štetje ljudstva lastno štetje z navedbo jezikovne pripadnosti, z znanjem slo-

3 krat tako bujni

postanejo lasje, če jih le enkrat umijete z Elida-Shampooom. Takoj postanejo rahli pa vonjavi, svileni mehki, medlosvetli in nežno parfimirani. Mehko posebno milo očisti lase in kožo na glavi brez truda pa temeljito. Obilne pene njegove ogrnejo vse nezaželjeno ter se izlahka odplaknejo. Umivajoči si glavo, rabite prihodnjic tudi Vi brez sode izdelani

JUGOSLAVENSKO D. D. GEORG SICHT, OSJEK. Oddelek Elida.

Pošljite mi brezplačno originalni zavojček ELIDA-SHAMPOO

Ime: _____

Naslov: _____

Prilepite prosim, izpolnjeni odrezek sadaj na dopisnico.

SHAMPOO ELIDA

venskega in nemškega jezika ter s kontrolnimi komisijami, v katerih bi bili zastopani tudi Slovenci. Komisija se je bavila s pritožbo slovenskega političnega in gospodarskega društva glede ljudskega štetja in jo rešila v tem smislu, da je bilo ljudsko štetje izvedeno predpisom odgovarajoče. Za prihodnje ljudsko štetje se izdelajo nove smernice. Tako se je odrezala komisija in odobrila vse tisto nečuvstvo krivico, ki jo je navrgla Slovencev sovražna nemška politika. Predsednik komisije je socialist. >Arbeiterwille< je pisala po ljudskem štetju, da je abotno in smešno, izkazovati 37.000 Slovencev na Koroškem, ko jih je po njeni sodbi 70.000.

Po vseh uradih vlada sedaj nemščina; slovensčina je potisnjena v kot. Deželna vlada zavrača slovenske vloge, enako politična oblast. Dvojezični župni pečati se ne smejo več rabiti. Izpiski iz matric morajo biti le nemški. Vsa krajevna imena se morajo pisati nemško. Davčni uradi vračajo slovenske spise, enako pristojbinski urad in finančno ravnateljstvo. Vsi oklici upravnih oblasti so nemški. V vseh občinah glasov-

valne cone A, ki so imele slovenski uradni jezik, se je uvedla po plebiscitu nemščina. Vsak poskus, da bi se zopet uveljavil nas jezik, se je izjalovil ob trdoti oblasti. Slovenski napisi so odstranjeni. Sodišča odklanjajo slovenske vloge, to se pravi: sodišče ne zahteva izključno nemških spisov, ampak potrjen nemški prevod slovenske vloge, kar smatra višje sodišče po svoji razsodbi za >olajšavo<. Zasljevanje se vrši potom tolmačev Pritožna komisija se je bavila s pritožbo, zadevajočo rabo jezikov pri oblistih in deželnih uradih in je izrekla, da se po njenem mnenju ni izvršilo nikako protizakonito ravnanje z zveznimi državljani in njihovimi združenji. Ti naj si zapomnijo, da je nemščina državni jezik in da avstrijska oblast piška na člen 66. senžermenske mirovne pogodbe.

Poročilo pritožne komisije dostavlja, da je bilo na sličen način odpravljenih še več malih zaev Komisija deluje dalje. O njenem delovanju bomo še poročali.

Na delovanje in sklepe celovske pritožne komisije opozarjamo vse merodajne faktorje v Jugoslaviji.

Gospodarstvo

Vprašanje prehoda v zlato valuto

Med onimi redkimi državami z oslabilimi valutami, ki se še niso začele resneje baviti z valutno reformo, je tudi Jugoslavija, dasi je naš dinar že precejšnjo dobo prilično stabiliziran. Prehod valute na zlato bazo v raznih državah tekem zadnjega časa, zlasti najnovje Belgije, je zopet vzbudil v našem časopisju razmotriva okrog vprašanja valutne reforme v naši državi.

Videli smo, da so v nekaterih državah pred prehodom na zlato bazo skušali dvigniti valuto, v drugih pa so zagovarjali stabilizacijo na nizkem nivoju in na tem nizkem nivoju prehod v zlato valuto. Zakaj so nastopili zagovorniki stabilizacije na nizkem nivoju, je povprečniku manj jasno, kakor zagovarjanje dvigovanja denarne vrednosti. Zanimivo je, da so se najboljši finančniki in strokovnjaki zavzemali vedno za nizke nivo.

Naši gospodarski krogi, ki so zadnja leta praktično občutili posledice, ki nastajajo od dvigovanja valute, razumejo, kakšen pomen ima stalnost valute in so zato dosledno proti eksperimentiranju nadaljnjega dvigovanja. Dvig dinarja je sicer zmanjšal zunanje dolge naše države, povečal vrednost prihrankov, toda je zato poslabšal izvoz in omogočil večji uvoz. Znižanje cen, v kolikor je to posledica porasta dinarja, je bilo gotovo v prilog širokim slojem, toda ne v prilog industrijem, ker se namreč niso obnem znižali produkcijski stroški. Posledica dviga dinarja je bila močna poostritev gospodarske krize, katere ne odtehta pridobitev povečane dinarjeve vrednosti. Zaradi poostrene gospodarske krize je nastopila nezaposelnost. Nizke cene poljskim pridelkom so spravile v težkoče kmetsko prebivalstvo. Ako bi dinar še naraščal, bi zastal vs izvoz in položaj bi se obrnil Velika pasivnost trgovinske in s tem plačilne bilance bi imela za posledico ponoven katastrofalen padeč dinarja.

Zadnji dvig dinarja še dolgo ne bo preložen. Naj nas tu nikar ne motita vzglada Italije in Francije, ki skušata doseči višjo mednarodno oceno svojega denarja in šele potem stabilizirati svoji valuti ter menda preiti na zlato bazo. Kakor v italijanskih merodajnih krogih z vsvo resnostjo povdarjajo, hoče Italija doseči razmerje 100 lir za 1 funt šterling in nato izvesti valutno reformo. Tisti, ki bo ta čin najbolj občeval, ne bo nihče drugi kakor Italija, katere gospodarstvo zaradi dvigovanja lire že sedaj trpi občutno škodo.

Ne mislimo obravnavati tega vprašanja v podrobnostih, temveč smo samo na kratko navedli nekaj posledic dinarjevega dviga, ker se po časopisju zopet porajajo glasovi, naj bi se tudi pri nas izvedla valutna reforma, in sicer na bazi 10 švicarskih frankov za 100 dinarjev. To se pravi, da bi se moral dinar dvigniti od okrog 9.14, kolikor notira sedaj v Curihu, na 10 santimov. Seveda bi bil tečaj 10 zelo ugodna baza za prehod na zlato valuto, ker bi bilo preračunaje 100 papirnatih dinarjev v 10 zlatih res enostavno, toda zaradi te enostavnosti pač ne gre še poslabšati gospodarskih neprilic.

Ako se namerava izvesti valutna reforma, naj se izvede na današnjem dinarjevem nivoju. Izkušnje zadnjih let bi nas morale uveriti, da je to edino pravilna pot. Ako pa merodajni činitelji ne verjamejo, da je vsako drugo eksperimentiranje opasno, naj še pokažajo, da se bodo zle posledice italijanskega nepremišljenega forsiranja lire pokazale v vsej jasnosti.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (2. t. m.). Pšenica: baška 280—287.50. Oves: sremški, 1 vagon 155. Turščica: baška, stara, 2 vagona 195; baška, december - januar, nova 142; baška, stara, 2 vagona 185; baška, sušena, 7.5 vagona 162.50; sremška, nova, za november, 5 vagonov 135; sremška, sušena, pariteta Indija, 15 vagonov 160 do 162.50. Moka: baška, <0> kombinirana, 1 vagon 460; baška, <0>, 2 vagona 460—465; baška, <0>, ladja Beograd, 3 vagoni 380. Pšol: sremški, žolti, 2 %, 1 vagon 175. Tendena mlačna.

— K propadu <Slavske banke>, d. d. v Zagrebu. Kakor se čuje, bo zagrebška solunja podaljšala rok za predložitev končne bilance <Slavske banke>, potem ko je sama in po svojem komisariju izdala najstrožje odredbe, da se stanje banke ne sme v škodo upnikov preminjati. Medtem se na podlagi doslej utrjenih podatkov vrše pogajanja glede izvenkonkurenčne poravnave. Palača v Zagrebu, ki je stala v gotovem denarju 28 milijonov dinarjev, se cenil n. pr. na 8 milijonov, razne delnice, kojih elektivno vrednost je težko ugotoviti, ker je vendarle drugačna nego je borzna, se morajo v slučaju ekspektivne prodaje ceniti izpod borznega tečaja. Sodelovanje na kritju izgube potemtakem pomeni prevzemanje aktivnih vrednot pod širšimi in daljšimi vidiki. Prihodnji teden se bodo v Beogradu v trgovinskem ministruvu vršila pogajanja pod nadzorstvom vlade.

— Pomanjkanje vagonov vedno enako veliko. Kljub vsem pomirjevalnim obljubam s strani pristojnih činiteljev se pomanjkanje vagonov ni prav nič omililo. Vagonov ni dobiti, dasi je naš izvozni in uvozni promet slabši kakor lani. V Sloveniji ni odprlih vagonov za les. Če se bo mogoče brez kakšne ledne dobitve več vagonov, bo že prekasno, ker nam bodo italijanski lesni trg popolnoma okupirali že drugi konkurenti.

— Beograjske banke in načrt zakona o prisilni poravnavi. Uduženje bank v Beogradu je naslovalo na ministra za trgovino in industrijo pismo, v katerem podaja svoje stališče k načrtu zakona o prisilni poravnavi izven konkurza. Uduženje je nazirajna, da bi ta zakonski načrt, naj bi bil še tako dober, imel v našem gospodarskem življenju nezaželjene posledice, predvsem pa bi ovrnil redno kreditno poslovanje. Ker bi se ta zakon nanašal samo na denarne zavode, bi zelo oškodoval kreditni položaj naših denarnih zavodov, ker bi vzbudil nezaupanje proti denarnim zavodom zlasti s strani vlagateljev. Kakor je trgovinski kredit trpel tekem veljavnosti prejšnjega zakona o izvenkonkurzni prisilni poravnavi, tako bi tudi novi zakon o prisilni poravnavi imel za posledico izgubo kreditov za mnoge banke. Predvsem pa bi bil ta zakon škodljiv za odnose med domačimi denarnimi zavodi in inozemstvom. Inozemstvo je namreč takim zakonskim eksperimentom, ki gredo za oškodovanjem upnikov, skrajno nezaupno. Naši denarni zavodi potrebujejo inozemskih kreditov in se zaradi tega prizadevajo vzdrževati solidne kreditne odnose s svojimi inozemskimi upniki. Namesto zakona o izvenkonkurzni prisilni poravnavi bi bil, kakor pravi Uduženje bank, čim prej potreben moderen konkurzni zakon, sprito katerega bi bila prisilna poravnava nepotrebna.

— Zelo slaba letina krompirja v Sloveniji. V Sloveniji se letos opaja prav najhen promet s krompirjem. Letina krompirja je pri nas tako slaba, da ni misliti na izvoz v inozemstvo, odnosno v ostale pokrajine dr-

žave. Ni niti gotovo, da bo krompirjev pridelek zadostoval za domače potrebe, kajti zadnje poplave so marsikje uničile še one zaloge, ki so bile še itak majhne zaradi letošnjega neprestanega deževja, ki je krompirjevo rastlino ovrvalo v razvoju.

— Inozemske ponudbe za posojilo Državni hipotekarni banki. Direktor Državne hipotekarne banke Bogdan Marković je v Sarajevu ob pregledu tamošnje podružnice izjavil, da je Državna hipotekarna banka prejela v zadnjem času ponudbe za posojilo iz Amerike in Anglije.

— Krediti na warrante javnih skladišč. Zagrebška Trgovska in obrtniška zbornica je predlagala Narodni banki, da bi ta v bodoče podeljevala kredite na warrante javnih skladišč v Zagrebu in Sisku, ki se namerava zgraditi. Narodna banka bo, kakor poročajo, tej želji ustregla.

— Poštna hranilnica in obveznice Vojne škode. Iz Beograda poročajo: Poštna hranilnica daje od 1. t. m. posojila na zastavljanje obveznic Vojne škode tudi drugim osebam ter ustanovam ter ne samo državnim uradnikom, upokojencem in invalidom kakor doslej. Zalozijo se lahko večje količine obveznic, kakor je bilo določeno doslej. Na vsako obveznico se dobi 200 dinarjev posojila proti 8 % obrestim in trimesečnemu roku povračila.

— Vinška in sadna razstava v Ljutomeru. Preteklo nedeljo in ponedeljek 17. in 18. t. m. so priredila Ljutomerska gospodarska društva razstavo vin, grozdja, sadja ter raznih drugih kmetijskih proizvodov in orodja, združeno s predavanji gospodarskih strokovnjakov. Razstava je bila skrbno pripravljena. Udeležila so se je veleposredstva in večji posostniki iz vsega Ljutomerskega sreza, v prvi vrsti pa seveda domačini iz Ljutomera in bližnje okolice. Močno zastopani je bil vinški oddelek s sortnimi in mešanimi vini najslavnejših vrhov Ljutomerskih gor. Grozdja so bile razstavljene razne vrste; vendar ni bilo videti take lepega grozdja, združeno s predavanji gospodarskih strokovnjakov. Udeležila so se je veleposredstva in večji posostniki iz vsega Ljutomerskega sreza, v prvi vrsti pa seveda domačini iz Ljutomera in bližnje okolice. Močno zastopani je bil vinški oddelek s sortnimi in mešanimi vini najslavnejših vrhov Ljutomerskih gor. Grozdja so bile razstavljene razne vrste; vendar ni bilo videti take lepega grozdja, kakor je morda marsikdo pričakoval, in sicer radi skoraj neugodnega vremena v zadnjih tednih. Zelo obzoben je bil sadni oddelek z mnogobrevilnimi domačimi in vdomačeniimi vrstami sadja in sadnimi konzervami. Zal. da so obiskovalci pogrešali pri marsikateri razstavljeni sorti sadja oznambe domačega, dostikrat zelo karakterističnega imena. Razstavni katalog ni imel zabeleženih niti imen vseh razstavljalcev, niti ni točno označil od njih razstavljenih sort. Zanimivo je bil tudi kmetijski oddelek z raznovrstnejšimi kmetijskimi pridelki. Na vsakega posetnika je razstava napravila ugoden vtis in mu vzbudilo željo, naj bi se slične razstave po možnosti prirejele vsako sadno leto v vseh srezih v pouk domačinom in informacije tuim obiskovalcem.

— Prodaja konjskega gnoja. 16. artiljerijski polk v Ljubljani ima na razpolago večjo količino konjskega gnoja. Interesenti se naj obrnejo direktno na omenjeni polk (artiljerijska in Nusakova vojašnica), kjer se vrši vsakodnevna prodaja.

— Vprašanje stabilizacije lire. Italijanski odgovorniki činitelji že dolgo časa eksperimentirajo z liri, ki jo hočejo dvigniti na pravi visoki nivo. Tekom nedavnega razgovora med ministrskim predsednikom Mussolinijem in finančnim ministrom Volpjem se je sklenilo, kakor poročajo iz Rima, stabilizirati liri v razmerju 100 papirnatih lir za 1 funt šterling ali na 25 zlatih centozimov. Izraza se upanje, da bo to razmerje doseženo tekem enega meseca. Ta bilka za stabilizacijo lire na tako visokem stanju bo povzročila italijanskemu gospodarstvu še mnogo nepopravljivih bridkosti.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema ponudbe za dobavo 10 ton bukovnega oglja, do 5. novembra za dobavo 100 kg stena iz ovejve voine, 5 krožnih žag in 25 samokolnic ter za dobavo čistilnega materiala; do 9. novembra za dobavo 1 stranišne lončene školjke in 3 čevi ter za dobavo 10.000 kg livarskega peska, do 2. novembra ponudbe za dobavo 5 železnih sodov in 1 železnega ročnega vozika, do 5. novembra za dobavo 50 kg konzistentne masti, za dobavo 32.000 komadov gladilnega platna ter za dobavo 1000 kg mangana - kita. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 8. novembra ponudbe za dobavo 800 kg kotnega železa valjenega in 1400 kg U-valjanega železa. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 2. novembra ponudbe za dobavo 1500 m jeklenih vrvi. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 6. novembra ponudbe za dobavo 120 m³ jamskega lesa. — Natančneje v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

— Čvrstša tendenca na svetovnem sladkornem trgu. V zadnjem času je tendenca na glavnih sladkornih tržiščih prilično čvrsta. Velik voliv na sladkorna tržišča ima dejstvo, da so vremenske katastrofe na Kubi uničile obsežne nasade sladkornega trsa. Popravljanje po sladkorju je veliko. Spričo znatnih nakupov se zaloge v složenem hitro manjajo. Slednje se opaja zlasti na newyor-

škem tržišču. Na londonskem sladkornem tržišču je položaj nekoliko slabši, ker se je konzum zaradi dolgotrajne rudarske stavke zmanjšal. Vendar so zadnje dni cene tudi v Londonu za malenkost napredovale. Kakor poročajo iz Trsta, se je tudi na tamošnjem tržišču pojavilo zivalno povpraševanje po promptnem blagu.

— Gospodarska literatura. Dr. Josip Butorac: Efekti. Dr. Josip Butorac, privatni docent ekonomsko - komercialne visoke šole v Zagrebu, znan gospodarski publicist, je izdal pod gornjim naslovom knjigo, ki je izpolnila v naši strokovni literaturi vrzel, ki se je že davno neprijetno občutila. Knjiga ima 118 strani ter obravnava podrobno javne efekte, zasebne efekte in srečke, trgovino z efekti in zlasti tehniko borznih terminskih poslov. Stane 30 Din, po povzetju 5 Din več. Dobiva se pri piscu: Zagreb, Trg 20. listopada 1918 št. 1. Toplo priporočamo. — <Trgovski tovarisi>. Izšla je 10. številka z obsežno in zanimivo vsebino. Stane letno 36 Din. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče 17/L. — <Milje karški list>, mesečnik za mlekarstvo, mlekarstvo industrijo in trgovino, je začel nedavno izhajati v Zagrebu. Letno stane 24 Din. Uredništvo in uprava: Zagreb, Trg 1 št. 10. — <Statistični pregled zunanje trgovine> za prvo polovico 1926. Izdaje Generalne direkcije carin. Stane 10 Din; dobi se pri vseh glavnih carinarnicah in v Beogradu v knjigarnah Gezo Kolna in Cvijanovića.

Borze

2. novembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupcijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 73.50—0, Vojna škoda 335—0, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 194—198, Ljubljanska kreditna 150—0, Merkantila 94—97, Pradediona 865—868, Kreditni zavod 165—175, Strojne 70—0, Večje 102—0, Stavna 55—65, Sešir 104—0. — Blago: Zaključki: macesnovne deske, 4 m, od 15 naprej, 45 in 60 mm, I, II, paralelne, ostrorobne, suhe, 800 vagon naklad, postaja, 1 vagon, 800—800 (800); trami merkantilni, od 4/4—6/7, od 4—8 m, 800 vagon naklad, postaja, 2 vagona 245—245 (245); letvice: 12/13 x 25, 4 m, 12/13 x 25, 1—3.50 m, 60 vagon naklad, postaja 550—560 (560), 520—520 (520), skupno 1 vagon; testoni, I, II, III, monte, media ca 28, 600 meja, 2 vagona 520—520 (520); surove deske, 4 m, 24 mm, od 16 mm, od 16 cm naprej, I, II, 600 vagon Postojna, 2 vagona 540—540 (540). Eksekutivni nakup: turščica stara, pariteta, Bistrica Bohinjko jezero, 1 vagon 245—245 (245). Ponudbe so bile še v raznih kmetijskih pridelkih. Povpraševalo se je po bukovih vrhov in lanemnem semenu.

ZAGREB. Bančni papirji nespremenjeni. Od industrijskih je poskočila Slavonija zaradi močnejšega povpraševanja na Dunaju, kjer se ji je tečaj okrepil. Vojna škoda, promptna, se je začela trgovati po 345, toda tekem sestanka ji je tečaj popustil na 335. — Dinar je v Curihu za malenkost krepkejši. Lira je v Curihu oslabela, zaradi česar je tudi v Zagrebu padla. Na zagrebškem deviznem tržišču sta porasli devizi na Dunaj in New York; ostali tečaj nespremenjeni. Skupni devizni promet 8.5 milijona dinarjev. Notirale so devize iz: Dunaj izplačilo 798.5 do 801.5, Berlin izplačilo 1346.5—1349.5, Budimpešta 0.07925—0.07955, Bukarešta 32.25—32.75, Italija izplačilo 242.66—244.66, London izplačilo 274.5—275.3, New York kabl 56.8—57, ček 56.5648—56.7648, Pariz izplačilo 184—186, Praga izplačilo 167.5—168.2, Švica izplačilo 1092.5—1093.5; valute: lira 239—241; efekti: bančni: Eskompta 100—100.5, Poljo 15.5—16, Kreditna Zagreb 100—101, Hipo 56—57, Jugo 95—96, Obrtna 50—52, Pradediona 865—867.5, Ljubljanska kreditna 150—0; industrijski: Dubrovačka 410—420, Slavonija 37—45, Trbovlje 0—310, Večje 102—0; državni: investicijsko 74—75, agrarne 43.25—44, Vojna škoda, promptna 335—336.5, za november 335—337, za december 337—338.5, kasa 335—336.5.

BEograd. Devize: Dunaj 798—799, Berlin 1346.5—1347.5, Budimpešta 0.0794 do 0.0796, Bukarešta 31.5—32, Italija 245—246, London 274.8—274.9, New York 56.81—0, Pariz 188—188.5, Praga 167.9—168, Sofija 0—70, Švica 1094—1094.25. CURIH. Beograd 9.15, Berlin 123.3125, New York 518.50, London 25.135, Pariz 165.75, Milan 22.30, Praga 15.3575, Budimpešta 0.007200, Sofija 3.74, Dunaj 73.20. TRST. Borza ne bo poslovala do vključno 4. t. m.

DUNAJ. Devize: Beograd 124.275 do 125.125, Berlin 168.17—168.67, Budimpešta 69.13—69.43, Bukarešta 4—4.02, London 34.28—34.38, Milan 30.05—30.15, New York 70.75—70.95, Pariz 22.30—22.40, Praga 20.9475—21.0275, Sofija 5.09—5.13, Varšava 78.45—78.95, Curih 136.37—136.87; valute: dinarji 12.49—12.55, dolarji 706—710. Deviza Beograd na ostalih borzah; v Pragi 50.665, v Berlinu 74.09.

NERO

Pride

Elitni kino Matica

Dijaško življenje

„Afera“

Človek bi pričakoval, da se bo vsako polemiziranje in razpravljanje med akademiki vršilo na akademski način. Toda v zadnjem času, ko se bliža skupščina in volitve v SSLU, opažamo, da se volilni boj pri nas začneja z osebnostmi in psovanjem. Ni moj namen danes razpravljati o tem »akademskem« postopanju, povdariti pa hočem par dejstev, ki bodo pokazala, čemu ves ta boj!

Pri lanskih volitvah v SSLU je Blok levih z vsemi svojimi pripadniki doživel poraz, ki je blokaški gospodi zaprl sapo do letošnjih volitev. A sedaj je treba zopet začeti tam, kjer so lansko leto končali: pri kritiki! A kritika je koščjiva zadeva, Kritizirati delo zastopnikov liste A in C v SSLU bi mogel samo ta, ki to delo pozna. In nihče se pozitivne kritike ne bo branil, kakaj taka kritika gradi in ustvarja. A do tega ni tej gospodi. Njihovo delovanje je usmerjeno v povsem negativističnem pravcu; zato se njih delo in kritika začne in konča pri volitvah v SSLU. Med študijskim letom je pa zastopnik lanske liste B sedel v Svetu brez informacij, brez instrukcij; dočim so zastopniki list A in C v resnici zastopali svoje volilce, ki so dajali odbornikom svoje nasvete in predloge, je bil zastopnik liste B sam, brez zaslombe. Komodno stališče pa so zavzeli sedaj, ko so svojemu zastopniku izrekli nezaupnico! Pomislili so pač: »Na skupščini SSLU bi utegnil kdo vprašati po našem delu v Svetu, a tega dela ni... Kdo je temu kriv? Sami! A to bi bilo slabo voilno geslo. Izrecimo raje nezaupnico svojemu zastopniku, naj on nosi krivdo... nas grehe!« Blagor jim, ki se morejo postaviti na tako stališče!

Iz vzroka, ker so sami niso brigali za SSLU, ker so izrekli svoj desinterese nad njegovim delom, ne morejo niti nastopiti s stvarno kritiko, niti našim zastopnikom v SSLU očitati nedelavnosti. Če bi pa v volilnem boju molčali, bi bil pa to znak njihove nemoči. Kjer pa ne gre s stvarnostjo in dostojnostjo, tam treba po njihovem z osebnostmi in intrigami na dan.

Tako tudi tu! Izbrali so si tovariša Iskro. Ta jim je trn v petah, tega se boje. Pravi je, da se pes v človeka najbolj zaganja in najbolj laja tedaj, kadar se ga najbolj boji. In njih sovraštvo in bojazen do imenova-

nega tovariša je razumljivo, saj datira se iz let, ko se je bil tov. Iskra kot srednješolec postavil v boj proti komunistični propagandi na naših srednjih šolah, ko je preprečil da se naše srednješolske organizacije niso spremenile v razno frakcije KIME, članice SKOJa. Zmagal je v tej borbi, a poraženci poraza ne morejo pozabiti; zato se hočejo nad tov. Iskro maščevati.

Njihov namen pa gre še preko to gonje, kot sem omenil prej. Ta gonja naj bi jim bila v glavnem najboljša agitacijsko sredstvo za volitve v SSLU. Toda vsi njihovi lepi načrti s to gonjo so padli v vodo, ko je g. K. dobil pošteno lekcijo in se obsodil sam z izstopom iz svojega akademskega društva, kamor je hotel zanešiti spore. Intriga je postala pač preveč prozorna! Ko so videli, da je naloga g. K. končana in njihovi zadnji aduti v akademskih vrstah izigrani, so se poslužili bivših realcev-srednješolcev in jih postavili za branilce časti SSLU! Minogrede pa svetujemo dotičnemu gospodu, bivšemu realcu-šestušolcu, naj raje molči, da tudi mi ne pridemo na dan in pred javnost! Marsikaj bi se dalo povedati in ugotoviti! Zpomni pa naj si: SSLU je akademska organizacija; zato odločno odklanjamo vse njegove blagohotne nasvete. Tu bomo gospodarili sami, on pa naj gre gospodarit in svetovat tja, kjer so njegovih nasvetov potrebni. Mi se znamo vladati sami!

Da končam! Gospodi iz liste B ne gre za stvarnost Njihova osebna gonja in njihove intrige so preveč prozorne; imajo namen, podreti slovo in harmonijo v naprednih vrstah ter zakriti lastno nedelavnost, brezprogramnost in nesposobnost. Temu naj odpomre »afera«, ki jo je treba ustvariti za vsako ceno s pomočjo vseh onih gospodov, ki se niso nikdar brigali za visokošolsko omladino in jo poznajo samo takrat, kadar se kdo zateče k njim od koderkoli z obljubo, da bo blati tisto, kar tem gospodom ni všeč. Samo to in nič drugega ni ta »afera« za nas vse, ki poznamo položaj. Da se razumemo: bloku levih gre za rešitev edinega mandata v »Svetu« Nikar pa se naj ne zanaša, da mu bo kdo nasedel!

Daruite za sokolski Tabor!

Dopisi

VIČ. Naše sokolsko društvo se je v nedeljo poslovilo od brata Bartla, ki odhaja v našo vojsko. Brat Bartl je bil tajnik upravnega odbora in eden naših najagilnejših sokolskih delavcev. Naše društvo, ki žal pogreša tako agilnih mladih ljudi — ne bo lahko utrpelo to izgubo. Bratu Bartlu, ki je utrjen član sokolske armade, ne bo težak stan v vojski; pričakujemo, da se zdrav in čil vrne v naše viško sokolske svetišče.

ST. VID NAD LJUBLJANO. Narodno prosvetno delo v našem kraju se je v nedeljo, dne 24. t. m. v širokem obsegu in z lepim uspehom otvorilo. Sokolsko društvo je imelo popoldne ob 4. uri predavanje o sokolski organizaciji in sokolskem prosvetnem delu. Predaval je g. dr. Kušcer, predavatelj Zveze kulturnih društev. S svojim prvovrstnim razlaganjem in razumljivim pripovedovanjem je užgal vse navzoče k intenzivnemu zasledovanju do zaključka predavanja, za kar je žel velik aplavz izrekamo mu tem potom še enkrat iskreno bratsko zahvalo Zvečer ob 8. uri je otvoril prosvetni odsek naprednih društev svojo četrto sezono s proslavo 50letnice Cankarjevega rojstva. Vprizorila se je njegova farsa »Pohujšanje v dolini šentflorijanski«. Društveni predsednik je s slavnostnim nagovorom na odprtem odru ob s svežim cvetjem oklancanem kipu Ivana Cankarja otvoril sezono, opisal življenje pisatelja ter spodbujal navzoče občinstvo, da spoštuje dela naših narodnih kulturnih delavcev, da jih posnema vsaj v tem, da se pridno udeležuje narodnih prireditvev. Igra je bila v splošnem prav dobro podana. Nekoliko kritike pa ne škoduje. Ker pa je odsek že v četrtil sezoni, se vzame za isto srednja podlaga, torej ne kot poklicni tu tudi ne kot začetni diletantski igralci. Režija pod br. Bitencem je bila brezhibna, tudi posamezni nastopi so se prav dobro brez verzeli vezano odigravali. Vloga Peter — Bitenc — je bila premalo podobna Cankarju. Podajana je bila preveč komično, kar je tudi povzročilo, da so bile ostale vloge več ali manj zapejane v salju milje. Jacinta — Prestorjeva — zunanost jako srčkana, toda premalo temperamentna. Zupan — Vinko Zalokar — sicer dober, le preveč opravlja je imel s produciranjem svoje trebušnosti. Zlodej — Anton Zalo-

kar — je imel izvrstno masko in bil tudi eden najboljših. Matji vupanja — Dora Kregarjeva — je podala prav pristno sveto-hilinko. Učitelj Svilič — Kunčič — na zunanost originalen, zagulen, predvojni solmašter, le govorenje je bilo podobno bolj recitaciji — »grobovi tuljice«. Ostale vloge so bile v rokah začetnikov — kot takih zelo povoljne. Obisk občinstva nabit polno. V odmorih je prav zabavno kratkočasil sokolski tamburaški zbor.

JEŽICA. V nedeljo 31. oktobra je bil v Stožicah poslovilni večer staroste sokolskega društva g. J. Buzzolinija, ki odhaja od nas v Vojsvodino na novo službo. Ob mnogoštevilni udeležbi članstva se je poslovil od njega podstarosta Jak, nakar mu je prosvetar izrekel imenom društva zahvalo za njegovo delovanje ob času, ko je bil Sokol v največjih težavah in brez lastne strelce. Odhajajoči starosta g. Buzzolini je zagotavljal, da ostane vedno zvest Sokol in upa, da se ob poznejšem povratku zopet vidimo kot trdni Sokoli. Mnogo sreče v novem kraju! — Sokolsko društvo na Ježici priredi v soboto 6. t. m. javno popoldno predavanje ob 8. zvečer v sol. Predava g. profesor Dolžan iz Ljubljane. Ker je snov predavanja jako zanimiva, vabimo vse k obilni udeležbi. Prihodnji teden priredi Sokol kino-predstavo; dan, uro in kraj bomo pravočasno javili.

ZAGORJE OB SAVI. V noči od 29. na 30. oktobra je razsajala pri nas nevihta, ka-kršne ljudje se ne pomnijo. Bliskalo je in grmelo, da je bilo groza in strah. To priliko so porabili tatovi in udri v gostilno tukajšnega gerenta g. Dragotina Korbarja in odnesli Din 160.000 v gotovini. Plen jim še ni zadostoval, pobrali so še natakarič iz predala ves prihranek v znesku Din 500. Končno so se lotili še kuhinje, iz katere so izmaknili več klobas. O tatovih zaenkrat še ni sledu. — Ponesrečil se je tukajšnji mesar in gostilničar gospod Jože Rancinger. Pri razdevanju teleta mu je spodrsnil nož, ki se je zaril globoko v desno stegno in pre-rezal žilo dovodnico. Iskati je moral zdravniško pomoč — Dne 30. oktobra so se vršili poskusi na hidrantnih vodovoda. Hidrantni funkcijonirajo brezhibno. S tem ja za slučaj ognja Zagorju zelo pomagano. Motorna brizgalna, za katero se je požarni bramb tako zelo mudilo in ki je stala mnogo denarja, je v vzpostavitevjo hidrantov popolnoma odveč.

DRAVOGRAD. Kolo jug. sester za Dravograd-Mežo je priredilo dne 10. oktobra »Koroški dan«. Popoldne je bila igra »Oporoka kralja Matjaža« z deklamacijami in s petjem, kar je proizvajala deca naše petrednice s sodelovanjem odraslih Zvečer se je vršila čajanka, na kateri se je odlikoval domači salonski orkester in pevski zbor pod vodstvom agilnega g. Križmana, nadučitelja iz St. Janža. G. dr. Joško Erat nam je krasno predeval o našem slovenskem Kosovem. Trpkí spomin! nanj nam morajo biti v spodbudo, da ne porabimo onih, ki smo jih pustili onstran meje do dne, ko si ne na Gospo Sveto zopet zlate zore sijaj.

Doxa-ure
F. Cuden Prešernova ul. 1.

Javna zahvala
Čutilimo se dolžni, da se tem potom za hvalimo prav pristno gospodu dr. Hočevarju, zdravniku celjske javne bolnice, ker je s spretno in hitro operacijo rešil sigurne smrti našo hčerko Jožico. Enako se zahvaljujemo gospodu dr. Jägerju, zdravniku v Podčetrtku, za njegov pravičen nasvet. Oba gospoda toplo priporočamo.
Obema ostanemo vedno hvaležni!
1427 JOSIP in JOSIPINA HODNIK stariši.
Maribor, 2. novembra 1926.

Dogavice

„KLJUČ“
najboljše, najtrpežnejše, zato najcenejše

Velika razprodaja
v veletrgovini
Franca Lipeja v Brežicah

radi selitve iz dosedanjih prostorov v novo zgrajeno trgovsko hišo, ki se gradi zraven sodnije v Brežicah. Splošna razprodaja vsega manufakturnega blaga za vsakovrstna oblačila, dalje stekla in porcelana v dosedanjih prostorih dokler traja zaloga. Vse blago se bode prodajalo po izredno nizkih cenah, najmanj 25%, nižje kakor dosedaj. Pri nekaterih predmetih še večji popust. Ne zamudite ugodne prilike! Pridite in se sami prepričajte!

Velika izbira — najnižje cene!
Zimsko perilo, copate, rokavice, sviterje, klobuke, dežne plašče. — Cevlje, čepice, kravate itd. nudi najugodnejše splošnoznana trvdka
JAKOB LAH, Maribor, samo Glavn trg 2.

Naznanilo otvoritve
Slavnemu P. n. občinstvu vjudno naznanjamo, da sva otvorila 11385 a moderno opremljeno
mehanično delavnico, auto in moto-garažo
sprejemamo v generaino popraviljanje vseh vrst avtomobilov, motocikle kakor tudi vsa v to stroko spadajoča dela po izredno nizkih cenah — Za vsako po nas izvršeno popravilo, dajemo primerno jamstvo. — Se priporočamo cenj. gosp. avtomobilistom ter drugim športnikom in beležimo Z najodličnejšim spoštovanjem
J. Kopač & Comp., Ljubljana, Bleiweisova cesta 57

Ameriške zadeve
urejuje najbolje in ceno:
Dr. Ivan Kobler, gospodarska pisarna Ljubljana, Miklošičeva cesta 6.

Zahvala.
Ob prerani izgubi naše dobre mamice, hčerke, sestre, tete in svakinje, gospe
Marije Pavliček
roj. Perne-Trevn
trgovke in posestnice
izrekamo najiskrenjejšo zahvalo vsm prijateljem in znanecm za izraze njihovega sožalja, darovalcem vencev in cvetja.
Posebno pa se še zahvaljujemo častiti duhovščini, gospodu dr. Kogoju za njegov trud in obiske v njeni bolezní, sokolskemu društvu njeni godbi in pevcem za pretresljive žalostne, gg. uradnikom kranjske industr. družbe, gasilnemu društvu Jesenice in Hrušica, kakor tudi vsem kateri so ju spremili na njeni zadnji poti.
Sava-Jesenice, dne 31. oktobra 1926.
11488 **ZALUJOČI OSTALI**

+
Zapustil nas je naš zlati, najboljši soprog oz. oče, stari oče, stric in tast, gospod
FRAN MAVC
višji delovodja drž. žel. v pok.
mirno vđano je zaspal v ponedeljek dne 1. novembra t. l. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, dne 3. novembra 1926 ob pol 3 uri popoldne iz hiše Žalosti Boho ričeva ulica št. 26 na pokopališče k Sv. Križu
V Ljubljani, dne 2. novembra 1926
Žalujoči ostali.

Zahvala. 11493
Družina Kalanova se iskreno zahvaljuje za mnogobrojne izraze prisrčnega sočutja, ki jih je prejela povodom bridke izgube svoje nepozabne Albine.
Gorenja vas nad Škofjo Loko.

+
Franjo Skrbinšek roj. Haberl naznanja v svojem in v imenu svojih otrok **Ljudmila, Milana, Štefanije in Vladimírija** pretžno vest, da se je včeraj 2. novembra t. l. ob 4. uri popoldne po daljši mukopolni bolezni preselil v večnost njen srčno ljubljeni soprog, ožtr. oče, stari oče, brat, stric in tast, gospod
Štefan Skrbinšek
nadsprevodnik drž. žel. v pok. in vodja brzojav. urada dir. drž. železnic v Ljubljani.
Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v četrtek, dne 4. novembra 1926 ob 4. uri popoldne iz Stare poti št. 2 na pokopališče k Sv. Križu
V Ljubljani, dne 3. novembra 1926. 11499

+
Brez posebnega obvestila
V neizmerni žalosti naznanjamo, da je naš iskreno ljubljeni soprog, oče, stari oče, tast, svak in stric, gospod
Franč Žiher
nadučitelj v pokoiu
dan s dne 31. oktobra po kratki mučni bolezni v 78. letu starosti mirno v Gospodu zaspal. Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v torek, dne 2. novembra ob pol 16. iz hiše žalosti na pokopališče k Sv. Juriju.
Sv. Junj ob luž. žel. dne 31. okt. 1926.
Karolina Žiher roj. Neudi soproga. — **Dr. Fr. Žiher** predsednik okrožnega sodišča, **Milka Sušnik, Prota Lešnik, Anica Hasl, Zora Suhadolnik**, otroci — **Marija Žiher** toč. **Kladnik, sinaha.** — **Janko Lešnik**, nadučitelj, **Drago Hasl**, učitelj, **Dr. Franc Suhadolnik**, tajnik upravnega sodišča — zet.
Vsi vnuki in vnukinje 11489

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 10. Najmanjši znesek Din 10

Priraditve

Klub ljubiteljev Sportnih psov
Ima svoj redni odborovo sejo dne 10. novembra ob 20. uri v Ljubljani dvor. 32729

Obiti

Plašče
izdeluje šivilja po 125 in 175 Din. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32335

Kotarstvo

obstoječe že 60 let, popravila in izdeluje vsakovrstne vozove in tovorne avtomobile po naročilu. Prevzema tudi kovaška dela. Franjo Zamostar, kolov. v Ljubljani, Trilaska cesta št. 17. 32323

Lasni izdelki! Niše cene! Smučarske obleke kompletne po 850 dinarjev, telovadne oblačilne potrebščine in modni salon za gospode pripravite a obištvu in društvu trčkarja

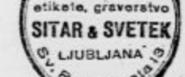
Brata Capuder
prej Fero Capuder Ljubljana, Vegova ulica 2. 245

Dvokolesa

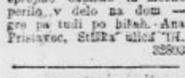
popravila najbolje, najhitreje in najceneje. Florjančič, Nunska ulica 3. 2151

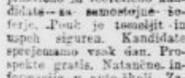
Šivilja za perilo sprejme črnaško in moško perilo, v delo na domu — gre pa tudi po hišah. Ana Prizivar, Stara ulica 11. 3210

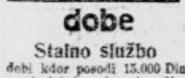
Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

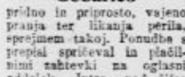
Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

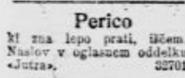
Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

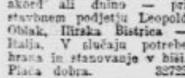
Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

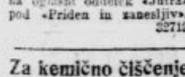
Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

Šoierska šola
daja pouk in izobražuje predšolsko in osnovnošolske otroke. Pouk je temeljit in vseh vrst. Kandidati sprejemajo vsak dan. Prospekte gratis. Natančne informacije v avtoškoli. Zagr. Kaptol 13. — Telefon 11-25. 254

Potnikom

obiskujejo tudi hotele, menze, bolnice itd., se tudi pri razpečavanju v takih podjetjih dobro vpletenega in poznanega predmeta, lahkega nosilca. — Naslov v kratki ponudbi in označbo blaga, katerega prodaja, je poslati na Aloma Company, Ljubljana, pod šifro »Lahki nosilci«. 32034

Čevljar. pomočnika

takoj sprejemam v stalno mesto. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Stalna služba 77«. 32377

Potnik

za stalno službo dobi dober predmet za krojače v zastopstvo. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32734

Periektno kuharico in služkinjo

obe pod 30 let — samo s sprejeli, sprejme družina s oseb. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Subotica«. 32386

Dva čveljarska pomočnika

sprejme takoj Jos. Prešernova ulica VII, Celovška cesta 65. 32742

Revno deklico

stara 16-17 let, iščem za posvajanje sob in v otrok. Kom. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32774

Deklico

brez staršev in doma, vama v dobro službo — pozneje tudi za svojo. Biti mora zdrava, močna, poštena in pridelna. Ponudbe pod »Prešernova 10« na oglaš. oddelku »Jutra«. 32775

Dobre pletilke

s lastnimi stroji delo vse leto telovadne v delo. — Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32776

Brivskega pomočnika

mladega, ki zna striči tudi »budle«, sprejme takoj August Del Bello, brivci v Domtalch. Stanovanje in hrana v hiši, plača po dogovoru. 32780

Brivskega pomočnika

spretnega, solidnega sprejme proti tedenski plači Din 250. Rebernik, brivci v Krakem. 32783

Učenca

z zadostno šolsko izobrazbo sprejme modistinja. — Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32811

Službe

iščeio
Krojaški pomočnik izkušen in zaslužljivi, išče službo za majhno delo. — Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32821

Izučen vinar

s prav dobrimi sprejeli, oženjen in brez otrok, želi nastopiti službo po dogovoru. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32754

Učenca

stara 15 let, ki je s prav dobrim uspehom dovršila 3. razredno osnovno šolo, bi rada nastopila v trgovino, kje v večjem kraju. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32831

Mizarski mojster

z večletno prakso kot kolarar, bolnice, vešč. vrga kraljicovodstva, išče primerne službe v kakem podjetju — gre tudi v inozemstvo. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32759

Fina šivilja

gre šivat v dobro hišo v Ljubljani — ali tudi izven. Dopise na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Moda«. 32758

Mladenčič

ki je ravnatelj deluhih vojaščin, želi službo pomagajoča k šoferju. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32798

16letna deklica

vošč. vrga, se želi izučiti šivanja pri boljši šivilji. Hrana in stanovanje se pravi v hiši. Čejejeje ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod »Postena 10«. 32822

Prodajam

Razni predmeti
Star slugarjev šivalni stroj, damsko kolo, ciklasto kopolno banjo za sedetno kopoljo (Sitzwanne), star otri. vovček in stensko uro prodam. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32738

Otroško posteljo

dobro ohranjeno prodam. — Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32748

Moško kolo

skoraj novo, napredaj trg 3. Matelič, Kongregni trg 3. 32736

Razne predmete

Omare, lesene in železne postelje, vojaške točnice, veliki železni štedilnik, kotel za proizvajanje pare, cementne in lesene kadi, plavov. koleznik, 2 nova komata, škripice za dviganje teže do 1500 kg, telefonska aparata, 2 električna števca, kontrolno uro, železne počti, Olsson luči, stražni miza, Schapiro-graph, Oplograph in drugi predam. Zahtevajte ponudbe pod naslovom: Poštni predal št. 5. Ptuj. 32091

JUHAN

je vsaka juha ali prikuha redilna in okusna. Če se doda 4 kavnje žličke Juhana. Veliki pribor. Dobliva se povodil. 32830

Tula dozo

lepo, srebrno, prodam. — Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32833

Za jesensko saditev

nudim prtilikavo sadno dreve in lepotično grmičevje. Anton Ferar, trgovski vrtnar, Ljubljana, Ambrožev trg 3. 32836

Sadno drevje

vseh vrst, i slovenske drevnice v proda. Dolnik. St. Pavel, Savinjska dolina. 32830

Drva

hrastove odpadke od parketov dostavljam po nizki ceni na dom parna žaga v Seagetti Ljubljana, za gorenjski kolovoz. — Pri odvzemu večje množice zastonj popust 10% 328

PREMOG — DRVA

»Irlirja«
Kraljica Petra trg št. 6. Tel. 920. 83

Stelaže omare

in namizni telefon, vse dobro ohranjeno, ceno znižoval. — Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32715

Razne stvari

posodo, obleke in perilo radi odstopanja ceno prodam. — Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32778

Svileno obleko

in moški kuhovnin, ovrtnik, popolnoma nova, prodam. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32878

Pisalne stroje!

svetovne znamke, nove in rabljene prodam. Dopise na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Šem kupec«. 32777

Damski plašč

črn, 2 blazini, klobuk in vse drugo predvotno prodam. Na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Stelaže«. 32761

Lovsko puško

s vsem lovskim in puškarnim priborom prodaja Jerica Keželj, Kolodvorska ulica št. 12, dvorišče. 32758

Vojaško obleko

suknje in blače, primerno za g. orožnike, napredaj Jerica Keželj, Kolodvorska ulica 12, dvorišče. 32757

Nov smoking

črno zimsko suktnjo najraje skupno, pa tudi vsako posebej prodaja Jerica Keželj, Kolodvorska ulica št. 12, dvorišče. 32756

Skoro novo kolo

znamke »Dirkopp« prodaja Jerica Keželj, Kolodvorska ulica 12, dvorišče. 32756

Pletilni stroj

št. 8 (530) nov, malo rabljen napredaj. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32753

Avto »Renault«

nov, 11-24 HP, napredaj zaradi odstopanja pod jako ugodnimi pogoji. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32763

Smoking

samo dvakrat nosen, najnovejša fazona, s svileno podlogo prodaja t. Sinoc Klimec, Solenburova ul. 32790

Železna peč

nova, za 150 m³ prostornine napredaj. Ponudbe pod »Preš 90« na oglaš. oddelku »Jutra«. 32759

Šivalni stroj

dobro ohranjen ceno prodam. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32801

Obleke

različne moške in ženske, črno zimsko suktnjo, povrtnik, kake, kostime itd. pomeni prodam. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32807

Avto »Fiat«

Geedon, zaprt, električna razsvetljava, v popolnoma dobrem stanju, ugodno prodam. Na oglaš. danes in jutri v soboto v garaži v Vegovi ulici 8. 32456

Sledite onim

ki so spoznali, da so »Doko« čevlji najboljši in najcenejši. — Nosili jih boste z veseljem in najdelj časa. »DOKO«, Prešernova ul. 9, dvorišče.

Več gonilnih jermen

dobrih, 5-7 cm širina, proda poceni strojno maršarstvo Milno, Bled. 32006

Fotoaparati

št. 9-12 po nizki ceni prodam. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32752

Weltall und Menschheit

nerabljene, po ugodni ceni prodam. Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Novo 999«. 32804

Elektromotor

3 knj. sil, 380-220 voltov, popolnoma nov, s zaganjanjem in tlačnicami napredaj. — Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Din 2360«. 32825

Kupim

Zlatnike kupujem
in plaščam dobro F Ouden — Ljubljana, Prešernova 1. 328

Kože

polbovke, krtove in vseh vrst divjih živali kupim D. Z. d. r. v. Ljubljani, Florjanska ulica št. 9. 21801

Vskovratno zlato kupuje

po najnižji ceni Černe, juvelir Ljubljana Wolfova ul. 2. 21801

Suhe gobe

primo k. kvalitete: offerirajo povzročeno trdnosti E. Vajda Čakovce — Medjimurje. 31884

Parni kotel

dobro ohranjen, od ca. 7 do 9 atmosfer, s vsemi priložnimi deli, ca. 250 tek. m poljeke železnice, prof. 68 do 75, s vozilki (3 Placena in Muldenke) pesl ter ca. 40 m grelah čerči (Rippenrohren) kupim. — Blagobotna ponudbe pod šifro »A 11.244« na oglaš. oddelku »Jutra«. 32736

Stelaže za špec. trg.

kupim. Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Stelaže«. 32761

Stroj za kremiranje

šime št. 1, na strojni ali ročni pogon, kupim. Ponudbe s ceno na oglaš. oddelku »Jutra« pod značko »Dobro stroj 60«. 32832

Vinske sode

dobro ohranjene, od 200 do 400 litrov, kupim. Ponudbe pod »Soda« na oglaš. oddelku »Jutra«. 32800

Štedilnik

dobro ohranjen kupim takoj. Ponudbe pod »Vetna« na oglaš. oddelku »Jutra«. 32762

Pridelki

Želoda, ližola in krompirja
imam varošne množine za oddati. Ponudbe s navedbo cene na oglaš. oddelku »Jutra« pod značko »Zika«. 32888

Med

pristni, namizni za potice tudi po Din 22.50 kg A. Maček, veleobčelar Vrhnika 32882

Perest

Trgovsko hišo
(bica talog) na Krakem polja poleg katere ho zgrajena bolnica zagrebški elektr. centrala, radi odstopanja proda s vsem inventarjem in posvetvom AL. Eržen, Cerklje ob Krki. 32545

Enonadstropno hišo

stredi Maribora, z več lokali in skladišči — radi selitve prodam. Lokal in stanovanje takoj prosta. Vporabljanja na podružnico »Jutra« v Mariboru. 32707

Novo hišo

ali namizno, v mestu ali predmestju Ljubljane, s takojšnjo razpolož 2 do 3 sob s pritlikinami, kupim za ceno do 120.000 Din. — Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod »Nova ali nezaračena hiša«. 32749

Hišo

2 sobl. kuhinjo, 2 kleti, z gospodar. poslojem, tri četr. orala zemljišča, 5 minut od postaje Poljana, 15 minut od cerkve, elektrika v hiši, vsled prevelike prodaja za 35.000 Din Franjo Planec, Poljana. 32797

Opremljeno sobo

v centru mesta, po možnosti separirano, išče dobrega gospodarja. — Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod »H. M. 3«. 32806

Sobo

mirno, s solidno hrano oddam takoj. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32769

Na stanovanje

sprejem gospoda. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32746

Opremljeno sobo

s 1 posteljo, elektr. razsvetljava in posebnim vzhodom takoj oddam proti mesečni najemini 200 Din. — Istotam sprejem s 15. okt. sestanovalec. Vodovodna cev št. 29. 32747

Sobo

lepo opremljeno 13 k s takoj soliden gospod, le pri boljši družini. — Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Dom«. 32783

Sobo

s posebnim vzhodom takoj oddam. Naslov pove oglaš. oddelku »Jutra«. 32792

Prazno sobo

oddam gospodu. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32811

Opremljeno sobo

elegantno, pri samostojni dani išče soliden gospod. Cenjene ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Elegantno«. 32831

Opremljeno sobo

parketirano, z elektriko in posebnim vzhodom, event. s hrano oddam takoj v sredi mesta. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32794

Dijake

sprejme boljša rodbina v svo oskrbo. Električna luč in klavir na razpolago. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32791

Sostanovalko

sprejem v bližini univerze. Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32808

Boljši samec

išče opremljeno sobo s posebnim vzhodom, na Taboru ali v bližini. Ponudbe na oglaš. oddelku »Jutra« pod šifro »Samec 90«. 32789

Sobo oddam

Ogled od 19.—20. ura. — Naslov v oglaš. oddelku »Jutra«. 32786

René La Bruyère:

Hektorjev meč

Roman.

Kmalu potem so zagrmeli drug za drugim vsi veliki udarci: odprava kraljevine... septembrski pokolji... proglas, da je domovina v nevarnosti...

Iz cerkvenih zvonov so jej ulivati topove... Molitve ni bilo več slišati; le strašne bojne pesmi so se razlegale po ulicah naših mest.

Sledila je bitka pri Valmyju, ki je osupnila Evropo s Francijo vred... in bitka pri Jemappesu, ki jo je radostno pozdravila vsa dežela...

Kakšna je bila med temi dogodki usoda Michela-Hectorja? Zaman sem izpraševala ljudi, ki so imeli na bojišču svoje ali prijatelje; noben žarek ni posvetil v mrko tesnobo, ki mi je dušila srce.

Sainte-Emérance je prosila nebo čudeža, ki bi rešil kraljevsko rodbino; oče je drevenel od groze in se ni več upal razgrniti časopisa, da ne bi čital novih strašnih novic; pod našimi okni so se gnetle razburkane množice, rjoveč svojo »Carmagnole« in svoj zlovesčji »Ça ira«... A vse to je bilo kakor brez pomena spricho moje edine, odločilne skrbi: ali je moj dragi živ ali mrtev...

Oh, ni je okrutnejše muke od negotovosti! Kadar poznaš svoje gorje, najdeš tudi moč, da ga nosiš; toda ni ga teka zoper brezimno grozo, ki v svojem jeklenem primažu stiska naše srce... Oh, vedeti!... Zvedeti, za vsako ceno, pa da umreš še tisti mah!...

Ta gladna potreba gotovosti me je pripravila v tolikšno zmedo, da si nisem vedela več pomoči in sem pisala dragoncu La Vigilance, roče ga, naj mi pošlje vsaj kratko sporočilo.

Joj, kako dolgo sem morala čakati odgovora! In ko je prispel, me ni utolažil, ampak je še povečal moje gorje. Glasil se je takole:

»Lepa državljanka!

Da mora biti baš La Vigilance tisti nesrečnež, ki bo kriv solz Vaših lepih oči!

Mart ni uslišal Venere — palma zmage je bila neizmerno draga....

24

Mnogo tisoč junakov je vklesalo svoja imena v hram Spomina. Tisti, ki ste ga vi, ljubezniva državljanka, odklikovali s svojo naklonjenostjo, se je boril kakor lev, toda poginil je, ne da bi prej ucajal triumfa Domovine.

Videl sem ga pri Stenayu, kako se je upiral navalu sovražnih sil. Videl sem ga, kako se je mož proti možu boril z nekim avstrijskim orjakom... in videl sem ga, kako je pal... Bellona me je zanesla predaleč, da bi mu bil mogel planiti na pomoč. Po bitki sem zaman iskal njegovega trupla. A kdo — ne bodite hudi na mojo primero — kdo bi tudi našel šivanko v kupu sena!

Toda nič ne de. Ali niso ljubezniva državljanka — ali niso solze domovine in tako rekoč tudi vzdihli krasotici junaku najlepši grob? S tem vprašanjem vas sočutno pozdravljam zmerom Vaš vdani La Vigilance, narednik pri dragoncih, bivši angoulemejski polk.

Svoboda, enakost, bratstvo — ali pa smrt!!!

P. S. Ko jih prihodnjč nabrišemo bom povišan v podporočnika.

Nestalo mi je moči, da bi prečitala usodno pismo do kraja. Ko je kanonica začula moj obupni krik in je pritekla v sobo, me je našla onesveščeno na tleh.

VIII.

Več mesecev sose bali za moje življenje. Ubogi oče si je ob mojem zgljavju pulil lase in Sainte-Emérance je tekmovala z njim v požrtvovalnosti, da bi me otela smrti. Moja zdrava narava in čila mladost sta naposled preboleli krizo. Nekega dne jutra sem spet lahko vstala, da bi zajtrkovala za skupno mizo; napravila sem se v svojo samostansko obleko, edino črno, ki mi je visela v omari.

»Evo te spet zdrave!« je ves vesel vzkliknil gospod du Chail. »Kolik sreča za tvojega starega očeta! V kak stral si me pripravila!... In kolikrat sem se kesal, da ti nisem bolj prizanašal! Nu, hvala Bogu, današnji dan lahko zaznamujemo s križcem... Preteto redki so zdaj postali srečni dnevi... Treba bo odmašiti najstarejše butiljke, da proslavimo tvoje ozdravljenje... A čemu, vraga, si se oblekla v to črno? Dandanes smo itak že dovolj žalostni od vsega, kar vidimo okoli sebe!«

»Dragi očka,« sem odgovorila, »preprosto odelo Chaillette, ki jo je vzljubil Michel-Hector de Pontguion, bo poslej edin. obleka njegove neotolajljive zaročenke... Dokler je bil živ, naju je ločila vaša volja; zdaj, ko je mrtev hočem vsem očitno častiti njegov spomin.«

»Da... da... priznam, vri dečko je bil in da sem vedel... Plakaj za njim na tihem; pravico imaš; toda pametneje bi bilo, da se ne bi kazala v tej žalni obleki... ki je... ki...«

»Ki bi jo moral nositi v tem trenutku vsak dober Francoz,« je ušlo kanonici.

Šele tedaj sem opazila, da je tudi ona vsa v črnih čipkah in koprenah.

»Kdo pa je še umrl?« sem vprašala tesnobno.

»Kralj!...« sta odgovorila Sainte-Emérance in oče obr. namah; zvok njunih glasov me je spomnil mrtvaškega zvonca.

»Kralj!... Oh, Bože moj!... Menda ga vsaj niso umorili?«

»Ljudstvo je strašno v svojem srdu,« je nadaljeval oče. »Razume se, da obžalujem smrt nesrečnega Ludvika XVI. bolj, nego morem izraziti... Če bi ga bil mogel odkupiti za vse, kar imam — tako mi vere, rad bi se bil slekel do gola... A kaj naj storimo zdaj, ko so ga obglavili? Pametno je samo eno: gledati, da si ne nakopljemo enake usode... Če nas obglavijo, gospa kanonica, — bo kriv nihče drugi kakor vi s svojo črno kopreno...«

Strah gospoda du Chail je bil še preveč utemeljen: kmalu potem je dobil uradno sporočilo, da je njegova liha ovađena kot gnezdišče nazadnjaštva in skrivališče privržencev bivšega trinoga.

Hitel je v klub svojega odseka, da bi se osebno zagovarjal; toda bil je neroden, jecjal je, govoril nes pametno in se zapletel še tem bolj... Ko se je vrnil, nama je ves obupan povedal, da se mu je vsako minuto nadejati obtožbe...

»To je gotova smrt,« je stokal. »Saj sem slutil, da ne bo dobrega konca... In baš vidve sta me spravili na morišče!«

Pri vsem tem pa je bila prirojena dobrota in rahločutnost njegove duše tolikšna, da mu ni prišlo niti za trenutek na um, kako lahko bi se rešil, če bi žrtvoval kanonico, ki se je bila zaupala njegovemu gostoljubju in njegove časti.

»Ali ni nikake rešitve?« sem vprašala vsa prepađena.

»Ena bi pač bila; toda nočem ti je niti predlagati.«

Elegantna precizna ura

za zmerno ceno se dobiva po vseh boljših trgovinah z urami

LIGNOSE Puške, pištole

bezdima municija originalna, čahuri, pištolska municija
Generalno zastopstvo i tvorničko skladište

PIRA D. D., Zagreb
B. cesta 19-a

Volna

apartnih barv

za pull-overje, žemperje in obleke. Došla tudi posebna volna »Lucero« za čepice.

TONI JAGER, Dvorni trg 1, LJUBLJANA.

Mag. št. 28241/ref. IX.

Razpis.

Mestni magistrat ljubljanski razpisuje dobavo in polaganje obstenskih kaolinskih ploščic v novih in prenovljenih objektih mestne klavnice.

Razpisni pripomočki se dobe v mestnem gradbenem uradu, Lingarjeva ulica št. 1/III.

Ponudbe je vložiti najpozneje do

15. novembra 1926 opoldne pri imenovanem uradu.

11497 a Mestni magistrat ljubljanski.

Shakespeare 'Kar hočete'

Drama v petih dejanjih
Prevel Oton Župančič
Broširana knjiga stane 24 Din
vezana 32 Din
Po pošti 2-50 Din več
Knjigo ima v zalogi knjigarna

TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54 nasproti glavne očiš

Parketne desčice

hrastove in bukove dobavljam in pokladam v vsaki množini

JOS. R. PUH, Ljubljana,
Gradaška ulica 22, telefon 513.

MOŽEM DELA!

Za nogo neprikladni čevlji omejujejo Vašo sposobnost, preprečujejo uspeh pri delu in škodijo Vašemu zdravju.

Naš model 3967

iz 1^a boksa na rom šivani, črni ali rumeni

Dinarjev

269^{.-}

zadošča vsem zahtevam. uresničuje naše napore, da Vam moremo postreči. Kdor more za sedaj nabaviti samo en par čevljev, naj izbere samo ta model.

Nedeljski oglas BATA se bi imel pravilno glasiti:

1445 iz 1^a žameta

Din 99^{.-}

4345 iz 1^a lastinga

Din 99^{.-}

Aduokat

11339

dr. Albin Smole

naznanja, da je svojo odvetniško pisarno iz dosedanjih prostorov v Sodni ul. št. 9 preselil v Dalmatinovo ulico št. 5 pritičje na levo.

Najlepši hotel pension

v Hrvatskem Primorju

in to za slo enjo najbližji, vam do danes še ni poznani, v krasni »rti legi tik ob morju, celo leto odprt in edini na Sušaku z gorkim morskim modernim opremljenim in kopeletni na sodni jšo postrežbo, domačo kuhinjo, neverjetno nizkim cenam, sobe s krasnim razgledom na morje, močoh prehod dnevu, na Reko, najmliča Slovenka
Vprašati se na VANKA GOGALA, Park hotel pension Pećine, Sušak, telefon št. 92
Priporočam se
Prepričate se

Strešna lepenka

Zinko-Ruber lepenka, lesni cement

dobavlja takoj v vsaki množini najceneje
Tel. inter 513
Jos. R. Puh Tel. inter 513
Ljubljana, Gradaška ulica 22.

Preselitev.

Zobni atelje Leopold Weiss

se je preselil in se nahaja

Sv. Petra cesta 64.

Snežne čevlje

sprejema v popravilo trvdka

M. TREBAR, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 6

Mehanična delavnica Anton Kozina

Ljubljana, Cegnarjeva ulica št. 12 (blizu deželne bolnice)

Izdoluje: razne inženerske ter šolske pripomočke

Popravila: geodetske, hydrometrične, foto aparate, ris. orodje in izvršuje vsa v precizno mehaniko spadajoča dela

Najstarejša parketarska trvdka

Ferdo Primožič

LJUBLJANA, Trnovski pristan 4

se priporoča za dobavo in polaganje vsakovrstnih parket hrastovih in bukovih teščic. Popravila in struženje starih podov. Delo solidno 189 Cene zmerne

Kostanjeva drva za tanin

neobeljena do 1.20 m dolga, od 10-45 cm nekla- kupuje stalno po ugodnih cenah in takojšnjemu plačilu, eventuelno proti akreditivi

Ernest Marinc, Celje, Zrinskega ul. 4

Posredvalci dobe pravzijo 11272 a

Ocarinjenje

vseh uvoznih izvornih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi
RAJKO TURK, carinski posrednik, Ljubljana, Masarykova 9 nasproti glavne carnice — Vse informacije brezplačno.

DAMSKÉ PLAŠČE

elegantno izdelane v veliki izbiri od Din 350 do 780, kakor tudi najfinišne modne vourie za plašče po Din 150, tudi

F. in I. GORIČAR, Ljubljana Sv. Petra c. 29

Priporoča se

damska konfekcija in modni atelje

T. Kunc

Mestni trg LJUBLJANA Pod Trančo

L. Mikuš

LJUBLJANA, Mestni trg 15

Izdolovatelj dežnikov

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih pallo

Stari dežniki in sanovne orodilnice.